

10126

C

524

940-53  
HFR



CI

BLANK PAGE



10126

I



ఆంధ్ర ప్రదేశ్ గ్రంథాలయం. ౨.

15+

రెండో ప్రపంచ

యుద్ధమా?

DIGIT

౧.

345

ల. అ. ౪.



2 - II

BLANK PAGE



14 // 10126

అంధ్రకేశరి గ్రంథమాల. ౨.

# రేండో ప్రపంచ యుద్ధమా?

102

574

మొ

ద

టి



భా

గ

ము.

DIGIT

118/2

వికృమ నామ సంవత్సర భాద్రపదము.

(సెప్టెంబరు ౧౯౪౦.)

వ్యవస్థాపకుడు:-

గుండవరము హనుమంతరావు

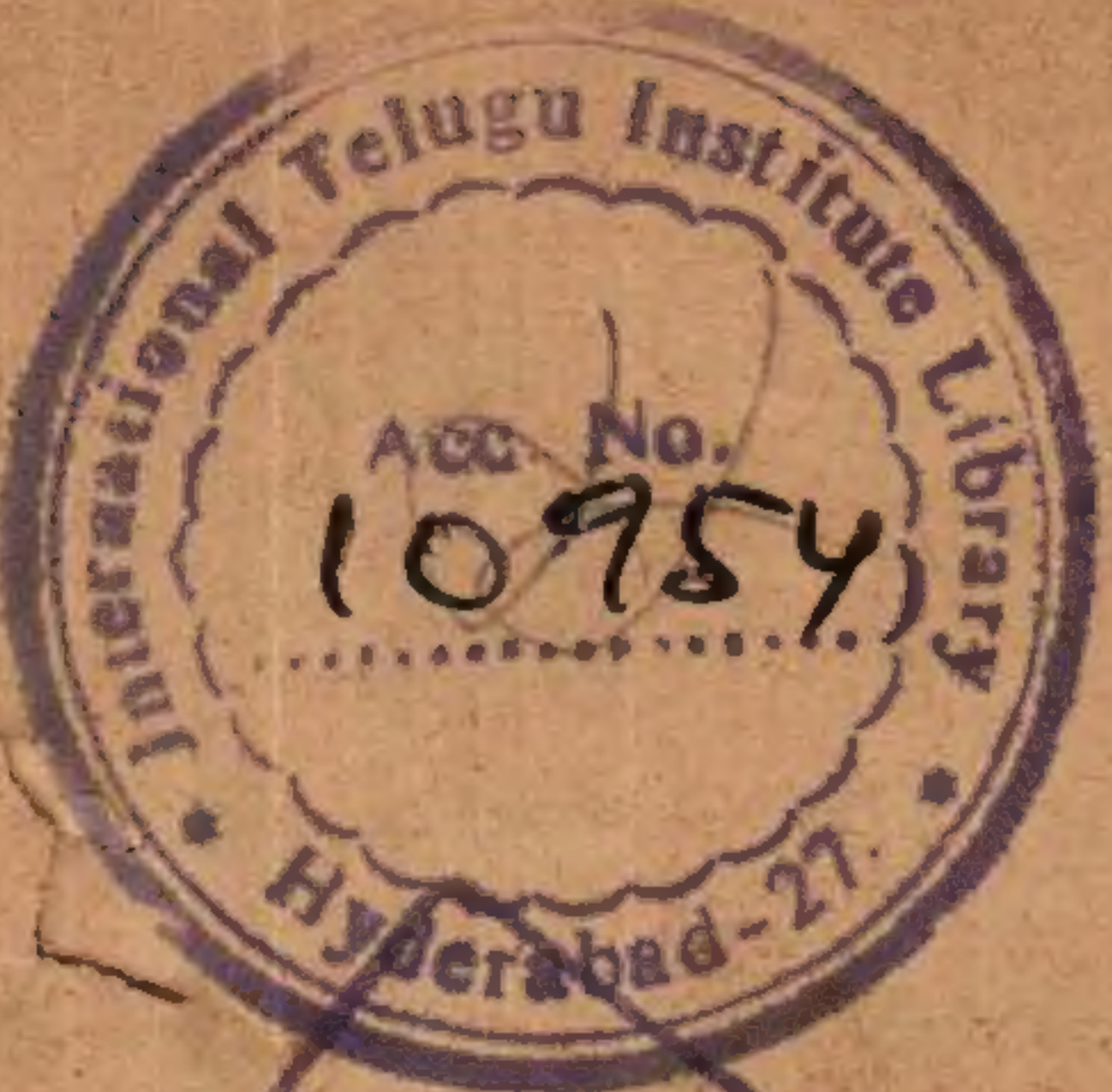
౧౭౮, సుల్తాన్ బజారు, హైదరాబాదు (ద.)

వెల: నాలుగణాలు.



IV

940.53  
H 19 R



## సంపాదక వర్గము.

శ్రీ బూర్గుల రంగనాథరావుగారు.

శ్రీ అందుగుల తిరుమలరావుగారు.

శ్రీ అవురుపల్లి కృష్ణారావుగారు.



# ‘ఆంధ్రకేశరి’

బిరుదాంకితులు, ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘా  
ధ్యక్షులునగు మ. రా. టంగుటూరి ప్రకాశంపంతులుగారి

సం దేశ ము.

ఆంధ్రకేశరి గ్రంథమాల ప్రథమ కుసుమమైన  
“క మ్మ తెమ్మ ర లు” కృతజ్ఞతతో అందుకున్నాను.  
హైద్రాబాదు సంస్థానములోని ఆంధ్రయువకులు,  
భాషాభివృద్ధికి, ఆంధ్రవిజ్ఞానాభివృద్ధికి ఈ గ్రంథమాల  
ద్వారా జనసామాన్యమునకు సేవచేయ సంకల్పించు  
కోవడం చాలా సంతోషకరమైన విషయం. వారి  
ప్రయత్నం పూర్తిగా నెరవేరి హైద్రాబాదు ఆంధ్రు  
లలో తెలుగుభాషయందు ఆసక్తి వృద్ధిపొందునుగాక  
యని నమ్ముచున్నాను.

పూనా. }  
౨౭-౭-౪౮. }

టం. ప్రకాశం.



## పత్రికాభిప్రాయములు. 2

‘క మ్మ తె మ్మ ర లు’.

కథలు మంచిరసవంతంగా వున్నాయి. రచనా విధానంలో వ్యావహారిక భాష సాంపుమిరి నైజామాంధ్ర పుత్రుల వ్యావహారిక తెలుగురచనకు వన్నె తెస్తోంది. ఈపుస్తకం అన్నివిధముల సంపాదకుల ఆశయాలకు ప్రదీపనమును గూరుస్తోంది.”

“గృహలక్ష్మి”.

“మెచ్చుకోదగినరీతిగా యీకథలను తీర్చినారు; ఈయువకసోదరులు భావి కాలంలో ఇంకా మంచిపేరు పొతిష్టులు సంపాదించే లక్షణాలు వ్యక్తపరిచినారు. మంచి ఆరితేరినకలాలు వ్రాసేరీతిగా ‘ఆడివాప’ ‘నిష్ఫలం’ ‘ఎందుకు?’ అనే కథలున్నవి.....ఈకథలలో చాలామంది తెలంగాణాలోని వ్యావహారిక తెలుగును ఉపయోగించినారు; దానికి మేము హర్షించినాము.”

‘గోలకొండ పత్రిక’.

ఈరచయితలు “ఇంకా కథచెప్పే వాడుపును చేజిక్కించుకొని, ప్రపంచానుభవాన్ని కవితాసుందరంగా చెయ్యగలరనే ధైర్యమునకున్నా ఈ గ్రంథ మవకాశమిచ్చుచున్నది.”

‘ఆంధ్రవారపత్రిక’.



3

BLANK PAGE



ఆంధ్రప్రదేశ్ కు ముందు సమద్రము



మహానది కు ముందు సమద్రము

మహానది

ఆంధ్రప్రదేశ్ కు ముందు సమద్రము.  
 తెలంగాణ ప్రాంతం  
 కడప ప్రాంతం?  
 సమద్రమునకు గురి  
 ప్రాంతం పట్లము.



“ ఈ పదికథల్లోనూ కోమాన్సు, హాన్యం, సంస్కరణ, ఆత్మచరితం, రాచకీయం, — ఇట్టివెన్నోరూపాలు పతితకు పొడకట్టుతాయి. ఎత్తుకున్న విషయాన్ని పోషించటానికి తగు యత్నం ప్రతికథలోనూ ప్రస్ఫుటమవుతుంది.

ఇందులో — ‘అంతే, నానోము’ — ‘సత్యాగ్రహం’ — ‘మాబావ’ — ‘టాకీలో సమావేశం’ — ఇవి సర్కారాండ్రులకూడా అనర్గళంగా చదువ వీలయ్యే రమ్యమైన వ్యావహారికంలో సాఫీగా నడిచాయి. తక్కినవి నిజాం ప్రాంతీయమైన వాడుకభాషలో వున్నాయి.

‘ఆడిపాప’ కథ నైజాంరాష్ట్రంలోని ఒక దురాచారానికి సంబంధించింది.

ఇట్లు ఈ గ్రంథము నిజామురాజ్యములో ప్రవాహిక ఐన భాషనూ, ప్రచారమందున్న ఆచారాల్ని తెలుసుకోడానికి చక్కగా అనుకూలిస్తూ వుంది”.

‘ప్రజామిత్ర’.

“ఈకథలలోని విషయము సామాజికాచార వ్యవహారాదులకు సంబంధించినది. నిష్ఫలం, మామూర్తిఖర్మం అనే కథలలో మానసిక స్థితి నిరూపణము కొద్దిగా ఉన్నది. కథలు సుబోధముగాఉండి కాలక్షేపానికి బాగా పనికి వచ్చేవే అయినా ఎక్కడా అసభ్యత దొరలకుండా ఉండడము గొప్ప సుగుణము. నైజామురాష్ట్ర వ్యావహారికభాషతో పరిచయములేనివారికి ఈగ్రంథములోఉన్న భాష అక్కడక్కడ నట్టుతుంది. ఒకటిరెండు కథలు చదివేసరికి పదముల అంతములెట్టివో తెలిసిపోవడమువల్ల పోనుపోను భాష నుఖమవుతుంది. కొన్ని మాటలు కొత్తవయినా సందర్భాన్నిబట్టి వాటి అర్థము తెలుస్తుంది. కొన్ని పలుకుబడులు కొత్తగా ఉంటవి. తోలుకురావటం మన ప్రాంతాలలో మనుష్యుల పరంపరాడరు. క్రియాప్రత్యయాంతాలు అక్కడ హాస్యములు. వస్తరు — చూస్తరు అని ఉంటవి.

ఈరీతిగా కవులూ గ్రంథకర్తలూ ఆయాప్రాంతీయభాషలు చక్కగా వాడుకచేస్తూ గ్రంథాలు రచించి ప్రకటిస్తే ఆంధ్రభాషాస్వరూపము బాగా తెలుస్తుంది.

ఈగ్రంథమాల మంచిమంచి పుస్తకాలు తరుచుగా ప్రకటిస్తూ వృద్ధి లోకి రావలెననీ సంపాదకుల ఆశయాలు నెరవేరవలెనని కోరుతున్నాము”.

‘ప్రతిభ’.



6

BLANK PAGE



# తొలి పలుకు.

మా గ్రంథమాల ప్రథమ సుమమగు కథలసంపుటి “కమ్మ తెమ్మరల” ను ఆంధ్రలోకము ఆదరించినది. ఆదరించి, యిప్పుడు ఈ “రెండో ప్రవంచ యుద్ధమా?” అను ద్వితీయ ప్రచురణమునకు పురికొల్పినది.

ఈ గ్రంథము అతిత్వరితముగా రచింపబడినది. ఎందుకనగా దీని రెండవభాగము ఇంతకన్నను తొందరగా వ్రాయవలసియుండెను. వివిధరాజ్యముల యొక్క వాదములను, దేశములయొక్క స్థితిగతులను ౧౯౧౮ నుండి ౧౯౨౦ వరకు జరిగిన సంధి సంప్రతింపులను, ఆ మూలాగ్రముగా ఉదహరించి, విషయములను కూలంకషముగా చర్చింపకున్నను పుస్తకము ఇంతగా పెరిగి పోవుటచే దీనిని రెండుభాగములలో ముద్రింపవలసివచ్చెను. అయినను ముఖ్య విషయములేవియు వదలివేయబడలేదు. ప్రకాశకుల యొక్కయు, గ్రంథకర్తయొక్కయు అభిప్రాయము, మొదటినుండియు పత్రికలు చదువలేక అంతరాజ్ఞతీయ పరిస్థితులను తెలిసికొనక యుండిన సర్వసామాన్య అక్షరాస్యులకుగూడా ఈ పుస్తకము సుబోధకముగా నుండవలయునని. విద్యార్థులకు గూడ సహాయకారియగునని మా తలంపు. సాధ్యమయినంతవరకు వ్యావహారిక భాష వాడబడినది.

దూరమునుండి, ఒక బంతి ఆటను జూచినతరువాత, కేవల నిష్పక్షిక దృష్టితో దానిని వర్ణించు పగిది, యూరపులోని రాజకీయ చదరంగపుటాడ కాండ్రెయెత్తులను వివరించి, తమ యభిప్రాయమును పాఠకులపై రుద్దక, వారినే సర్వము ఊహించుకొనునట్లుగా గ్రంథకర్తగారు ఈ పాత్రమును వాగ్దాసిరి.

మా గ్రంథమాలకు వీరొనర్చిన సహాయము అమితము. పుస్తకము వ్రాయుటేగాక పూర్తిపులనుగూడ, శ్రమకోర్చి, దిద్దిపెట్టిన వీరికినీ, ఈ గ్రంథమును ముద్రించుటకు తోడ్పడిన మహాశయులకు, మా ఆత్మసమర్పిత కృతజ్ఞతా వందనములు.

ఇట్లు

ప్రకాశకులు.



# విషయ సూచిక. 8

	పుట.
౧. యుక్తజూదములో పందెము లేనుట?	౧
౨. వర్షాన్ని సంధి.	౭
౩. జర్జనీ తలయెత్తింది.	౧౯
౪. లీగుకు అగ్నిపరీక్ష.	౩౪
౫. సమిష్టి క్షేమవిధానము.	౫౬
౬. సమిష్టి క్షేమమే శరణ్యము.	౭౬
౭. సాంత్వన నీతి.	౯౨
౮. క్షణిక శాంతి.	౧౦౮

విశ్వవిద్యాలయ  
గ్రంథాలయం

సంఖ్య... 16,141  
... 26:8:96

CHECKED-33



# 9 రెండో ప్రపంచ యుద్ధమా?

## యుద్ధజూదములో పందెము లేమిటి?

ఇద్దరు సైనికులు—ఒకడు బ్రిటిషు, ఒకడు ఫ్రెంచి—  
ముఖాలకి విషవాయు కనచాలు తగిలించుకుని నిశ్శబ్దవేగంగా  
తోసుకుపోతున్నారు. చేతుల్లో హాండ్ గ్రేనేడులు (చేతితో విసర  
బడు బాంబులు) భుజాలకు తుపాకులు. అడుగుడుక్కి— వారు  
ఆత్రంతో దిక్కులు స్తనశల్య పరీక్షగా చూస్తున్నారు ఏ మూల  
నుంచి శత్రువుతలయెత్తుతాడో అని. చీకటి తెర ఆశాంతము  
లను కనబడకుండా చేసేసింది. వారు గుసగుసలుకూడా చేసు  
కోడంలేదు. గాలికి చెవులున్నాయేమో! ఎక్కడనుంచి ఊడి  
పడ్డారోకాని తమోగర్భం చీల్చుకుని ఇద్దరు జర్మన్ సైనికులు  
వెనకటివారివలెనే వికృత ముఖాలు ధరించి ఆపాదమస్తకం  
మారణసాధనాత్మక సమీపిస్తున్నారు. ఉభయులూ వీరావే  
శంతో ఒళ్ళుమరచి ప్రతిపక్షులవంక పనుగెత్తుతున్నారు. వారి  
చేతులు అప్రయత్నంగానే శత్రువునిగురి చూస్తున్నాయి.  
క్షణకాలంలో అక్కడ ‘హా’యను ఆర్తనాదమూ, ఒక వెట్టికేక;  
నాలుగు మిడిగుల్లుపడ్డ వీరమానవశవాలు. అంతా నిశ్శబ్దము.  
ఇంతట్లో ఏమూలనుంచో ఒక అదృశ్య భైరవనినాదము విన  
బడింది. “ఆగండి! ఈశ్వశాసరంగం నాది. నాఅనుజ లేకుండా  
మిరిక్కిడ చావడానికి వీలులేదు. మీరెవరు? ఎందుకు  
అన్యోన్యం భస్మీపటలం చేసుకుంటున్నారు? చెప్పండి చెపితే



రెండో ప్రపంచయుద్ధమా?

కాని మీచేతుల్ని స్తంభింపచేసేస్తాను.” అన్నది ఆ భయంకర ధ్వని.

అప్పుడు జర్మన్ సైనికులన్నారు “మేము ఏ పాపమూ ఎరుగని జర్మనీ ప్రజలము. ఈ ఇంగ్లీషువారు ఫ్రెంచివారూ మమ్మల్ని ఇరవైవేళ్ళకింద యుద్ధంలో మోసంచేసి ఓడించారు. అప్పటినుంచీ మమ్మల్ని తలయెత్తుకు తిరగ నీయరు. మా కాళ్ళుచేతులు కట్టిపారేశారు. మేము ఎట్లాగో కాలూ చెయ్యకూడ తీసుకుని లేవబోతూంటే వీళ్ళకు కంట కంగాడింది. మమ్మల్ని అణచిపెడదామని చూస్తున్నారు. మా దేశాన్ని నాలుగుమూలలనుంచీ ‘గిరి’ (encircle) వేసి కూర్చున్నారు. మా వ్యాపారం సాగనీయరు. పైగా మమ్మల్ని ‘బ్లాకేడు’ (తిండికి, పరిశ్రమలకు కావలసిన పదార్థాలను సలాంతరములనుండి రానీయకుండా) చేసి మాకు అన్నం దొరక కుండా చేస్తారట. మా ఆడవాళ్ళూ పిల్లలూ అన్నంలేక అల మటిస్తుంటే మేము చూసి ఊరుకోగలమా? మా వీరజాతి చావైనా ! ఎదుర్కొంటుందికాని కలుగులో ఎలకల్లాగపడి ఉండమంటే మేము ఎన్నాళ్ళు సహించగలము? మాకు వ్యర్థపు బ్రతుకుకన్న ఆత్మగౌరవంతో చావు మేలని మా విశ్వాసం” అన్నారు.

బ్రిటిష్ సైనికుడు తన పక్షాన, తన ఫ్రెంచిమిత్రుడి పక్షాన ఇట్లా చెప్పాడు. “చూశారా ! ఫ్రాన్సూ, నా దేశము కూడా శాంతినే కోరుతున్నాయి. ఈ మాట ప్రపంచకంలో ఎవరినైనా అడిగిచూడండి. జర్మనీవారిని మేము వెనకటి యుద్ధంలో మోసంచేసి ఓడించామనడం శుద్ధ అబద్ధం. వారిని



## యుద్ధజూదములో పందెములేమిటి ?

చితక ఓడించామన్న దానిలో సందేహంలేదు. వారిని అణచి పెట్టడానికి కొంత కారణం లేకపోలేదు. లోకంలో గెల్చిన వారు ఓడినవారిని ఎట్లా చేస్తున్నారో మేమూ అంతే చేశాము. అదీగాక మా మిత్రులు ఫ్రెంచివారికి జర్మనీ వారంటే భయము అపనమ్మకమూ పోలేదు. ఒక్క ఫ్రెంచి పారికి రెండేసి జర్మను ప్రాణాలు జర్మనీలో ఉన్నాయి. వారంతా యుద్ధమే వృత్తిగాకలవారు. అందుచేత ముందు ముందు అపాయం రాకుండా ఫ్రెంచివారు ఆత్మరక్షణకై కొన్ని కట్టుదిట్టాలు చేసుకోడంలో తప్పేముంది. ఇందులో జర్మనీని గిరివేసే ప్రయత్నం ఏముంది? ఇదంతా అబద్ధపు ప్రచారం. అసలు జర్మనీవారి ఎత్తు వేరు. వారికి మా సామ్రాజ్యాలు చూస్తే కన్నెట్టగాడంది. కడుపునిండా మే సి న లేళ్ళను చూస్తే ఆకలితో నకనకలాడే తోడేళ్ళకు ఎట్లా ఉంటుందో వీరికట్లాడంది. జర్మనీవారి ముఖ్యావసరాలకు మేము ఎప్పుడూ అడ్డురాలేదు. వారు చుట్టుపట్ల చిన్న జాతుల్ని ఎంత వేధిస్తున్నా మేము తటస్థంగా ఊరుకునే ఉన్నాము. కాని వారు మా సామ్రాజ్యాలకే ఎసరుపెట్టి మా ప్రత్యేక ప్రమేయాలమీద పడబోతుంటే మేము కళ్ళప్పగించి చూస్తూ ఊరుకుంటామా? ఇప్పుడు జర్మనీవారు నెగ్గడమే తటస్థిస్తే మా సామ్రాజ్యాల మాట ఎటున్నా మా స్వాతంత్ర్యమూ, మా అస్తిత్వము, మా నాగరికత, ప్రజా పరిపాలనా సంస్థలు ఇవన్ని రూపుమాసిపోయి మేము పూర్వ కాలంలో వలెనే ఏ పెద్దజాతులకో బలిఅయిపోమా? మేము కూలిపోవడంఅంటే ప్రపంచం కూలిపోయిందన్నమాటేకదా?



## రెండో ప్రపంచయుద్ధమా ?

జర్మనీ నెగ్గిందంటే ప్రపంచకంలో వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యమూ, వ్యక్తిజీవితమూ ఇంకా తలెత్తుకుని ఉండగలవా? మా ప్రాణ ప్రమేయాలు కాపాడుకోడానికే, మా స్వాతంత్ర్యస్థితి నిలుపుకోడానికి మేము చావుకి వెరవక పోట్లాడుతున్నాము” అన్నాడు.

మరొకమూలనుంచి ఒక ఇటాలియన్ సైనికుడు ఊపిరి బిగపట్టుకుని వస్తున్నాడు. జర్మనీ సైనికుల ఆసరా చూసుకొని ఆతడు ధైర్యంతో తుపాకి బారు చేశాడు, బ్రిటిష్ సైనికుని వంక. కాని చెయ్యి కదలలేదు.

“ఆగు ! ఎవరు నువ్వు; నీ వృత్తాంతం ఏమిటి?”

ఇటలీ సైనికుడన్నాడు “మేము రోమనుల సంతతివారము. ఒకప్పుడు మా పూర్వీకులు నాగరక ప్రపంచకాన్నంతనీ గడగడలాడించారు. కాని మేము ఇప్పుడు జానెడు బెత్తెడు నేలలోపడి మగ్గిపోతున్నాము! ఈ బ్రిటిష్ వారూ, ఫ్రెంచివారూ ప్రపంచకంలో ఉన్న సారవంతమైన దేశాలన్నీ ఆకట్టుకున్నారు. మాకు స్థలం దొరకదు. మాకు ఆఫికా ఎడారులు మాత్రమే మిగిల్చారు. మా ఇంటిచుట్టుపట్ల ఉన్న మధ్యధరా సముద్రంలో కూడా బ్రిటిష్ వారిదీ, ఫ్రెంచివారిదీ ఆధిపత్యం ఉండాలా? ఇక్కడైనా మా నిరంకుశాధిపత్యం ఉండనీయ్యకూడదా? ఇప్పుడు ఫాసిస్టులు (ముస్సోలినీ పక్షంవారు) మునుపటి కళాభాయీలైన ఇటాలియనులు కారు. ఫాసిస్టులు చిచ్చరపిడుగులు. జర్మనీతో కలిసి మేము యూరపుని పునర్నిర్మాణం చేస్తాము. ఆంగ్లో-ఫ్రెంచికు తంతాలు, ప్రపంచనాయకత్వమూ ఇంక చెల్లనియ్యము. మాకు రోమను సామ్రా



యుద్ధజూదములో పందెములేమిటి?

జ్వంవంటి సామ్రాజ్యంకావాలి. అది బ్రిటిషువారిచ్చినాసరే. ఫ్రెంచివారు ఇచ్చినాసరే.”

అదృశ్యరూపము వికటంగా నవ్వంది.

చీకట్లో ఎవరో ఇద్దరు గుడ్డి లాంతరు సహాయంతో నేలమీద ఏమిటో గీస్తున్నారు. ఒకడి చేతిలో బుట్ట ఉంది.

“ఎవరు మీరు, ఏంచేస్తున్నారు? నిల్చి సమాధానం ఇవ్వండి!”

ఆ వ్యక్తులన్నారు “నాపేరు స్టాలిన్. ఇతడు మోల టోవ్ (Molotov). నేను ముగ్గుతో సరిహద్దులు గీస్తున్నాను. సోవియటురాష్ట్రపు సరిహద్దుల్ని ముందుముందుకి నెట్టగలుగు తున్నాను. యూరపు ఎటుపోయినాసరే. మారాజ్యానికి యుద్ధ పుడెబ్బతగలనియ్యము. మేము ఒకరి జోలికి పోము. మామీద ఈగవాల్తే తుపాకినేస్తాము. అదీగాక మాకు ఈ యుద్ధంలో పనేమిటి. ఇది రెండు సామ్రాజ్యాలనడుమ పోరాటం. ఇది రెండవ సామ్రాజ్యవాద సంగ్రామం. ఈ పేదసైనికుల్ని అన వలసినపనిలేదు. వారెందుకు యుద్ధంలోకి దూకుతున్నారో వారికే తెలియదు. వారి దేశక్షేమమునకు అపాయం కలిగిం దని వారు నమ్ముతున్నారు. సామ్రాజ్యవాద దేశాల్లోఉన్న నిర్భాగ్యప్రజల్ని అన్యోన్య మారణమునకు ప్రేరేపించిన ధన స్వాముల్ని నిందించాలి. ఈయుద్ధం ఒకందుకు మేలే. భూస్వా మిక ధనస్వామికవర్గ సంగ్రామంలో నిర్వీర్యమైపోతే మేము లోకక్షేమం కోరి సోవియటు (రష్యా) విధానం అండక్రింద యూరపును తీసుకుంటాము. కమ్యూనిజం ( సామ్యవాద అతి వాదము ) లో కాని యూరపుకి ముక్తి లేదు. అటువంటి



తరుణం వచ్చేదాకా మేము ఏ పక్షానికి సహాయంగా యుద్ధంలో కాలుపెట్టము. అలసినాలసి పడిపోయిన ప్రజా వర్గాన్ని ఉద్ధరిస్తాము.”

ఆదృశ్యవ్యక్తి భయంకరంగా ఉతిమింది. ఆ సైనికుల చేతుల్లోని ఆయుధాలు, ముఖాలకి కప్పిన విషవాయు కవచాలు, మోలటోవ్ చేతిలోని ముగ్గుబుట్ట ఎవరో ఊడపెరుకు కున్నారు. వారంతా ఒకరినొకరి చూసి ఒకరు పళ్ళుకొరుక్కున్నారు. పిడికిళ్ళు బిగించారు. కాని ఏమీ చెయ్యలేక మైదానంలో చితికిలబడ్డారు.

జర్మనీ ఆత్మగౌరవంచాటున యూరపుయాజమాన్యం కోసం దేవుళ్ళాడుతూంది. ఫ్రాన్సు బ్రిటనులు తమ సామాజ్య ప్రమేయాలూ, స్వాతంత్ర్య నాగరికతలూ పందెంగా చూసు కుంటున్నాయి. రోమను సామ్రాజ్యంలాంటిది ఒళ్ళో పడు తుందని ఇటలీ నోరు తెరుచుకు కూర్చుంది. విశ్వవ్యాప్తమైన కమ్యూనిజంకోసము శుభముహూర్తం సమీపిస్తుందని సోవి యటు ఉద్విఘ్నపడుతూంది.

ఒక్క ఒరలో ఇన్ని కత్తులు ఇముడుతాయా ! భావి యూరపు విధానాన్నుంచి ఇంతమంది ఆశాపరులు ఇన్ని పళ్ళు పుణుక్కోగలరా ! కాలగర్భంలో ఏముందో జ్యోత్యం చెప్ప గల సాహసికుడెవడు ? యూరపు నేటి దురంత భయంకర అగాధంలో ఎట్లాపడిందో తెలుసుకుంటే భావి యూరపు భాగ్యాన్ని ఎట్లా దిద్దవలసిఉంటుందో చూచాయగా ఊహించ వచ్చును.



## ౨. వెర్సా యిల్సు సంధి.

నిరంతరంగా ఆరకుండా మండేదాన్ని మనలో రావణా సురుడి కాష్టం అని చెప్పకొడండ్డంది. ప్రపంచ మహాయుద్ధం ముగిసినతర్వాతకూడా యూరపు ఖండము రావణాసురుడి కాష్టంలాగే ఉండిపోయింది. మంటలు జాజ్వల్యమానంగా అయితే లేవు. ఈ చితాగ్నివద్ద 'వెర్సా యిల్సు సంధి' అనే మంత్రాన్ని ఊది, అంతర్జాతీయ సమితి అనే మంత్రోదకం ప్రోక్షించారు. కొన్నాళ్ళు ఈ రావణాసురుడి కాష్టం బాగా పొగలు విడుస్తూనేఉంది. క్రమంగా ఇది చల్లారింది అనుకున్నారు. అది నిజంగా కొడిగట్టిందికాని నిశ్శేషంగా ఆరిపోలేదు. తిరిగి ౧౯౩౩ నుంచీ ఈ కాష్టంలో పొగ రాజడం మొదలుపెట్టింది. దీనిని విసరి మంటలుచేస్తూన్న వ్యక్తుల్ని లోకం త్వరలో కనిపెట్టలేకపోయింది. కనిపెట్టకూడా ఒక్కొక్కప్పుడు ఉపేక్షచేసింది. ఫలితం మల్టీ వెంటనే అనుభవంలోకి వచ్చింది యూరపు ప్రజలకు.

'పాపాల కన్నింటికీ భైరవుడ'న్నట్లు యూరపుయొక్క దుస్థితికంతకూ వెర్సా యిల్సు (Versailles) సంధియే మూలకందం అని సామాన్యంగా అనుకుంటారు. దూరదృష్టిగల రాజనీతిజ్ఞులుకూడా సదరు సంధివలన అనర్థ పరంపర కలుగుతుందని చాలా సంవత్సరములనుంచీ పరాకు చెప్పతూనేఉన్నారు. ఏ దుర్మహూర్తంలో సంధివ్రతంమీద సంతకాలు చేశారో కాని ఆ ముహూర్తంనుంచీకూడా దీనిని రద్దుచేయించాలనే దీక్ష జర్మనీజాతిలో వేళ్ళు పాతుకుపోయింది. ఇది జర్మనీ ప్రభుత్వముల విదేశాంగనీతిలో ప్రథమసూత్రం, ఏకైక



లక్ష్యంగా తయారయింది. “వెర్సాయిల్సును ప్రత్యక్షరమూ తుడిచిపెట్టించాలి. అంతవరకూ శాంతిలేదు. ప్రయత్నాలకు స్వస్తి చెప్పకూడదు. వెర్సాయిల్సు నిర్ణయాన్ని ఏవిధంగా నైనా సరే అంగీకరించినవాడు జర్మనీదేశపు ద్రోహి. వాడు జాతీయవాది కానేకాడు. వెర్సాయిల్సు సంధిని కూలద్రోసిన వాడే నిజమైన జర్మను జాతీయుడు” ఇంత దీక్ష జర్మనీలో బయలుదేరింది.

ఎందుకు వెర్సాయిల్సు శత్రువులచేత, మిత్రులచేత కూడా గర్హింపబడింది? పై సంధి విషయం చర్చించే లోపుగా దీనికి ఉపోద్ఘాతమైన ప్రెసిడెంటు విల్సనుయొక్క పదునాలుగు సూత్రాలను పరామర్శించాలి. గత మహా యుద్ధంలో అమెరికావారు కాలుపెట్టేముందర మహాన్నత ఆదర్శాలను దృష్టిపథంలో పెట్టుకొని దిగారు. విల్సను మహా శయుడు వీటిని గత అంశాలక్రింద సూత్రీకరించాడు. అన్యోన్య వైరములతోను స్పర్ధలతోను నరకప్రాయంగా మారిపోయిన ప్రపంచానికి కొత్త దారి చూపెట్టి శాంతి సౌభాగ్యాలు ఐతరీధికంగా నెలకొనేటట్లు ప్రపంచాన్ని పునర్నిర్మాణం చెయ్యడం ఆతని మహత్తరాదర్శం.

విల్సనుగారి పదునాలుగు సూత్రాలుక్రింద ఇస్తాను.

౧. సంధిపత్రాలు బహిరంగంగా వ్రాసుకోవాలి. ఇటుపైన అంతర్జాతీయ వ్యవహారాల్లో రహస్యసంధి నిర్ణయాలు ఉండకూడదు.

౨. సముద్రాలమీద ప్రయాణాలకు ఎంతమాత్రమూ నిర్బంధం ఉండకూడదు. శాంతిసమయంలో కానీ యుద్ధ



## వెర్సాయిల్సు సంధి.

సమయంలో కానీ ఈ నియమం ఆచరణలో ఉండాలి.

3. వీలైనంతవరకూ దేశాలనడుమ న్యాయపర నిర్బంధాలు తొలగించి వేసెయ్యాలి. ఈ సంధికి అంగీకరించే దేశాలన్నిటికీ న్యాయపరవిషయంలో సమానావకాశాలు ఉండాలి.

4. రాష్ట్రములయొక్క ఇంటి కాపుదలకోసం తప్పని సరిగా తోచిన ఆయుధాలు మినహాయించి మిగిలిన ఆయుధాలను తగ్గించివేయడానికి హామీలు ఇచ్చి పుచ్చుకోడం.

5. కాలనీలపరిష్కారము నిష్పాక్షికముగాను, విశాల హృదయంతోను, స్వతంత్రంగాను జరగాలి. ఆయా వలస దేశాలను విభాగించడంలో అచ్చటి ప్రజా సమూహముయొక్క యోగజ్ఞేయములకు సమాన ప్రాధాన్యం ఇవ్వాలి.

6. రష్యా ప్రాంతములోనుంచి అన్య సైనికవర్గమును ఉపసంహరించుకొని, రష్యాప్రజలు కోరుకొనేట్లు వారి రాజకీయ విధానాన్ని ఏర్పరచుకోడానికి వారికి సంపూర్ణ హక్కు అంగీకరించడం.

7. బెల్జియంలోనుంచి సైన్యాలని ఉపసంహరించుకొని బెల్జియం దేశాన్ని పునరుద్ధారణం చెయ్యడం అంతర్జాతీయ విశ్వాసం స్థాపించడానికి అత్యవసరము. బెల్జియం ప్రభుత్వమునకు సర్వాధికార ధూర్వహత్వంలో లోటు ఉండకూడదు.

8. అల్సాస్-లోరేన్ (Alsace-Lorraine). ప్రాంతం ఫ్రాన్సుకు వాపసుచెయ్యాలి.

9. ఇటలీ సరిహద్దుల్ని జాతీయ సూత్రములకు అనుగుణంగా సరిదిద్దాలి.

10. ఆస్ట్రియా - హంగేరీ సామ్రాజ్యంలోని వివిధ



ప్రజలు స్వతంత్రంగా వృద్ధిపొందడానికి సంపూర్ణావకాశం లభించాలి.

౧౧. బాల్కన్ రాష్ట్రాల విషయము.

౧౨. ఆటోమన్ (Ottoman) సామ్రాజ్యంలోని టర్కీ ప్రాంతం సంపూర్ణాధికారంగల ప్రభుత్వంగా ఉండవచ్చును. ఈ సామ్రాజ్యంలోని ఇతరజాతులు, వారువారు కోరుకొన్నట్లు స్వతంత్రంగా వృద్ధిపొందడానికి ఏర్పాటు చెయ్యాలి.

౧౩. పోలండును స్వతంత్రరాష్ట్రంగా నిర్మించాలి. నిస్సం దేహంగా పోలిష్ ప్రజలు నివసించే ప్రదేశమని తోచిన ప్రాంతాలన్నీ ఈ రాజ్యంలో కలపవచ్చును. పోలిష్ ప్రజలకి సముద్రంతో రాకపోకలు ఉండడానికి స్వతంత్ర ఏర్పాట్లు సమ కూర్చాలి. పోలిష్ రాష్ట్రముయొక్క ఆర్థిక, రాజకీయ స్వాతంత్ర్యమునకూ, సరిహద్దుల సంరక్షణకూ ప్రపంచ ప్రభుత్వములన్నీ పూచీపడాలి.

౧౪. ప్రత్యేక షరతులమీద నానాజాతి సమితిని నిర్మించాలి. చిన్న పెద్ద భేదంలేకుండా రాజ్యములన్నిటికి నడుమ అన్యోన్య సహాయ హామీలు ఆచరణలోనికి తేవడము, వారందరికీ రాజకీయ స్వాతంత్ర్యమూ, సరిహద్దుల కాపుదల, సమకూర్చడము ఈ సమితియొక్క ఉద్దేశము.

ప్రెసిడెంటు విల్సను మహాశయుడు ప్రచారంలోకి తెచ్చిన ఉదారసూత్రాల్లో తల మానికమైనది స్వయం నిర్ణయసూత్రము. విల్సను దీనిని ఇట్లా నిర్వచించాడు. “ప్రజా సమూహములును, వారి జీవప్రాంతములు, ఒక ప్రభుత్వాన్నించి మరియొక ప్రభుత్వానికి వాయనాల్లాగ అందించ



## వెర్సాయిల్సు సంధి.

కూడను. సరిహద్దు నిర్ణయాలు చెయ్యడంలో ఆయా ప్రాంత వాసులైన ప్రజలయొక్క- యోగక్షేమములే ప్రాధాన్యం వహించాలి. సుస్పష్టరూపముగల జాతీయ భావములన్నిటికి సంపూర్ణ సానుభూతియు సంతృప్తియు కలిగించాలి. అన్యోన్య విభేదములకూ, వైరములకూ తావిచ్చే కొత్త శక్తుల్ని ప్రవేశ పెట్టడంగాని, పూర్వ శక్తుల్ని నిలబెట్టడంగాని ఈ ఉద్దేశానికి విరుద్ధము.”

విల్సను ప్రోక్షమైన వివిధ సూత్రాలు యుద్ధంయొక్క హాహా కారములచేత చిల్లులుపడిపోయిన ప్రపంచ వాసుల చెవులకు అమృత సేచనంగా అనిపించాయి. జర్మనీవారు చాలా అలసిపోయారు. ఇంక ఓటమితప్పదని తెలుసుకున్నారు. తమ సైన్యం పూర్తిగా కుప్పకూలకముందే యుద్ధవిరామం సమ కూర్చుకోవాలని లూద్విగ్ డార్ఫ్ (Ludendorff) సేనాని ఆలోచిస్తున్నాడు. అతనికి విల్సను సూత్రాలు ఆపదలో అడ్డువచ్చాయి. ఓడిపోతూన్న జర్మనీమీద దుర్భరమైన షరతులు విధించ కుండా విల్సను సూత్రాలను డాలుగా ఉపయోగించు కొందామని ఆ కుశాగ్రబుద్ధి ఊహించాడు. ‘విల్సను ప్రకటించే సూత్రాలకు బద్ధమై జర్మనీ సైన్యము శస్త్రవిసర్జనం చేస్తుంద’ని ఆతడు తెలియపరచాడు.

అయితే విల్సను సూత్రములు వెర్సాయిల్సు సంధిలో ఎంతవరకు జతపరుపబడ్డాయి? ఇక్కడే చిక్కు వచ్చింది. విల్సను అనుకొన్నది ఒకటి. పారిస్ (Paris) శాంతి సమావేశంలో జరిగినదొకటి. తీరాసంధి బల్లదగ్గరకు వచ్చేసరికి విల్సనుకు ధర్మసంకటాలు ఎక్కువయాయి. యూరపు రాజ



## రెండో ప్రపంచయుద్ధమా?

కీయవేత్తలు విల్సనుగారి ధర్మసామ్రాజ్యం చాలా బాగుందని తల ఊచారుకాని వారు లోలోపల చిరునవ్వు నవ్వుకున్నారు. విల్సనువంటి ధర్మశాండసుడితో ముఖం చెండుకోడం వారికి ఇష్టంలేదు. కాని ఆతడు ఊహిస్తుండన్న కొంత ప్రపంచ వ్యవస్థమీద వారికి విశ్వాసంలేదు. రాబోయే సంధి నిర్ణయంలో ఎవరిమట్టుకు వారు తమకు కావలసిన ప్రత్యేక షరతుల్ని చొప్పించాలనే ఆదుర్దాతో ఉన్నారు. వారి వారి ప్రత్యేక ప్రమేయాలు (interests) రక్షిస్తూ ఎన్ని ధర్మ సూత్రాలు అమలులో పెట్టినా వారికి ఆక్షేపణలేదు. జర్మను నౌకాదళంవలన బ్రిటనుకు అపాయస్థితి కల్గింది కాన జర్మనీ నౌకాబలం నశింపజేస్తే చాలు. తక్కిన విషయాల్లో బ్రిటను సదుపాయం చెయ్యడానికి సిద్ధంగా ఉంటుంది. ఇటలీకి అవసరమైన ఆల్బుస్పర్వత సరిహద్దు ఇప్పిస్తే చాలు. మిగిలినవన్నీ ఇటలీ హక్కుస్తుంది. విల్సను ఉద్దేశించిన విధానానికి ప్రధాన నిరోధము ఫ్రాన్సునుంచి కలిగింది. జర్మనీ ఇప్పుడు ఓడిపోయినా జర్మనీవారి విషయంలో ఫ్రాన్సుకు భయంపోలేదు. మళ్ళీ కొద్ది సంవత్సరాలలోనే జర్మనీ తలయెత్తి తనమీద పడుతుందేమో! నాలుగుకోట్ల జనాభాగల ఫ్రాన్సు, ఎనిమిది కోట్ల జర్మనులు ఎప్పుడు తిరిగి విజృంభిస్తారో అని హడలిపోవడం ఆశ్చర్యంకాదు. ఫ్రాన్సు జనసంఖ్య ముందుకు పడడం లేదు. జర్మనీ సంతానము తామరతంపరగా పెరుగుతుంది. అందుచేత ఇసుకపాతరవంటి జర్మనీజాతినుంచి ఆత్మరక్షణ చేసుకోడం ఎట్లాగ? “సమయం చిక్కింది గనుక ఇప్పుడే జర్మనీ దేశంయొక్క వెన్నెముక విరిచివెయ్యాలి. ఫ్రాన్సుకు జర్మనీ



నుంచి అపాయం రాకుండా సరిహద్దులు నిర్ణయించాలి. ఫ్రాన్సు యొక్క క్షేమం 'సెక్యూరిటీ' ముందు తేల్చాలి. ఆదర్శ ప్రపంచనిర్మాణము అపైన ఆలోచించవచ్చును." అని ఫ్రెంచి వారు అన్నారు.

ఫ్రాన్సు యొక్క కట్టుదిట్టంకోసం రైన్ (Rhine) నది వామ పార్శ్వం అంతా జర్మనీ నుంచి వేరు చెయ్యాలని మార్షల్ ఫాక్ (Marshal foch) మున్నగువారు కోరారు. అయితే ఇది విల్సనుగారి స్వయం నిర్ణయ సూత్రమునకు అవిభాజ్యజాతి తత్వసూత్రానికే విరుద్ధము. "రైన్ నది వామదక్షిణభాగాల్లో రెండింటికూడా జర్మనీ ప్రజలు ఉన్నారని వాదించి విడదీసి ఫ్రాన్సుకింద పెడితే ముందుముందు ముప్పు తప్పదు. జర్మనీ ప్రజల్ని ముక్కముక్కలు చెయ్యడం వీలుపడదు కాని ఫ్రాన్సుకి, బ్రిటను అమెరికాలు సంరక్షకహామి ఇస్తే చాలదా? ఫ్రాన్సుకి ఇంకా జర్మనీ భయం ఉంటుందా" అని ప్రశ్న చేశారు. మార్షల్ ఫాక్ గొప్ప యుద్ధవేత్త. గొప్ప దూరదృష్టికల నాడు. "బ్రిటను అమెరికాలు గ్యారంటీ ఇచ్చినా సరే జర్మనీ ప్రజలు భావి కాలంలో ఫ్రెంచి జాతిమీద పడకమానరు. వెనుకనుంచి రష్యా భయం లేకపోతే ఈ ప్రమాదం ఫ్రాన్సుకు తప్పదు" అని అతడు వాదించాడు. ఈనాడు మార్షల్ ఫాక్ అమోఘవాక్కు గలవాడని రుజువు అవనే అయింది. రష్యా నుంచి భయం తొలగిపోగానే జర్మనీవారు ఫ్రాన్సుమీద పడనేపడ్డారు.

ఇన్ని సుడి గుండాల్లో సుళ్ళు తిరిగి తిరిగి వెర్సాయిల్సు సంధి బయలు వెడలింది. ఇది ఒక మహమ్మాయపు



పాకంలో పడింది. ఇందులో విల్సను ఆదర్శాలూ, విజయ శీల్పరే ఆశాపూరితులైన మిత్రమండలివారి యొక్కయూ, వారి ఆశ్రితవర్గము యొక్కయూ, భౌతికవాంఛలూ సంపుటి చెయ్యడం జరిగింది. వెర్సాయిల్సుయొక్క బలమూ దుర్బలమూ ఇందులోనే ఉన్నాయి. ఆ సందిలోని ప్రధానాంశములు ఇవి.

౧. జర్మనీ అల్సాసె-లా రేన్ ప్రాంతము ఫ్రాన్సుకు ఇచ్చివెయ్యాలి. బెల్జియంకు మూడు చిన్న జిల్లాలు ఇవ్వాలి. బాల్టిక్ రేవు 'మెమెల్' (Memel) మిత్రమండలి (Allies) కి అప్పగించాలి. ఈ రేవుప్రాంతాన్ని తరువాత లిథుయేనియా (Lithuania) బలవంతంగా ఆక్రమించుకుంది. పోలండుకి లా సేన్ (Lausanne) ప్రాంతము ఇవ్వాలి. ఉత్తర సెలీషియా (Silesia) తూర్పు ప్రష్యా (Prussia) కూడా పోలండుకు ఇచ్చే షరతు. ఇది ఆ ప్రాంత ప్రజల సమ్మతిమీద ఆధారపడి ఉంటుంది. ఇందుకై ప్రజాసమ్మతి 'ప్లెబిస్సెటు' తీసుకోవాలి. జర్మనీవారి వలస దేశాలు (Colonies), ప్రపంచముయొక్క వివిధ దేశాల్లో వారికున్న ప్రత్యేక హక్కులూ వారివద్దనుంచి లాగుకో పడ్డాయి. డాంజిగు (Danzig) నగరము స్వతంత్రరేవు స్థానముగా పోలండు భాగంలో ఉండాలి. జర్మనీవారి సార్ (Csar) జిల్లా ౧౫ సంవత్సరములదాకా ఒక అంతర్జాతీయ కమిషన్ వారికింద ఉండాలి. ఇక్కడి బొగ్గుగనులనుండి బొగ్గు ఎత్తుకోడానికి ఫ్రాన్సుకు హక్కు ఇవ్వబడింది. జర్మనీవారు ఫ్రెంచి బొగ్గుగనులకు చేసిన నష్టానికి ఇది పరిహారము. ౧౫ సంవత్సరాల తర్వాత సార్ ప్రాంతంలో ప్రజాసమ్మతి గైకొని తదనుకూలంగా ఆ జిల్లాను ప్రసాదించడం.



౨. ఆస్ట్రియా—హంగేరీ సామ్రాజ్యము తునక తునకలుగా పడిపోయింది. ఇదివరకు ౩ కోట్లపైన జనాభా గల సామ్రాజ్యం ఇప్పుడు ౬౦ లక్షల జర్మనుల ప్రాంతంగా మారిపోయింది. కాని ఈ ఆస్ట్రియా జర్మనులు, తమసోదర జర్మన్ జాతీయుల్తో కలిసి ఏకరాష్ట్రంగా కాకూడదనియు, నానాజాతి సమితివారు ఏకగ్రీవంగా అంగీకరిస్తేనే ఆస్ట్రియా జర్మనీ సమ్మేళనం కావచ్చుననీ విధించారు. ఈరెండు జర్మన్ ప్రాంతాలు ఏకమవుతాయేమో అని ప్రాన్సు విపరీతంగా భయపడింది.

౩. హంగేరీకూడా ఆస్ట్రియావలెనే ఛిన్నాఛిన్నం చెయ్యబడింది. ౨ కోట్లపైబడ్డ జనాభాగల హంగేరీని ౮౦ లక్షల జనసంఖ్యకు తగ్గించారు. హంగేరీ ప్రాంతాలైన ట్రాన్సిల్వేనియా (Transylvania), బానాట్ భాగాలు రుమేనియాకు వెళ్ళిపోయాయి.

౪. బల్గేరియాకు ఎక్కువ దెబ్బతగులలేదు. గ్రీసుకు కొంతభాగము, యుగో-స్లావియాకు కొంతప్రాంతము అర్పించింది.

౫. టర్కీనుంచి సిరియా, మెసపొటేమియా, పాలస్తీనులు వేరుచెయ్య బడ్డాయి.

౬. స్వయంనిర్ణయ సూత్రంప్రకారం అనేక చిన్న రాజ్యాలు కొత్తగా బయలుదేరాయి. ఉత్తరమున నూడు బాల్టిక్ రాజ్యాలు, పోలండు, జేకోస్లావేకియా, యుగో-స్లావియా.

౭. ఇటలీకి టైరోల్ (Tyrol) దక్షిణ భాగము,



ట్రెస్టి (Trieste) ట్రెంటు (Trent) నగరాలూ, కొన్ని చిన్న చిన్న ద్వీపములు దొరికాయి. ఇటలీ కోరినంత దొరకలేదు.

ఇవిగాక మరికొన్ని సైనిక, ఆర్థిక షరతులుకూడా విధింపబడ్డాయి. జర్మనీ సైన్యము ఒకలక్షమంది సైనికుల్ని మించి ఉండకూడదు. నిర్భంధ సైనిక విధానము నిషేధింపబడింది. రైకొనదికి తూర్పుతీరాన 30 మైళ్ళ వరకూ విస్తరింపబడకూడదు. నియమిత సంఖ్యగల ఫిరంగులు, యుద్ధనౌకలూ తప్ప జర్మనీ ఉంచుకోకూడదు. జర్మనీయుద్ధనౌకాబలమును బ్రెటనుకు ఒప్పగించాలి. జర్మనీవ్యాపార నౌకలను కూడా ఇచ్చివెయ్యాలి. బెల్జియం ఫ్రాన్సు ఇటలీలకు విస్తారంగా బొగ్గు సమర్పించాలి. జర్మనీ కావించిన సర్వనాశనమునకు పరిహారంగా అఖండమైన నష్టపరిహార మొత్తాలు చెల్లించాలి.

ఆస్ట్రియా, హంగేరీ, బల్గేరియా మొదలకూడా ఇటువంటి షరతులే విధించారు. ప్రపంచయుద్ధం రావడానికి జర్మనీయే ముఖ్యకారణమని నిర్ణయించి, యుద్ధకారకులైన జర్మనీ నాయకుల్ని మిత్రమండలివానికి ఒప్పగించమన్నారు. విల్సనుగారికి ప్రాణపదమైన నానాజాతి సమితి వ్యవస్థకూడా వెర్సాయిల్సు సంధితోపాటు అమలులోకి వచ్చింది.

ఓడిపోయిన జాతులన్నీ వెర్సాయిల్సు మున్నగు సంధి షరతులకు విధిలేక అంగీకరించారు. వారు కోధదుఃఖముల్లో మండిపడ్డారు. విల్సను సూత్రాలప్రకారం సంధి పరిష్కారం చేస్తామని ఆశగొల్పి మమ్మల్ని మిత్రమండలి వైదోహంచేసిందని తీక్షణంగా విమర్శించారు. ఈ దుర్భరావమాన



## వెర్సాయిల్సు సంధి.

పూరితములైన సంధిపత్రాల్ని ఎట్లాగైనా చించిపారవేయిం  
చాలని వారంతా పట్టుపట్టారు. ముఖ్యంగా తాముతాము  
పోగొట్టుకొన్న భూభాగాలను రాబట్టుకోవాలనే తీవ్రవాంఛ  
వారందరిలో కరడుగట్టింది. ఇట్లా కోరేరాజ్యాలను 'రివిషన్  
స్టేట్లు' (Revision States) అంటారు. జర్మనీ, హంగేరీ, బల్గేరి  
యాలు, ౧౯౧౯ సంధిసరిహద్దుల పునర్విమర్శనం చెయ్యాలని  
వాదిస్తుంటే, సదరుసంధులవలన లాభంపొందిన పోలండు,  
జెకోస్లావేకియా, రుమేనియా, యుగోస్లావియా మున్నగు  
రాష్ట్రాలు 'యథాస్థితి' (Status quo) ఉండాలని, సరిహద్దు  
పునర్నిర్మాణం ఒప్పకోమనీ పట్టుపట్టారు. వీరికి ఫ్రాన్సు  
యొక్క-యూ ఫ్రెంచిసైన్యము యొక్క-యూ మద్దతు సంపూ  
ర్ణంగా ఉంది' యూరపు అప్పడే రెండు వేర్వేరు శిబిరాలుగా  
తయారయింది.

వెర్సాయిల్సు మున్నగుసంధిపత్రాల్ని నిర్మించిన హస్తాలే  
నానాజాతీసమితిని (League of Nations) నిర్మించడంచేత పరా  
భూత రాష్ట్రాలన్నిటికీ దానిమీద విశ్వాసాదరములు లేక  
పోయాయి. అమెరికావారు ఈసమితిలో చేరడానికి నిరాకరిం  
చారు. బ్రిటను-అమెరికాలు ఫ్రాన్సుకు ఇస్తామన్న హామీ  
అమలుజరుగలేదు. ఫ్రాన్సు గ్యారంటీకి అమెరికా ఒప్పకో  
లేదు. అందుచేత ఫ్రాన్సు తనక్షేమంకోసమై, నానాజాతీ సమి  
తినే అండగా చూసుకొని జర్మనీచుట్టూఉండే క్రొత్త రాజ్యా  
లను తనఆశ్రయంలోకి తీసుకుంది. పోలండు, జెకోస్లావేకియా,  
యుగోస్లావియా మున్నగు రాష్ట్రాలు జర్మనీకి భయపడి  
ఫ్రెంచిమైత్రిని కోరేవారు. జర్మనీనుంచి భావికాలంలో ముప్పు



వస్తే ఫ్రాన్సునే వీరు శరణ్యంగా ఎంచుకున్నాడు. ఈవిధంగా యుద్ధానంతరము యూరపులో ఫ్రెంచి యాజమాన్యము స్థిర పడింది. ఫ్రాన్సున్నూ, ఫ్రాన్సు మిత్రములైన చిన్నజాతులూ నానాజాతి సమితివలన లాభం పొందదలచుకున్నారు. జర్మనీ, ౧౯౨౫ దాకాను, రష్యా ౧౯౩౪ దాకానూ నానాజాతి సమితిలో చేరలేదు. “సమితి ప్రపంచరాష్ట్రాలన్నిటి క్షేమంకోసం పాటుబడే వ్యవస్థకాదు. యూరపుఖండ శాంతిని భంగపరచదలచుకొన్న రాష్ట్రాలను అరికట్టడానికి, యూరపులో నెలకొన్న ‘యధాస్థితి’ని ఎట్లాగైనా విజయంపొందిన జాతులలా భంకోసం నిలబెట్టడానికిమాత్రమే నానాజాతి సమితి ఉద్దేశింపబడింద”ని జర్మనీవారు విమర్శిస్తూవచ్చారు. పరాభూతజాతులకు దీనివలన ఎంతమాత్రమూ న్యాయాచరణము దొరకదని వారు నిశ్చయంచేసుకున్నారు. ఈవిధంగా నానాజాతి సమితి ఏ మహాద్దేశంకోసం పుట్టిందో ఆ ఉద్దేశం పురుట్టోనే సందుకొట్టింది.



### 3. జర్మనీ తల యెత్తింది.

శాంతిస్థాపనకోసం ఏర్పడ్డ సంధి నిర్ణయాలు శాంతిని మైత్రినీ స్థాపించలేకపోయాయి. నూతన నిర్మితరాష్ట్రాలు కొత్త స్వాతంత్ర్యగర్వంలో కొంత దుడుకుతనంచూపెట్టాయి. పోలండు వీలైనంత జర్మనీపాత్రాంతం కొట్టేద్దామని యత్నించింది. ఫ్రెంచివారు పోలండుపక్షం వహించారు. జర్మనీకి ఉద్దేశపూర్వకంగా అవమానంచెయ్యడంకాని హాని కలిగించడంకాని బిటనుకు సమ్మతంకాదు. లిథుయేనియా భాగమైన విల్నా (Vilna) ను పోలిషువారు బలాత్కారంగా అపహరించారు. లిథుయేనియా మెమెల్ ను ఆక్రమించుకుంది. ఇది కూడా జర్మనులు నివసించే ప్రాంతమే. రష్యాదేశము బాలెవిక్ (Bolshevik) విప్లవములో ములిగిఉండగా చూసి రుమేనియావారు బెస్సరేబియా (Bessarabia)ను ఆక్రమించుకున్నారు. నానాజాతి సమితి విజయజాతుల అన్యాయాచరణమును ఆరికట్టలేకపోయింది. రష్యాలో తలయెత్తిన కమ్యూనిస్టు సిద్ధాంతాన్ని ఆరంభంలోనే త్రుంచెయ్యాలని మిత్రమండలివారు పూనుకొని, రష్యాలో బయలుదేరిన బాలివిస్టు వ్యతిరేక విప్లవానికి సహాయం పంపించారు. కాని నాలుగు సంవత్సరాల యుద్ధంలో అలిసిపోయిన వీరికి బాలివిజమ్ ను నిర్మూలించడానికి అవసరమైన శక్తిగాని దీక్షకాని లేకపోయాయి. కావున ఈ ప్రయత్నం వారు మానుకున్నారు. వీరి చర్య రష్యాలో అసంతృప్తి కలిగించడానికిమాత్రమే తోడ్పడింది.

యుద్ధనష్టపరిహారముల నిర్ణయం జర్మనీకి చాలా అసం



## రెండో ప్రపంచయుద్ధమా ?

తృప్తి కలిగించింది. యుద్ధపు నేరం అంతా జర్మనీ నెత్తిన  
 రుద్దడం భావ్యంకాదని మిత్రమండలివారిలోనే పలువురు  
 అన్నారు. కాని ప్రజాసమూహం, జర్మనీ చేసిన నష్టానికి జర్మనీ  
 పరిహారం చెయ్యాలని పట్టుపట్టారట. నష్టపరిహారములక్రింద  
 జర్మనీని ౧౩౨,౦౦౦,౦౦౦,౦౦౦ జర్మన్ మార్కులు బంగారు  
 నాణాలు చెల్లించమన్నారు. జర్మనీయొక్క ఆర్థికస్థితి బొత్తిగా  
 కూలిపోవడంచేత ఇంత మొత్తమును జర్మనీ చెల్లించలేదని  
 మిత్రమండలి ఒప్పుకున్నారు. జర్మనీ చెల్లించవలసిన నష్టపరి  
 హారములు సరిగా చెల్లించడంలేదని ఇందుకు హామీగా  
 ఫ్రెంచివారు జర్మనీయొక్క రూర్ (Ruhr) ప్రాంతాన్ని  
 ఆక్రమించుకున్నారు. ఈచర్య బ్రిటిషువారికి అమెరికాకున్నా  
 నచ్చలేదు. నష్టపరిహారాల పరిష్కారంకోసం ౧౯౨౪ లో  
 డాన్ (Dawes) విధానంపుట్టింది. దీనిప్రకారం జర్మనీ సంవత్స  
 రం ఒక్కంటికి ౨,౦౦౦,౦౦౦,౦౦౦ మార్కులు పరిహారం  
 చెల్లించాలి. జర్మనీవారు ఈ మొత్తాలుకూడా చెల్లించలేక  
 పోవడంచేత ౧౯౨౯ లో 'యంగ్' విధానం అని మరొకటి  
 అమలులోకి తెచ్చారు. దీనిప్రకారం ౬౦ సంవత్సరాల్లో  
 జర్మనీపై విధించిన యుద్ధపరిహారాలు చెల్లింపబడతాయి.  
 ఏవిధంగా త్రిప్పినా జర్మనీ చెల్లించలేనని కాళ్ళు సాచింది.  
 జర్మనీలో బంగారంలేదు. అప్పులు చెల్లించడానికి జర్మనీకి  
 మార్గంఏముంది ? జర్మనీ పరిశ్రమలు వస్తునిర్మాణంచేసి  
 వాటిని ఎగుమతిచేసి తద్వారా ఋణవిముక్తి పొందాలి.  
 జర్మనీ ఖాతాదార్లకు ఎవరికీ ఇది ఇష్టంలేదు. దీనికి అంగీక  
 రిస్తే జర్మనీ పరిశ్రమలు విజృంభిస్తాయి. దిగుమతి చేసుకునే



వారిపరిశ్రమలు పడుకుంటాయి. వెనకట బిస్మార్క్ (Bismark) ఫ్రాన్సును ఓడించినప్పుడు ఫ్రాన్సుమీద బ్రహ్మాండమైన యుద్ధపరిహారమొత్తం విధించాడట. ఈ ఋణాన్ని ఫ్రెంచి వారు వస్తు వినిమయం (Barter) వలన చెల్లిస్తామన్నారు. జర్మనీ ఒప్పుకొంది. కొంతకాలమయేసరికి ఫ్రాన్సు పరిశ్రమలు విపరీతంగా అభివృద్ధిపొంది దివారాత్రములు పనిచేస్తున్నాయి. ఫ్రాన్సు ఎగుమతులవలన జర్మనీపరిశ్రమలు కుంటుపడ్డాయి. అప్పుడు బిస్మార్క్ వేలు కరుచుకొని అన్నాడు, “ఈమాట గనుక ఫ్రాన్సును తిరిగి ఓడించామంటే ఫ్రాన్సుకు మేమే యుద్ధ పరిహారాలు చెల్లిస్తామని షరతు విధిస్తాను”. జర్మనీ ఖాతా దార్లకుకూడా ఇదే చిక్కువచ్చింది. ౧౯౩౦ ప్రాంతంలో ప్రపంచ ఆర్థికదుస్థితివచ్చిపడింది. జర్మనీ ప్రభుత్వము నష్టపరిహారాలు చెల్లించమని నిరాకరించారు. ౧౯౩౨ లో లాసేన్ (Lausanne) సమావేశంలో యుద్ధపరిహారాలను పూర్తిగ రద్దుచేసివేశారు.

నష్టపరిహారాలనుగురించి జర్మనీ మొదటినుంచీ పేచీ పెడుతూనేఉంది. పరిహారాల రూపమున కొంత ధనం చెల్లించినా, కొత్త అప్పుల మూలకంగా జర్మనీ ఇంతకు మించిన మొత్తం ఆకర్షించుకుంది. జర్మనీ ఆర్థికవిధానాన్ని పునరుద్ధరించడానికిగాను, బ్రిటను అమెరికా మున్నగు దేశాలు ౨౨,౦౦౦,౦౦౦,౦౦౦ మార్కులు జర్మనీకి అప్పుఇచ్చారు. నష్టపరిహారాలు చెల్లిస్తున్నామని దుమ్మెత్తిపోయడానికి జర్మనీకి అవకాశం కల్గించడంతప్ప వీటివలన ప్రయోజనంకలగలేదు.



## రెండో ప్రపంచయుద్ధమా ?

వెర్సాయిల్సు నిర్ణయము జర్మనీవంటి బలవత్తరజాతికి అవమానకరంగాను దుర్భరంగానూ కనబడడంలో ఆశ్చర్యం లేదు. ఈసంధిని ఎట్లాగైనా రద్దుచేయించాలనే నారి దీక్షకు హద్దులేదు. విజయజాతులు సంధిషరతులను సరిహద్దులనూ పునర్విమర్శనం చెయ్యకపోతే సంధిషరతుల్ని ద్రోవిడ ప్రాణాయామపద్ధతిని ఎట్లాగైనా తుడిచిపెట్టాలని జర్మనీ జాతి నిశ్చయించుకుంది. పరాభూతజాతులు ప్రార్థించినట్లుగా వెర్సాయిల్సు విధానాన్ని ఏదోకొంత మార్చి వారికి కొంత సదుపాయం చూపెట్టి వారి హృదయ గత క్రోధద్వేషాలను చల్లార్చడం యూరపు భావిక్షేమానికి అవసరమని పలువురు రాజనీతిజ్ఞులు చెప్పతూవచ్చారు. కాని స్వార్థపరత్వము, అత్యాశ, విజయగర్వాంధత్వమూ యూరపు ప్రభుత్వాలను క్షేమమార్గం చూడనియ్యలేదు. వెర్సాయిల్సు పరామర్శ వలన అవసరమయే భూమిపంపకానికి పోలండు ఒప్పుకుంటుందా, జెకోస్లావేకియా అంగీకరిస్తుందా, రుమేనియా సిద్ధపడుతుందా, ఫ్రాన్సు హరిస్తుందా? జర్మన్ కాలనీలను అనుభవిస్తూన్న బ్రిటిషుడొమినియన్లు సమ్మతిస్తారా? మాండేటుదాగ్లు సుముఖులుగా ఉంటారా? ఎవ్వరూలేరు.

౧౯౨౦ నుంచి ౧౯౩౪ దాకా వెర్సాయిల్సుసంధిని కహస్యంగా, మిత్రమండలికనుబాంధువు తుడుపు చెయ్యడంలో జర్మనీ నిమగ్నమయిఉంది. బహిరంగంగా సదరు షరతుల్ని వ్యతిరేకిస్తే ప్రమాదం ఉందని జర్మనీ గుర్తించి ఒక పెద్ద అంతర్నాటకం ఆడడానికి సిద్ధపడింది. జర్మనీవారిని మరీమరీ కొరకొరలాడించిన సంధిషరతులు కొన్ని ఉన్నాయి.



## జర్మనీ తల యెత్తింది.

౧. (రెపరేషన్లు) యుద్ధపరిహారములు ఎట్లాగై న రద్దు చేయించడంగాని, ఎగవేయడంగాని. నష్టపరిహారములు చెల్లించడమే ప్రపంచ ఆర్థికదుస్థితికి కారణమని వారి వాదము.

౨. జర్మనీయొక్క సైన్యశక్తి చాలా తగ్గించబడింది. కనుక ఇతరజాతులుకూడా జర్మనీవలెనే తమ ఆయుధాలు తగ్గించుకోవాలి. లేదా జర్మనీకి సైన్యవిషయాల్లో ఇతర దేశాల్లో సమాన ప్రతిపత్తి అంగీకరించాలి.

౩. పోలిష్ ఖండ్నికనూ, డాంజిగునగరమునూ జర్మనీకి వాపసుచెయ్యాలి. పోలండు వశంలోఉన్న సైలీషియా ప్రాంతంకూడా తిరిగి ఇచ్చేయ్యాలి.

౪. ఆస్ట్రియాను జర్మనీతో సమ్మేళనం చెయ్యాలి.

౫. జర్మనీ పూర్వపు వలసప్రదేశాలను వాపసు చెయ్యాలి.

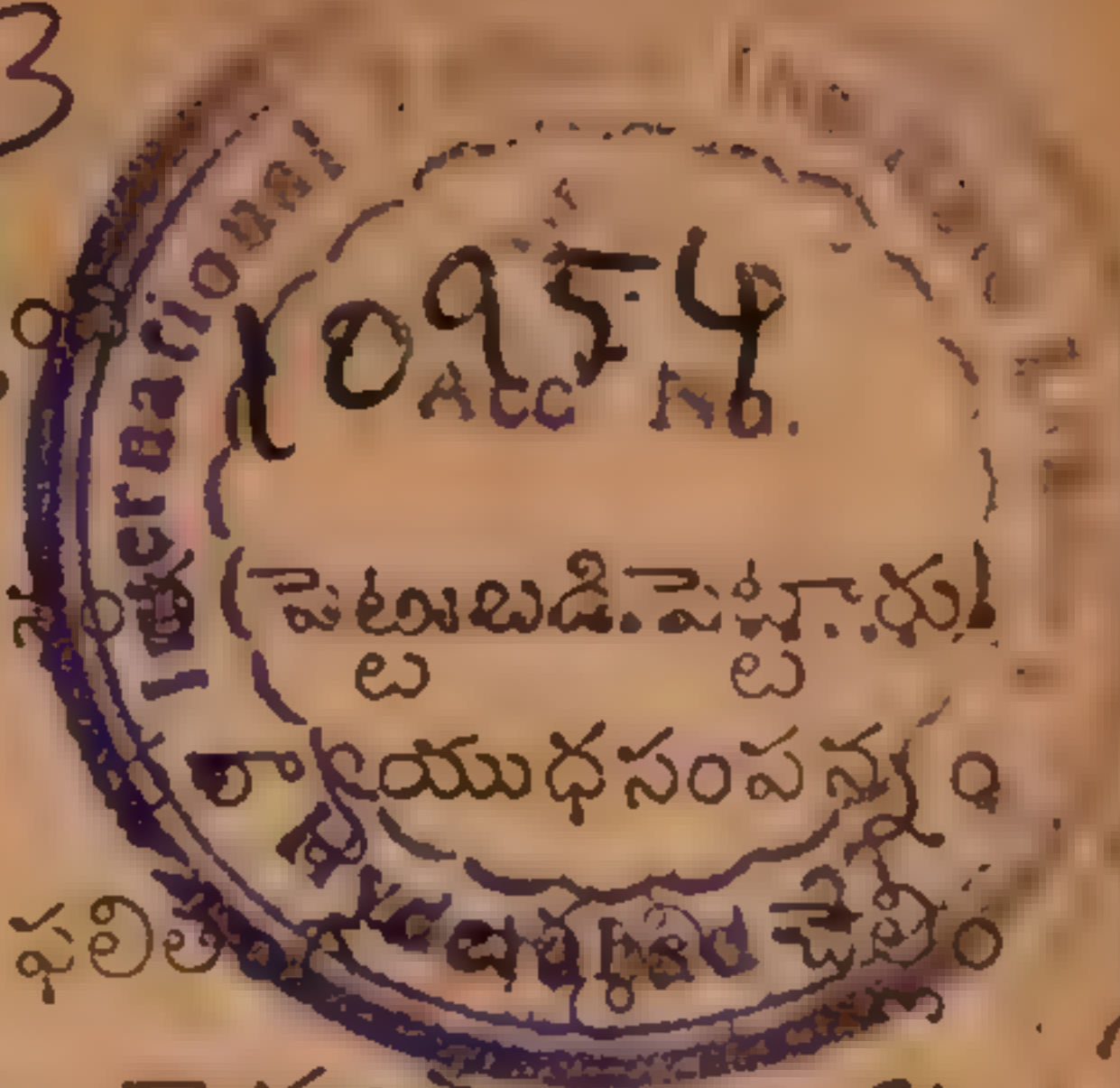
ఇవి వారి ప్రధాన ఆశయాలు. ఇవి ఎట్లాగైనా సాధించాలని జర్మనీ పూనుకుంది.

వీటెని సాధించాలంటే జర్మనీ తిరిగి గొప్ప యుద్ధ మూర్తిలా తయారవాలి. జర్మనీ బలం పెరిగితేనేగాని జర్మన్ కోరికలు మన్నింపబడవు. కావున అన్ని కోరికలు ఏకసూత్రంలో ఇముడుతున్నాయి. అవసరమైతే బలప్రయోగం చెయ్యగల శక్తిని జర్మనీ సంపాదించుకోవాలి. పశ్చిమ యూరపులో జర్మనీకి మిత్రులు లేరుగనుక సహజంగానే జర్మనీ తూర్పుకు తిరిగింది. బాల్కన్ల రష్యా యూరపుయొక్క మాలవాటికలా పరిగణింపబడుతుంది. ధనస్వామ్య (కాపిటలిస్టు) దేశాలు ఏవికూడా ఈ అస్పృశ్యులవంక కన్నెత్తిచూడవు. చేతనైతే



వారిని నిర్మూలించడం వీరికి ప్రీతికరము. ఇంకేముంది? ఓడిపోయిన జర్మనీ, బహిష్కృతమైన రష్యా; 'భాయీభాయీ' అనుకున్నారు; ౧౯౨౨ లో రెపెల్లో (Rapello) సంది అనే రహస్య ఒడంబడికను వీరిద్దరూ చేసుకున్నారు. జర్మనీలో ఆయుధ కర్మాగారాలు మిత్రమండలివారి కమిషన్ పర్యవేక్షణలో ఉంటాయి గనుక జర్మనీవారు ఆయుధసామగ్రి బాహుటంగా నిర్మించుకోలేరు. ఈ లోటు సోవియటు రష్యా తీరుస్తుంది. రష్యా సైన్యాలకు యుద్ధ శిక్ష ఇచ్చి, వారి కర్మాగారాలు నడిపిపగల వృత్తివిద్యకుశలురను సప్లయిచెయ్యడం జర్మనీవంతు. నేర్పరుల్లో నేర్పరులైన జర్మనీవారు రష్యామైత్రిని ఆత్మప్రయోజనాలకి ఎట్లా ప్రయోగించాలో బాగా కనిపెట్టారు. కాపిటలిస్టు ప్రభుత్వాలకి, జర్మనీ రష్యావైపు మొగ్గడం ఇష్టంలేదు. జర్మనీకూడా ఎక్కడ బాలివిస్టు తత్వం అవలంబిస్తుందో అని వారు లోలోపల భయపడుతున్నారు. ఆరు ఏడుకోట్ల జర్మనులు కమ్యూనిస్టులుగా మారిపోతే బాలివిజమ్ ను అరికట్టడం ఎట్లా? అరాత్తుగ యూరపుఅంతా జ్వాలాతోరణంలాగ వెలిగిపోతుంది. వారి పాలిటి పెనుభూతము వచ్చివచ్చి ఇంటిముందర విడిచిచేస్తుంది. కావున జర్మనీప్రజలు బాలివిస్టులు గాకుండా చూసుకోవాలి. కాపిటలిస్టు ప్రభుత్వాల ఈ ఆదుర్దాను కనిపెట్టి జర్మనీ భీష్మించడం మొదలుపెట్టింది. 'మా కోరికలు మాకు ఇస్తారా! లేకపోతే మేము కమ్యూనిజం పుచ్చుకోమా!', అని బెదరించడం నేర్చుకున్నారు. ధనాధ్యవర్తాలన్నీ గడగడలాడిపోయాయి. జర్మనీనికూడగట్టుకోడమే క్షేమకరమేమో





అని వారు తలిచారు. జర్మనీకి కావలసినంత (పెట్టుబడి. పెట్టాదు!) ఆ పెట్టుబడిని ఉపయోగించుకొని జర్మనీ రాజ్యాధిపత్యం కావాలని జర్మనీ నడుముకట్టింది. దీని ఫలితం ఏమిటో చెప్పిం చవలసిన నష్టపరిహారాల్లో సదుపాయం చెయ్యడం, ౧౯౨౬ లో జర్మనీని నానాజాతి సమితిలో చేర్చుకుని పెద్దస్థానం ఇవ్వడం, రైన్లాండు (Rhineland) లోనుంచి మిత్రమండలి సైన్యాలు క్రమంగా ఉపసంహరించుకోడం, జర్మన్ ఆయుధా గారాలమీద నిగహం ఉంచిన మిలిటరీ కమిషనును వాపసు పిలుచుకోడం, ఇట్లాంటివి జరిగాయి. జర్మనీ మిత్రమండలివారి నడుమ ద్వేషాగ్నులు చల్లారి సామనస్యం ఏర్పడే సూచనలు కనిపించాయి. ఇదంతా జర్మనీ రాజనీతిజుడు ఫ్రైస్మాన్ (Stresemann) గారి సత్కృషి ఫలితం. జర్మనీ పరాభవ వేద నను తగ్గించడంలో ఈయన చాలా పాటుపడ్డాడు.

జర్మనీ సైన్య సంఖ్య ఒకలక్ష మందికి మించకూడదని శాసించారుగదా! అనేక లక్షల సైన్యం శాసించిన జర్మనీకి, ఈ నియమం చాలా అవమానకరంగానే కనబడింది. జర్మన్ జాతియొక్క జీవిత లక్ష్యం ట్రాత్రీంలోనే ఉందని హరి ఉద్దేశం. ఇట్టి ట్రాత్రీం చంపివేయబడుతుందని వారు వాపో యారు. అయినప్పటికీ పథ్యమునే హితవుగాచేసుకునే అద్భు తనైపుణ్యం జర్మనీవారికుంది. జర్మన్ సేనానులు ఈ లక్ష సైన్య మునే ప్రకరంగాశీక్షించి ౧౯౩౨ నాటికి దీనికి సమానమైనది యూరపులో లేదనిపించే సమర్థులగిరికి తెచ్చారు. ఇది ఎట్లాచేశారు? జనరల్ వాన్ సీక్ట్ (Von seeckt) అనే ఆయన ప్రస్తుత 'రీచ్ వేర్' (Reichswehr) సైన్యానికి



జనకుడు. తక్కువ సంఖ్యగల సైన్యాన్ని గాఢంగా శిక్షించి, వారికి విస్తారమైన ఆయుధసంపత్తి కలిగిస్తే అట్టి సైన్యము శత్రుదుర్ధ్ధంగా ఉంటుందని ఆతడు ఊహించాడు. తన లక్ష సైనికుల్ని ఈవిధంగా భయంకరంగా శిక్షించి వారికి ఆయుధముల కరవులేకుండాచేశాడు. పైగా ఈ సైనికులనంతా, పరం పరంగా ఔత్తరభావ ప్రేరితులైన తరగతుల్లోంచి ఏర్పి కూర్చాడు. జర్మనీలో 'కాన్స్క్రిప్షన్' నిర్బంధ సైనిక విధానం పనికిరాదని వెర్సాయిల్సు శాసించింది. ఇదికూడా మేలేలన్నాడు వాన్ సీట్టు. ఆ దినాల్లో జర్మనీవారు యుద్ధ వినాశనమునకు వెరచి శాంతితలంపు కలిగిఉండేవారు. జనుల్లో సామ్యవాదం(సోషలిజం), ఔత్తరవైముఖ్యమూ తలయెత్తాయి. నిర్బంధవిధానంవల్ల ఏర్పడ్డసైన్యంలో ఇటువంటి పిరికిగుండెలు ఉండేవారు. ఈ ప్రమాదం తప్పిందని జర్మన్ సేనానులు హరించారట. జర్మనీ సైన్యంమీద ఎంత ధనప్రవాహం వెచ్చించారో అడగడానికి జర్మన్ పార్లమెంటుకి ధైర్యం లేకుండా ఉండేది. జర్మనీలో సైన్యప్రభుత్వం వేరు. సివిల్ ప్రభుత్వం వేరు. వెర్సాయిల్సును కూలద్రోయడానికి కంకణం కట్టుకొన్నవారిలో జర్మన్ సేనాపతులు ప్రధానులు.

తననుబంధిస్తూన్న వెర్సాయిల్సు సంగెళ్ళను మెల్లమెల్లగా సడలించుకొని జర్మనీ తిరిగి ప్రబల శక్తివంతము అవుతూన్న రోజుల్లో బ్రిటన్-ఫ్రాన్సులు పరస్పర వైమనస్యాల్లో కాలక్షేపం చేస్తున్నారని యూరపు ఖండంలో 'బాలెన్సు ఆఫ్ పవర్' (బలతూకము) పడిపోకుండాఉండడం బ్రిటన్యొక్క లక్ష్యము.



## జర్మనీ తల యెత్తింది.

ఒక్క దేశమూకూడా ఇతరదేశాలను తలదన్నే బలం సమ కూర్చుకోడం బ్రిటను తన క్షేమానికి భంగంగా ఎంచుకుంటుంది. యుద్ధానంతరం యూరపులో ఫ్రెంచివారి సైన్య బలమూ, ఆర్థికబలమూ, అపారమైన పలుకుబడి చూస్తే ఫ్రాన్సుమీద ఒకకన్ను ఉంచవలసిన అవసరం బ్రిటనుకు కనిపించింది. పరాభూతజాతుల సౌమనస్యం సంపాదించాలని బ్రిటను అంటుంది. జర్మనీకి ఎట్టి సౌకర్యాలు కలిగించడం ఫ్రాన్సుకు ఇష్టంలేదు. బ్రిటను ఫ్రాన్సుల నడుమ కనబడుతూన్న అభిప్రాయభేదాన్ని గుర్తించి ఉపాయశాల్పరైన జర్మనీవారు ఈ సదవకాశాన్ని బాగా ఉపయోగించుకోడం మొదలుపెట్టారు. ఫ్రాన్సు జర్మనీయొక్క పరమశత్రువనీ బ్రిటనుతో సఖ్యపడడం జర్మనీకి క్షేమకరమనీ వారు ప్రచారం చేసేవారు. హిట్లరు మొదటినుంచీ ఈ ఉద్దేశంలోవాడే. అయినప్పటికీ ౧౯౨౫ లో బ్రిటను, ఫ్రాన్సు, జర్మనీ ఇటలీలు లోకర్నో (Locarno) సంధి సంతకం చేశారు. తమ తమ ప్రస్తుత సరిహద్దులు భంగపరచకుండా కాపాడుతామనీ, ఒండొరులమీద బలప్రయోగం చేసుకోమనీ అంగీకరించారు.

ముస్సోలినీ అధికారంలోకి వచ్చినప్పటినుంచీ రాజకీయాకాశంలో పల్లీలుకొట్టడం మొదలుపెట్టాడు. గత యుద్ధానంతరం మిత్రమండలిపక్షాన చేరినందుకు ప్రతిఫలంగా తనకు తగినంత లూటీ దొరకలేదని ఇటలీ గుఱ్ఱతోడింది. ఇటలీ కోరిన ఏడ్రీయాటిక్ (Adriatic) ఆధిపత్యంగాని, ఆఫ్రికాలో విశేషలాభం కాని దొరకలేదు. డాలమేషియా ప్రాంతము యుగోస్లావియాకు వెళ్లిపోయింది. కాలనీలుకాని 'మాండేట్లు'



## రెండో ప్రవచయద్ధమా?

(Mandate: వెనుకబడిన దేశాలమీద పరిపాలనాధికారము) కాని చేజిక్కలేదు. అందుచేత మొదటినుంచీ ఇటలీకి నానా జాతీయమితిమీద తిరస్కారము నిర్లక్ష్యముగా కలిగింది. ముస్సోలి నీకి ప్రాచీన రోమక సామ్రాజ్యం తిరిగి ఉద్ధరిద్దామనే పేరాశ బాధిస్తుంది. దీనిని నెరవేర్చాలంటే ఇటలీకి మిత్రులు కావాలి. సారవంతమైన భూభాగాలన్నీ బ్రిటన్ ప్రాన్సుల చేతుల్లో ఉన్నాయి. వాటిని బలప్రయోగంచేత నైనా సంపాదిస్తే కాని ముస్సోలి నీ తలపెట్టిన రోమక సామ్రాజ్యానికి రూపం ఏర్పడదు. ప్రాన్సు బ్రిటనులతో వైరంతప్పదు. ఇంక మిత్రవర్గం ఏక్కడదొరకాలి? ముస్సోలి నీ కన్నులు రష్యావంక కుతిరిగాయి. రష్యాపేరు ప్రాన్సు బ్రిటనులకు కిట్టదుగనుక రష్యాతో మైత్రీపాటిస్తే డెమాక్రసీ (ప్రజాస్వామిక ప్రభుత్వము)లకు ఉడుకెత్తించినట్లుంటుంది. ఫాసిస్టు విప్లవము, కమ్యూనిస్టు విప్లవము ఒక్కటే పట్టాల మీద ప్రయాణంచేస్తాయని ముస్సోలి నీ ప్రకటించేవాడు. రష్యాతో సంఖ్యంవలన మరొకలాభం కనబడింది. ఇటలీకి కావలసిన ముడిపదార్థాలు, ఆహారపదార్థాలు రష్యా సప్లయచేయ గలదు. ఈవిధంగా గోధుమలకోసం అమెరికామీదనూ, బొగ్గుకోసం బ్రిటనుమీదనూ ఆధారపడనక్కరలేదని ఇటలీ ఊహించుకుంది.

నిరాశాహతమైన ఇటలీ క్రమంగా డెమాక్రసీలను ద్వేషిస్తూ, ప్రజాప్రభుత్వవిధానాన్ని వెక్కిరించడం పనిగా పెట్టుకుంది. 'ఏదో అవిదితమైన మహా ఘనత ఇటలీ నొసట దైవం వ్రాశాడు. ఈ మహిమాన్వితపదవి పొందడానికిగాను ఇటాలియన్ జాతి యుద్ధానికి సిద్ధంగా ఉండాలని ముస్సోలి నీ



తరుచు ఉరిమిఉరిమి చెప్పతూండేవాడు. జర్మనీ నానాజాతి సమితిలో చేరగానే ఇటలీకి కావలసిన నేస్తము దొరికింది. డెమాక్రసీలను వేధించడానికి జర్మనీని వెనుకవేసుకురావడమే మంచిమార్గమని ముస్సోలినీ గ్రహించాడు. అదిగాక వెర్సాయిల్సు పరామర్శను కోరే ప్రభుత్వాలన్నిటినీ ఇటలీ ఆలింగనం చేసుకొని వారి పక్షం పలకడం నేర్చుకుంది. ఈ విధంగానైనా బ్రిటన్, ఫ్రాన్సులు దారికివచ్చి తన కోరికలు తీరుస్తారేమో అని ఇటలీ ఆశపడిఉంటుంది.

ఆయుధవిసర్జనం చాటుచేసుకొని జర్మనీ వెర్సాయిల్సు విధానంమీద మరొకదాడి ఆరంభించింది. జర్మనీని నిరాయుధంగా చేశారు గనుక ఇతర ప్రభుత్వాలన్నీ కూడా ఆయుధవిసర్జనం చెయ్యాలని జర్మనీ కోరింది. దీనికి ఒడంబడకపోతే జర్మనీకి సైన్యవిషయాల్లో ఇతర ప్రభుత్వాలతో సమాన ప్రతిపత్తి ఇవ్వాలి. ఇటలీ జర్మనీని వెనుకవేసుకు వచ్చింది. ౧౯౨౫ నుండి ౧౯౩౩ దాకా ఆయుధవిసర్జనము మీద ఎంతో తర్జనభర్జన జరిగింది. కాని యూరపు ఖండంలో ఎవరూకూడా ఆయుధవిసర్జననానికి హృదయ పూర్వకంగా ఒప్పుకోకపోయారు. ఆదర్శం బాగానే ఉందని హర్షిస్తువచ్చారుకాని ఒక్కరూ ఏవిధమైన త్యాగమునూ పూనుకోదలచలేదు. జర్మనీ తిరిగి ఆయుధధారణం చెయ్య కూడదనే విషయంలో మాత్రమే వారంతా ఏకీభవించారు. ఎవరికివారు ఏదో ఉబుసుపోని ప్లానులు తయారుచేసేవారు. రెండవవారి ఆయుధాలు తగ్గించడానికే ఎవరిమట్టుకు వారు శ్రద్ధతీసుకునేవారు. 'మా దేశసంరక్షణకై బ్రిటను మున్నగు



దేశాలనుంచి హామీలువస్తేనే కాని ఒక్క సైనికునికాని, ఒక్క పడవనుకాని తగ్గించజాలమని డ్రెంచివారు చెప్పారు. 'ఫ్రాన్సుతో మాకు నౌకాబలంలో సమాన ప్రతిపత్తి కావాలని ఇటలీ భీష్మించింది. బ్రిటను తన నౌకాబలం ఆత్మ రక్షణకూ సామ్రాజ్యరక్షణకూ అత్యవసరం కాన దానిని తగ్గించడానికి పూనుకోనంది. అదివరకే బ్రిటను కొంత ఆయుధ విసర్జనం చేసి ఉంది. ఎవరూ ఆయుధవిసర్జనం చెయ్యడంలేదు గనుక జర్మనీకి సైన్యవిషయాల్లో సమానప్రతిపత్తి అంగీకరించడమే న్యాయమని జెనీవా (Geneva) లో పలువురు అభిప్రాయపడ్డారు. సమాన ప్రతిపత్తి సూత్రం అంగీకరించారు గనుక ఫ్రాన్సుతో తులతూగేటట్లుగా మేము వెంటనే ఆయుధాలు నిర్మించుకుంటామని జర్మనీ వాదించింది. జెనీవా దీనికి ఒప్పకోలేదు. ఆయుధవిసర్జనం విఫలమైంది గనుక సదరు సమావేశంలో జర్మనీ ఇంక పాల్గొనదని ౧౯౩౩ లో హిట్లరు చెప్పేసి జర్మన్ ప్రతినిధుల్ని ఉపసంహరించుకున్నాడు.

ఒకవంక ఆయుధ విసర్జనంకోసం గోలచేస్తూనే జర్మనీ రహస్యంగా తన సైనికశక్తిని సర్వవిధాలా పెంచుకుంటూ దని తెలిసినవారు చెబుతూవచ్చారు. జర్మనీ సరిహద్దుల సమీపంలో ఉండే ఇతర రాష్ట్రాల్లో జర్మన్ ఆయుధ కర్మాగారాలు తీవ్రంగా పనిచేస్తూ యుద్ధసాధనాలు అందిస్తున్నాయని తెలుస్తుంది. ఆయుధ విసర్జన విషయంలో సత్యాత్మనా నమ్మినవారు సోవియటు వారొక్కరే. కానివారి ప్రయత్నాలు జయప్రదంకాలేదు. బ్రిటిషు కార్మిక పక్షం (లేబర్ పార్టీ) కూడా ప్రపంచ ఆర్థికదుస్థితివలన కలిగిన విషమ పరిస్థితి



తులు గమనించి ఆయుధాలమీద ధనవ్యయం చెయ్యడం  
 వినాశకరమని వాదించేవారు. ఆ దినముల్లో ఆయుధ విసర్జన  
 ము వలని ప్రమాదములను దూరదృష్టితో గుర్తించిన వారిలో  
 చర్చిలు గారొకరు. ఈ విషయమై ఆ య న వా ద ము  
 చాలా యుక్తియుక్తముగాను, నేటి మహాపదను బట్టి  
 చూస్తే మిక్కిలి ఉచితముగాను తోస్తుంది. “ఫ్రెంచిసైన్యా  
 ని తగ్గించమని బ్రిటను పట్టుపట్టడం న్యాయంకాదు. యూర  
 పులోని చిన్నజాతులన్నీ ఫ్రెంచిసైన్యాన్ని రక్షరేకుగాచూసు  
 కుంటాయి. దీనిబలంతగ్గితే ఫ్రెంచిపలుకుబడి తగ్గిపోతుంది.  
 ఫ్రాన్సు ఒక్కటే బ్రిటనుయొక్క సత్యమైన మిత్రము. ఫ్రెంచి  
 వారు బలవంతులైనప్పటికీ వారంత శాంతిప్రియులు యూర  
 పులోలేరు. జర్మనీకి సైన్యవిషయాల్లో సమాన ప్రతిపత్తి కలి  
 గించడం కొరివితో తలగోకుకోడం అన్నమాట. టూత్రంలో  
 జర్మనీనిమించిన జాతిలేదు. ఇటీవలనే జర్మనీ ఏకాకియై  
 ప్రపంచాన్నంతనీ నాలుగు సంవత్సరాలు నిలవరించకలిగింది.  
 ఇటువంటి బలవత్తరజాతి చేతిలో తిరిగి ఆయుధాలు ఇచ్చా  
 మంటే ప్రపంచం విపత్సముద్రంలో పడకతప్పదు. అందుచేత  
 ఈ భయదమైన ప్రయత్నం మానండి. విజయజాతులు వెం  
 టనే ఆయుధ విసర్జనంచెయ్యడం షేమంకాదు. ముందుగా  
 పరాభూతజాతుల న్యాయమైన కోరికలను పరిశీలించి, వాటిని  
 మన్నించి, వారిలో అంతర్గతంగా రవుల్తూన్న ద్వేషానల  
 మును చల్లార్చండి. వారిలో కొంతసామనస్యం ఏర్పడిన  
 తర్వాత క్రమంగా ఆయుధ విసర్జనము అన్ని జాతులూ చెయ్య  
 వచ్చును. పరాజిత జాతులను సంతృప్తి పరచకుండా ఆయుధ



విసర్జనం చేశామంటే ముప్పతప్పదు.” అని చర్చిలుగారు వాదించినది యుక్తమే అనిపిస్తోంది.

చర్చిలు ఒక వితండవాదియని అందరూ కొట్టిపారే శారు. ౧౯౩౪ దాకా జర్మనీకి ఎట్టిసమపాదం చెయ్యడానికి ఫ్రాన్సు ఒప్పలేదు. అన్యోన్య సైనిక సహాయ సూత్రం మీద బ్రిటను ఫ్రాన్సుకు హామీ ఇస్తే కాని సంధి పునర్విమర్శకు ఒప్పకోమని ఫ్రెంచివారు అన్నారు. ఫ్రాన్సుకోరిన సమగ్ర హామీ ఇవ్వడానికి బ్రిటను అంగీకరించలేదు. యూరపుఖండంలో సైన్యాలు పంపవలసిన ఆవశ్యకత గలిగించే విధానమునకు బ్రిటను సిద్ధపడలేదు. కాంటి నెంటు (బ్రిటనుకాక యూరపు లోని ఇతరదేశాల) ప్రభుత్వాలన్నీ అన్యోన్యంగా తమ వివాదాలు పరిష్కరించుకోడం దుస్సాధ్యంకాదనీ, జర్మనీని కొంత వరకు సంతృప్తిపరచి, అత్యాశకు పోకుండా అరికట్టవచ్చుననీ, బ్రిటను కనుక ఫ్రాన్సుతో సైనిక సహాయ సంధిచేసుకుంటే వెంటనే ఆయుధనిర్మాణంలో పెద్దపోటీ బయలుదేరుతుందనీ బ్రిటను అభిప్రాయపడింది. యూరపులో ఫ్రెంచి పలుకుబడిని తగ్గించి, జర్మనీకి సంధివిగ్రహాల్లో సమాన ప్రతిపత్తి కలిగించే ప్రయత్నంవలన ఎట్టిమహాప్రదవాలు కలుగుతాయో ౧౯౩౪ తరువాత కాని బ్రిటనుకు బోధపడలేదు.

ఆయుధ విసర్జన నాటకము నాల్గవ అంకంలోనే సమాప్తం అయిపోయింది. దీనివలన యూరపు జాతులనడుమ అసూయ అనుమానము విపరీతంగా పెరిగిపోయాయి. ఆయుధ విసర్జనంచేసేముందు అన్ని ప్రభుత్వాలుకూడా తమతమ



జర్మనీ తల మెత్తింది.

క్షేమో పాయములూ, అపాయ స్థానములూ గాలించి  
చూడడం మొదలుపెట్టారు. ఈస్తనశల్య పరీక్షలో ఇదివరకు  
తేలని వ్యూహలోపాలు బయటపడినాయి. ఒకరి ఛిద్రాలు  
మరొకరికి బట్టబయలుగా కనబడ్డాయి. బలవంతులు ఆకలి  
గొన్న పులులులాగ చూడడం మొదలుపెట్టారు. చిన్నచిన్న  
జాతులు భయభాంతులై ఆత్మరక్షణోపాయాలకోసం నాలుగు  
దిక్కులూ చూస్తున్నారు. యూరపు క్షేమం కోసం ఉద్దేశింప  
బడిన ఆయుధ విసర్జన చర్చ యూరపు పా లి టి ము స ల ం  
అయింది.



## ౪. లీగుకు అగ్ని పరీక్ష.

జెనీవాలో ఆయుధ విసర్జన కపటతంతు జరుగుతూండగానే దూరప్రాచ్య దేశాల్లో జపాను దురాక్రమణతాండవం ఆరంభించింది. నానాజాతీసమితి జాతులనడుమ సఖ్యత, సానుభూతికోసం పాటుపడుతూండగా, జపాను దేశీయులు అమెరికా పాలిత దేశాల్లో వలసరాకూడదని యునైటెడ్ స్టేట్స్ (అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రముల) వారు శాసించారు. పసిఫిక్ లో జపాను బలపడడం అమెరికాకు భయకారణమైంది. అందుచేత జపాను చీనాను వంచించి ఇక్కడ తన ఆధిపత్యం స్థాపించాలని ఉద్దేశించింది. ఉత్తర చీనాలో దోపిడి భయము ఎక్కువై, జపాన్ వ్యాపారస్థులకు నష్టం కలుగుతూందనే వంకపెట్టుకొని జపాను మంచూరియా మీద పడింది. మంచూరియావల్ల ఆర్థికలాభాలు అటుంచి, సోవియటు రష్యా మీద లంఘించడానికి మంచూరియా బాగా ఉపయోగిస్తుందని జపాను ఎత్తువేసింది. జపాను దురాక్రమణమును గురించి చీనావారు లీగుకు మొరపెట్టుకున్నారు. కాని అప్పటికప్పుడే లీగులో అనేకత్వం తలచూపింది. ఫ్రాన్సుకు చీనా జపాను తగాదాలో ప్రాముఖ్యం కనబడలేదు. ఫ్రాన్సు ప్రమేయములేమీ అక్కడలేవు. బ్రిటనుకు ఇందులో చాలా జోక్యంఉంది. కాని జపానుపై చర్యతీసుకోడానికి బ్రిటను సిద్ధపడలేదు. అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాల ప్రభుత్వము జపాను దౌర్జన్యం అరికట్టడంలో బ్రిటనుకు తోడ్పడతామన్నారు. లీగువారు చీనా జపాన్ వివాదమును పరిశీలించుటకై లిట్టన్ (Lytton) కమిటీని పంపారు. జపానుయొక్క దౌష్ట్యం బయటపడుతూంది. ఇదిచూసి జపానుకోపంతో



జాతినమితినుండి వేరుపడిపోయింది. లీగు ఏమియు చేయలేక పోయింది. లీగుసభ్యులు జపానుపై దండ ప్రయోగంచెయ్యక పోతేమానె; ఆర్థికములైన ఆంక్షలను ప్రయోగిస్తే జపాను లొంగియుండును. దుర్బల జాతియైన చీనా పరువుదక్కి ఉండేది; కాని అట్లాజరుగలేదు. జపాన్—లీగు తగాదాలో బలవత్తరజాతులు నిర్భయంగా దురాక్రమణకు పూనుకోవచ్చుననీ, వారిని నిరోధించే ఉత్సాహం లీగులో లేదనీ తేలిపోయింది.

జపాను తీసినదారిలో నడవడానికి యూరపులో అనేక మంది సిద్ధంగా ఉన్నారు. ఆయుధ విసర్జనంలో తనకు న్యాయం జరగలేదని జర్మనీజాతి సమితినుంచి తొలగిపోయింది. ఇప్పుడు జర్మనీ బహిరంగంగానే ఆయుధ పునర్నిర్మాణం సాగించింది. రాత్రింబవళ్ళు యుద్ధసాధనాలు కుప్పలు కుప్పలుగా తయారవుతున్నాయి.

ఈ సమయానికే ౧౯౩౩లో హిట్లరు జర్మనీలో అధికార పదవికివచ్చాడు. ఆధునిక చరిత్రలో హిట్లరుపేరు ప్రపంచకమంతా మారుమోగిపోయింది. హిట్లరు తోకచుక్కవలె అంతర్జాతీయ రాజకీయాకాశంలో పొడచూపాడు. ఇతని సిద్ధాంతములు విపరీతములు. చర్యలు భయంకరములు. ఆరంభంలో జర్మను ప్రజలు ఇతనిని ఉన్నత ప్రాయుడిగా తలిచారు. ౧౯౨౩లోనే ఇతనిపార్టీవారు జర్మనుపభుత్వాన్ని బలవంతంగా కూలదొయ్యాలని యత్నించి విఫలరయారు. హిట్లరుకు ఖైదుసిద్ధించింది. కాని త్వరలోనే బయటపడ్డాడు. హిట్లరు, 'నా అనుభవములు' అనే గ్రంథాన్ని వ్రాశాడు. ఇది



నాజీ వేదము. హిట్లరు పక్షాన్ని 'నేషనల్ సోషలిస్టులు', అంటారు. ఆరంభంలో ఇతడు తిండిలేక మాడుతూన్న ప్రజల్ని కూడకట్టుకోడానికి సోషలిస్టు సిద్ధాంతాన్ని అవలంబించినట్లు నటించాడు. హిట్లరు ఎందుకు ఇంతవాడయ్యాడు? ఆతని బలం ఎక్కడండి? జర్మనులు ఎందుకాతణ్ణి ప్రత్యక్షదైవతగా చూసుకుంటారు? అధఃపతితమైన జర్మను జాతిని ఉద్ధరించి ప్రపంచంలో ఏకైక వీరజాతిగా చేస్తానని హిట్లరు కంకణం కట్టుకున్నాడు. అతడు ఈ అభిప్రాయాన్నే నిరంతరం ప్రచారంచేసేవాడు. తమను ఉద్ధరించే యుగపురుషుడు వచ్చాడని జర్మనులు ఇతనికి జోహారుచేశారు.

హిట్లరు సిద్ధాంతాలు అపూర్వములు. "జర్మనులు ఆర్యజాతివారు. నార్డికు సంతతివారు. ఈజాతి టౌతానికి పెట్టినదిపేరు. వీరే ప్రపంచ ప్రభువులుగా ఉండదగినవారు. ఆర్యేతరులు యూదులు (Jews). ఈ దౌర్భాగ్యులు యుద్ధపరాజులు. జాతితత్వ వాదానికి వేరుపురుగులు. అంతర్జాతీయ వాదమైన 'కమ్యూనిజం' కూడ యూదుల దుష్టబుద్ధి కల్పితమే. యూదులు, కమ్యూనిస్టులు వీరిద్దరే లోకానికి మహామారివంటి వారు. వీరిని నాశనం చెయ్యాలి. ఫ్రాన్సులో ఈ రెండు వ్యాధులూ వేళ్ళుపారాయి గనుక ఫ్రాన్సును విధ్వంసం చేసేయ్యాలి. జర్మనీ ప్రజల్ని తూర్పుకు వ్యాపింపచేసి యూక్రేన్ (Ukraine) లో స్థాపించాలి. ఈ మహామార్యమంలో జర్మనీకి బ్రిటను ఇటలీలు మిత్రములుగా ఉండవచ్చును. ఇందులో ఎవరు తక్కువ బేరంమీద జర్మనీతో చెయ్యి కలుపుతారో వారిని వరించవచ్చును.



లీగుకు అగ్ని పరీక్ష.

బ్రిటనుతో విరోధం జర్మనీకిపనికిరాదు. నెనుకటి జర్మనీ పాలకులు సముద్రాధిపత్యంకోసమూ, వలసప్రదేశాలకోసమూ బ్రిటనుతో స్పర్ధచేశారు గనుకనే బ్రిటనుతో పోరాడవలసి వచ్చింది. ఇకముందు ఈ పోరాటం చెయ్యకూడదు. సముద్రాధిపత్యంకోసం జర్మనులు పాకులాడకూడదు. వారు సైన్య బలంమీదనే ఆధారపడి కొత్తకొత్త ప్రాంతాలు గెలుచుకోవాలి. జర్మనీ ప్రజలకు 'లెబెన్స్రామ్' (Lebensraum) కావాలి. అనగా జీవభూమి. విస్తరించడానికి అవకాశం. ఈ జీవభూమిని యూరపుఖండంలోనే జర్మనీ చూసుకోవాలి. జర్మనీ చుట్టుపట్ల ఉన్న చిన్నచిన్న జాతుల భూములే మనకు 'లెబెన్స్రామ్'. చిన్న జాతులన్నింటినీ రక్షించడానికి జర్మను వారు పోలీసుపనిచెయ్యలేరు. ఎవరు దుర్బలులో వారు పాలితులు అయితే రాలి. ఎవరు బలవంతులో వారు పాలకులు. యూరపులో జర్మనుజాతి మధ్యస్థంగా అయినమీదట ప్రపంచాధిపత్యం తలపెట్టవచ్చును. జర్మనుల వంటి వీరజాతి జగత్పాలకులు కావాలని విధివిధానంలో ఉంది," ఈ విధంగా హిట్లరు జర్మనులను ఉద్బోధించాడు.

హిట్లరు విదేశాంగనీతిలాగే గృహనీతి కూడా లోకోప్రదవకరంగానే పరిణమించింది. జర్మనుజాతిచేత ప్రపంచం పాలించేటట్లు చెయ్యాలంటే జాతినంతనూ ఒక్క త్రాటి మీద నడపాలి. ఎక్కడా అభిప్రాయభేదంకాని అవిశ్వాసం కాని పొడకట్టకూడదు. ప్రజాప్రభుత్వవిధానంలో అనేకత్వం సహజంగానే ఉంది గనుక ఈవిధానం జర్మనీకి పనికిరాదు.



దీనిని విధ్వంసంచెయ్యాలి. దేశంలో ఒక్కటేపక్షం ఉండాలి. అది నాజీపక్షము. ప్రజాభిప్రాయాన్ని అభిమతప్రవాహాల్లో పారించాలంటే పత్రికలను తీవ్రంగా నిరోధించాలి. వాక్స్వాతంత్ర్యము, పత్రికాస్వాతంత్ర్యము శుద్ధజాడ్యాలు. ప్రజల నోళ్ళకు చిక్కాలు తగిలించడం అవసరం. అయితే ప్రజల సందర్శనీ ఏకముఖంగా చెయ్యడం ఎట్లా? ప్రజల స్వార్థ పరత్వమును, భయమును, దురాశనూ రెచ్చగొట్టాలి. వారిలో అసత్యప్రచారం విరివిగా చెయ్యడమే దీనికి సాధనము. ప్రజలు మోసపోతారా అంటే హిట్లరు ఒక కొత్త (Technic) విధానం కనిపెట్టాడు. ప్రజల ముందు చిన్నచిన్న అబద్ధాలు చెప్పడం కార్యసాధకంకాదు. అసత్యం ఎంత పెద్దది అయితే, ఎంత చిక్కనిది అయితే ప్రజలు అంతగా నమ్ముతారు. ఎందుచేతనంటే వారు సాధారణంగా చిలర అబద్ధాలు చెప్పడానికి సాహసిస్తారు; కాని అభూతకల్పనచేసి కోట్కట్టినట్లు అబద్ధం ఆడలేరు. అందుచేత వారిని కొండంత అబద్ధాలాడి మోహపడేటట్లు చెయ్యాలి. “మూఢ జర్మను ప్రజల్లారా! మీరిండి లేమికి, మీ దార్శిన్యానికి, మీ కడ గండ్లకు కారకులెవ్వరో తెలుసునా? విదేశీయులే మిమ్మా దురవస్థకు తెచ్చి విడిచారు. మీరు ఈ సంకెళ్ళలోంచి త్రెంపుకుపోవాలని అనుకోరా? మీకు ఈకోరిక, అభిమానము చచ్చిపోకపోతే మీరు మీ హక్కులకోసం యుద్ధం చెయ్యడానికి సిద్ధపడండి. లోకంలో దౌర్జన్యాన్నిమించిన కార్య సాధకములేదు. ఇదే మీకు తారకమంత్రం,” అని హిట్లరు ఆవిష్టునివలె ఉరుముతాడు.



హిట్లరు పాచికపారింది. వెర్సాయిల్సు అనంతరం జర్మనుల అవస్థ కడుహీనంగా ఉండింది. ఇంట దారిద్ర్యము. బయట మొట్టికాయలు. కావున వారు హిట్లరును సంతోషంతో అనుసరించారు. జర్మన్ సైన్యాధిపతులుకూడా జాతీయాదర్శ ప్రేరితులవడంచేత హిట్లరును హరించారు. జర్మనీ ధనస్వాములుకూడా హిట్లరు పదాన్నే పాడారు. అతడు కమ్యూనిజంకు విరోధిలా కనబడుతున్నాడు గావున ధూర్తుడైనా ఇతనితో సఖ్యపడడమే తమ ప్రమేయాలకు క్షేమమని ఆ మందమతులు ఊహించి, నాజీపక్షానికి బాగా డబ్బు పెట్టుబడి పెట్టేవారు. విదేశీయుల్లోకూడా హిట్లరుమీద అభిమానం కలుగుతూంది. కాపిటలిస్టు వర్గానికి అపూర్వబంధువులా కనబడుతూన్న ఈ ప్రజానాయకునికి తెరచాటునుండి వారంతా మద్దతు చేసేవారు. నాజీతత్వం, ఫాసిజంతో భాయీసిద్ధాంతమే కనుక ముస్సోలినీ హిట్లరును హరించాడు. హిట్లరు బ్రిటిషువారియెడ తన గ్రంధంలో సద్భావం కనబరచాడు గనుక బ్రిటిషు కోటీశ్వరులు, ప్రభువర్గమూ అతనిమీద చలువ దృష్టులను ప్రసరింపజేసేవారు. అతనివలన తమ ప్రయోజనాలకు ఏమీ హానిలేదని గుండెలమీద చెయ్యివేసుకుని ద్రించేవారు. హిట్లరు విజృంభణంలో మరొక మెలకువ ఉందని వారు లోలోపల నవ్వుకున్నారు. రష్యా కమ్యూనిస్టుల వరదకు జర్మన్ నాజీ ఆనకట్ట సునాయాసంగా ఏర్పడిందికదా! ఇక భయంలేదు. డీకొంటే ఈ రెండు రాక్షస శక్తులూ డీకొంటాయి. ఒకదానిచేత ఒకటి ధ్వంసమైతే మనం కడుపులో చల్లకదలకుండా ఏలుకోవచ్చునని ముసిముసి



నవ్వులు నవ్వుకున్నాడు. హిట్లరు విజయం వారందరికీ వాంఛనీయంగానే కన్పడింది.

హిట్లరు ప్రతిపక్షులలో ఐకమత్యం కుదరకపోవడమే ఆతడు అధికారానికి రావడానికి అవకాశం ఇచ్చింది. హెర్ వాన్ పాపెన్ (Herr Von Papen), జనరల్ స్లీచర్ (Schleicher) గార్లు పదవికోసం కొట్లాడుకుంటూ హిట్లరు సహాయంకోసం వేర్వేరుగా స్పర్ధచేసేవారు. పిట్టలపోరు పిల్లితీర్చినట్లు హిట్లరు అధికారానికివచ్చి, ఉభయులనూ కూడా నెట్టిపారేశాడు. చాణక్యనీతివేత్తయైన హిట్లరు ఆరంభంలో తన అధికారం గట్టిచేసుకోవాలని నిశ్చయించాడు. ఇంటగెలిచి రచ్చగెలువాలికదా అందుచేత విదేశీయుల్లో అలజడి కలుగకుండా తాను ఇదివరలో జర్మనీ చేసినసంధి ప్రతాల్ని శిరసావహిస్తానని ప్రకటించాడు. విదేశీయులనోరుకట్టి స్వదేశంలో తనకు ప్రతిస్పర్ధలుగా ఉన్నవారి నందరినీ మట్టుపెట్టాడు. ౧౯౩౪ జర్మన్ పార్లమెంటు గృహానికి నాజీలు నిష్పాపెట్టారు. ఈ ఘోరము కమ్యూనిస్టులపని అని దోషారోపణచేసి నాజీశక్తువు లందరినీ చిత్రవధచేశారు. జనరల్ స్లీచరు హంతకునివా తపడ్డాడు. ప్రజలు దద్దిరిల్లిపోయారు. హిట్లరును వ్యతిరేకించి లాభంలేదని తెలుసుకున్నారు. ఇంతలో జర్మనీ వృద్ధభీష్ముడు మార్షల్ హిండ్ బర్గు (Hindenburg) చనిపోయాడు. హిట్లరు జర్మనీ అధ్యక్షుడవ్వని, ఛాన్సలరు పదవిని రెండింటిని తనమీదే పెట్టుకొని జర్మనీ 'నియంత' (డిక్టేటర్)గా తయారయ్యాడు.

విదేశాంగనీతిలో కాలుపెట్టే లోపులో హిట్లరు  
౪౦



జర్మనుప్రజలను తృప్తిపరచాలని గుర్తించాడు. ప్రపంచ ఆర్థిక దుస్థితివలన జర్మనీలో నిరుద్యోగ కార్మికసంఖ్య విపరీతంగా పెరిగిపోయింది. అన్నవస్తువులు లేవు. వీరందరికి పనికిల్పిస్తే కాని దేశంలో శాంతి ఉండదు. ఈ మానవసమూహాన్నంతనీ ఆతడు ఆయుధనిర్మాణ పరిశ్రమలో చొప్పించాడు. యుద్ధ సహాయకములైన మిలిటరీ రోడ్లు మున్నగు కార్యాలు నడిపించాడు. అచిరకాలంలోనే జర్మనీలో నిరుద్యోగం అనేది మాటకు కూడా లేకపోయింది. పైగా దేశంలో బ్రహ్మాండమైన శక్తిగల యుద్ధసాధనాలు పడి మూలుగుతున్నాయి. హిట్లరు బుద్ధికుశలతవలన ఒకదెబ్బలో రెండు పట్టులుపడ్డాయి. అన్నంతేక అల్లాడుతూన్న తమకు అన్నం పెట్టించాడని ప్రజలంతా ఏకగ్రీవంగా 'హిట్లరునాడు'లయ్యారు. పర రాజ్యాలను బెదిరించడానికి, జర్మన్ సామ్రాజ్య నిర్మాణానికి కావలసిన ఆయుధసంపత్తి హిట్లరుకు దొరికింది. ౧౯౩౪ నుంచీ జర్మనీ పరరాజ్యాలకు పక్కలో బలైంది. హిట్లరు అధికారంలోకి రాకముందే జర్మన్ సైన్యము శక్తివంతమైయుండేది. జర్మన్ 'రీప్లేస్'లో బహిరంగంగా ఒక లక్ష మంది ఉండేవారు. వీరుగాక సరిహద్దు రక్షకులపేరు చెప్పి, పోలీసువర్గముపేరు చెప్పి మరియొక లక్షమంది సుశిక్షిత సైనికులు సిద్ధంగాఉండేవారు. సక్రమ సైన్యంగాక జర్మనీలో ఎన్నో 'వాలంటీరు' సైన్యాలు ఉండేవి. వీటిని 'దేశభక్తుల సంఘాల'ని లోకంకన్ను కప్పడానికి, అనేవారు. హిట్లరు వెంట నాలుగులక్షల వాలంటీరు సైనికదళం ఉండేది. వీరే హిట్లరు వెన్నెముకలయిన 'బ్రౌన్ షర్టులు' (Brown Shirts) 'బ్రౌన్'



## రెండో ప్రపంచయుద్ధమా ?

షర్టులు' (Black Shirts). హిట్లరు మిత్రుడైన కాప్టెన్ రోహమ్ (Rohm) ముప్పదియైదు లక్షల సంఖ్య గల రహస్య సైన్యాన్ని నిర్మించిపెట్టాడు. ఈ భయంకరపురుషుడు తన సైన్యసహాయంతో తనకు ఆపద తెచ్చిపెడతాడేమో అని హిట్లరు శంకించి వీనిని మట్టుపెట్టించాడు. దేశంలో బ్రహ్మాండమైన సైన్యమూ, సైన్యాలకి కావలసిన ఆధునిక మారణసాధనాలూ సిద్ధం కావడంచూసి హిట్లరు విదేశ న్యవహారాల్లో ధైర్యం అవలంబింపజొచ్చాడు.

అయినప్పటికీ జర్మనీ సర్వసిద్ధంగా ఉండేదాకా కొంచెం ఒదిగిఉండడమే క్షేమమని హిట్లరు గుర్తించాడు. ౧౯౩౪ లో ఆతడు పోలండుతో సఖ్యపత్రం సంతకంచేశాడు. పది సంవత్సరములదాకా జర్మనీ తూర్పు సరిహద్దుల విషయమై వివాదం కల్పించదని హిట్లరు అంగీకరించాడు. అప్పటికప్పుడే డాంబిగు విషయమై జర్మనీ పోలండులకు వివాదం వస్తుందేమో అని యూరపు రాజనీతిజ్ఞులు భయపడే వారు. అటువంటి ప్రమాదం లేకుండా జర్మన్-పోలిష్ సఖ్యత ఏర్పడడం హిట్లరుయొక్క శాంతస్వభావమునకు తార్కాణమని బ్రిటనులోను ఫ్రాన్సులోను అనుకున్నారు. పోలండు మైత్రీవలన రష్యాకునూ జర్మనీకినీ నడుమ న్యవధానం ఏర్పడి అపాయభయం తప్పిండుకదా అని హిట్లరు తృప్తిపడ్డాడు. ఫ్రాన్సు-పోలండులనడుమ ఉండే చిరకాల మైత్రీ సడిలిపోతూందని ఫ్రాన్సు లోలోపల భయపడింది. బ్రిటనులో జర్మనీయెడ సౌమనస్యం ఏర్పడాలని నాజీలు, కన్సర్వేటివు (Conservative) పక్ష నాయకులనూ వారిభార్య



## లీగుకు అగ్నిపరీక్ష.

లను జర్మనీకి ఆహ్వానించి ఎంతో ఆదరంతో ఆతిథ్యం జరిపే వారు. కొంతమంది బ్రిటిషునాయకులు ఈ వలలో పడక పోలేదు.

ప్రక్కనున్న జర్మనీలో నిరంతరం యుద్ధసన్నాహాలు జరుగుతూండడం, అపారమైన యంత్రీకృత సైన్యాలు, వైమానికబలమూ దినదినాభివృద్ధి నొందడం చూసి ఫ్రాన్సు భయ గ్రస్తమైంది. జర్మనీని అరికట్టడానికి యుద్ధభయం తగ్గించడానికి యూరపు తూర్పులో మరియొక లోకర్నోసంధి సమ కూర్చాలని ఫ్రాన్సు తలచింది. ఫ్రాన్సు తన పూర్వమిత్రులైన జెకోస్లావేకియా, రుమేనియా, యుగోస్లావియా రాజ్యాలను సంపదించింది. పోలండుమాత్రం కలిసిచాలేదు. పోలండు జర్మనీతో సఖ్యపడి జెకోస్లావేకియామీద దురాశాపూరితనయనాల్తో చూస్తూంది. తూర్పు లోకర్నోసంధిలో రష్యా ఉన్నట్లయితే తాను చేరనని పోలండు నిరాకరించింది. జర్మన్ నాజీలబౌద్ధత్యంచూసి సోవియటువారు జాగ్రత్తపడజొచ్చారు. నాజీల కన్నులు యూక్రేన్ మీదపడ్డాయి. యూక్రేన్ ప్రాంతమునూ, ఆగ్నేయ యూరపునూ జర్మన్ దురాక్రమణనుంచి కాపాడాలని రష్యా పూనుకుంది. అందుచేత ఫ్రాన్సుతో చేతులు కలపడానికి రష్యా సిద్ధపడింది. 'ఫ్రాంకో-సోవియటు' సంధికి ఉపోద్ఘాతంగా రష్యా నానాజాతి సమితిలో చేరింది. జపాను జర్మనీలు విడిచిపెట్టడంచేత దుర్బలంగా ఉన్న లీగుకు రష్యా రాకవలన మళ్ళీ కొత్త ఊపిరివచ్చినట్లయింది.

జర్మనీ భయంచేత ఫ్రాన్సు, రష్యాతో సంధికి ఒడబడింది. రష్యా స్నేహము ఎట్లాగా కోరదగినది. రష్యానుంచి



అపారమైన ముడివస్తులు నష్టయి అవుతాయి. ఆర్థికస్థితి బాగుంది. గొప్ప సైన్యబలం ఉంది. హద్దులేని మానవసంపత్తి ఉంది. ఇట్టి రష్యాను ఫ్రాన్సుదద్దరకు తీసుకోకపోతే జర్మనీ తప్పక తీసుకుంటుంది. వెనుకటి రెపబ్లిక్ సంధివిధానమును పునరుజ్జీవితం చెయ్యాలనే జర్మనులు లేకపోలేదు. కావున రష్యాను ముందు తానే కూడకట్టుకోడం మంచిదని ఫ్రాన్సు గుర్తించింది. ఫ్రాన్సుమిత్రములైన 'లిటిల్ ఎంటెంటీ' (Little entente) రాజ్యాలకు రష్యా అవసరమైన సహాయం చెయ్య గలదు. కాని అప్పటికే ఫ్రెంచి మంత్రి లావల్ (Laval) గారికి ఫ్రాంకో-సోవియటు సంధియందు ఎక్కువ ఉత్సాహము లేదు. పొరుగుజాతియైన జర్మనీతోనే సఖ్యపడడం ఫ్రాన్సు క్షేమానికి అవసరమని వారి ఉద్దేశము. రష్యాతో సఖ్యపడితే జర్మనీకి ఆ గ్రహం వస్తుందేమో అని ఆతడు శంకించాడు. అందుచేత ఫ్రాంకో-సోవియటు సంధిని నామకః అంగీకరిస్తున్నా దానిలో ముఖ్యమైన షరతులు చొరకుండా చేశాడు. ౧౯౩౫ లో ఫ్రాంకో-సోవియటు సంధిని సంతకంచేశారు. 'నిజంగా జర్మనీ దౌష్ట్యాన్ని అరికట్టాలంటే రష్యా, ఫ్రాన్సు ప్రభుత్వాలు సైనిక సంప్రతింపులు వెంటనే ఆరంభించాలని రష్యా సూచించింది. లావల్ మంత్రికి ఇది బొత్తిగా ఇష్టం లేదు. 'సవరు సంధివలన ఫ్రెంచి సైన్యము సోవియటువారి ప్రయోజనాలకు ఉపయోగించే ఉద్దేశము లేదు' అన్నాడు. కావున ఫ్రాంకో-సోవియటు సంధివలన కలుగవలసిన లాభం కలగలేదు సరికదా నష్టంకూడా కలిగింది. కమ్యూనిస్టులతో ఫ్రాన్సు సఖ్యపడిందని తిట్టిపొయ్యడానికి హిట్లరుకు మంచి



అవకాశం లభించింది. సైనిక సహాయసూత్రం అంగీకరింప బడలేదు గనుక జర్మనీకి ఈ సంధివలన ప్రమాదం లేదని లోలోపల హిట్లరు సంతోషించాడు. ఫ్రాన్సు పూర్వమిత్రము పోలండుకు రష్యావాసన కిట్టదు కనుక ఈ సంధివలన ఫ్రాన్సుపై వైముఖ్యత కలిగింది.

జర్మనీ బలవంతమైన దేశంగా తయారవడం కనిపెట్టి బాల్కన్ రాష్ట్రాలలో భయం బయలుదేరింది. ౧౯౩౪లో యుగోస్లావియా, గ్రీస్, రుమేనియా టర్కీలు కలిసి 'బాల్కన్ ఎంటెంటీ' (Balkan entente) బాల్కన్ సఖ్యతా పత్రమును సంతకం చేసుకున్నారు. అన్యోన్య సరిహద్దులను కాపాడుకోడం, బాల్కన్ రాష్ట్రాలమీద ఇతరులు దురాక్రమణ చేస్తే ఒండొరులకు సహాయం చేసుకోవడం, ఏ ఒక్కరుకూడా ప్రత్యేకముగా బాల్కన్లకు బయటఉన్న రాష్ట్రాలతో సంప్రదింపులు చెయ్యకూడదు. చెయ్యవలసి వస్తే నలుగురు కూడబలుకుకొని ఏకకంఠంతో వ్యవహరించాలి. బల్గేరియామీద ఒక కన్ను ఉంచడం వారి ఉద్దేశం. ౧౯౨౦ నాటి సంధిపత్రాలను తిరగవెయ్యాలని కోరే జాతుల్లో బల్గేరియా ఒకటి. ఇటీవల ఫ్రెంచి విదేశాంగనీతి మునుపటివలెగాక జర్మనీ ఇటలీలను తృప్తిపరచే ఉద్దేశంతో నడవడం కనిపెట్టి బాల్కన్ ప్రభుత్వాలు భయశంకితములయాయి. నియంతలను తృప్తి పరచడంకోసం చిన్న రాజ్యాలను ఎక్కడ ఎరగా పారవేస్తారో అని వారు సవ్యంగానే శంకించారు.

ఈ సమయంలో అంతర్జాతీయ పరిస్థితులు తప్పత్రోవ



పట్టడానికి, నానాజాతి సమితి వూర్తిగా నిర్వీర్యం అవడానికి కారణం ఫ్రెంచిమంత్రి లావల్. లావల్ మంచి బుద్ధికుశలత కలనాడే. కాని ఆతనికి ఆదర్శప్రాయమైన విధానములందు నమ్మకములేదు. ఆతడు యధార్థవాది. క్రమంగా ఆతనికి డెమోక్రాటిక్ (ప్రజాప్రభుత్వ) విధానముమీద విశ్వాసం తగ్గిపోజొచ్చింది. నానాజాతిసమితి పేరుకుమాత్రం సాంపుగా ఉండే సంస్థయని ఆతని ఉద్దేశము. లోకధర్మం ఎరుగని ఎవరో ఆదర్శవాదులు నిర్మించిన వ్యర్థసమాజము అని విశ్వాసము. అందుచేత ఫ్రెంచి విదేశాంగనీతిని యధార్థ స్థితికి అనుకూలంగా నడపాలని లావెల్ యొక్క తలంపు. ఏమిటీ నూతన విధానము? జర్మనీ బలవంతమైన జాతి కనుక జర్మనీతో సఖ్యపడడం. ఈ సఖ్యతకు అడ్డు వస్తూన్న దేమిటి? చిన్న చిన్న రాజ్యాలకు ఫ్రాన్సు ఇచ్చిన సంరక్షకహామీ. ఈ బాధ్యతలను ఉపసంహరించుకొని ఇటలీ జర్మనీలతో మైత్రి చేసుకోవడమే ఫ్రాన్సు క్షేమానికి మార్గము అని లావల్ ఊహించాడు. లీగుమీద ఆతనికి అవిశ్వాసం గనుక లీగు విధానమునకు పట్టుకొమ్మయైన బ్రిటనుమీదకూడా అవిశ్వాసం కలిగింది. ఇన్ని సంవత్సరములు ఫ్రాన్సు ప్రభుత్వము, జాతి సమితి విధానమును, దాని ఛాయలో అంతర్జాతీయ శాంతిని కాపాడే సూత్రమును ఆదరించింది. సమిష్టి క్షేమ విధానమునకు (Collective Security) ప్రధానవక్తగా ఉంటూవచ్చిన ఫ్రాన్సుప్రభుత్వము లావల్ నాయకత్వంకింద హఠాత్తుగా పట్టి కొట్టింది. 'ఎవరికివారే-యమునాతీరే' అన్నట్లు ఎవరి ప్రయోజనములనుబట్టి వారు సంధిపత్రాలు



## లీగుకు అగ్నిపరీక్ష.

వ్రాసుకొనవచ్చునని లావెల్ చెప్పతూవచ్చాడు. తూర్పు యూరపులోని చిన్న రాజ్యాలవారు ఫ్రెంచిసీతీలోని ఈ మూర్ఖు తమకు సమ్మతంకాదని లావెల్ కు చెప్పారు. కాని ఆతడు వినలేదు. 'మీరుకూడా ఇటలీ జర్మనీలతో సఖ్య పడండి' అన్నాడు. లీగుకు పెద్ద దెబ్బ తగిలింది.

లావెల్ తన యధార్థస్థితి విదేశాంగసీతిని అమలు లోకి తెస్తున్నాడు. ఈ ఉద్దేశంతో ఆతడు యూరపులోని ప్రధాన రాజ్యాలకు యాత్రకట్టాడు. ఇటలీతో ముందు సఖ్యం కుదుర్చుకోవాలని ఫ్రెంచి సేనాధిపతులు అన్నారు. ఒకవేళ జర్మనీతో సఖ్యత కుదరకపోతే ఇటలీతో అయినా మైత్రి ఉండాలి. లేకపోతే ప్రాంకో-ఇటాలియన్ సరిహద్దు కాపాడడానికి ౧౨ 'డివిజన్లు' సైన్యం నిలపవలసినస్తుంది. ఇంత సైన్యం ఆల్బుస్ పర్వతాలమీద ఉండిపోతే రైన్ ప్రాంతంమీద జర్మనీతో తలపడడం ఎట్లా? కావున ఇటలీ నైనా సుముఖం చేసుకోవాలి. లావెల్ రోమ్ కు యాత్ర చేశాడు. ముస్సోలినీతో తప్పక సఖ్యం ఏర్పడుతుందని ఆతడు నమ్మాడు. సోలీదువలె వల మధ్యన ముస్సోలినీ చిరునవ్వుతో కూర్చున్నాడు. ఫ్రెంచివారికి ఎంతో ఆదరం చూపెట్టాడు. ఆస్ట్రియా విషయమూ, కాలనీలవిషయమూ మాట్లాడారు. 'జర్మనీ కనుక ఆస్ట్రియాను మింగెయ్యడానికి యత్నిస్తే ఇటలీ సైన్యాలు నిరోధిస్తాయ'ని ముస్సోలినీ అన్నాడు. లావెల్ తృప్తిపడ్డాడు. ట్యూనిస్ (Tunis) విషయంలో ముస్సోలినీ అప్పుడే పేచీ పెట్టదలచుకోలేదు. మరికొన్ని చిల్లరవిషయాలు ఇటలీకి అనుకూలంగా తేల్చుకున్నారు. అసలు ముస్సోలినీ



## రెండో ప్రపంచయుద్ధమా?

దృష్టి ఇప్పుడు అబిస్సిని యామీద ఉంది. ఇక్కడ ఒక పెద్ద నాటకం ఆడడానికి ఆతడు పూర్వరంగం తయారుచేస్తున్నాడు. అబిస్సిని యామీద దౌర్జన్యం చేయాలంటే ఫ్రాన్సు సుముఖంగా ఉండాలి. యూరపులో గడబిడ ఉండకూడదు. అందుచేత లావెల్ ను దువ్వి దువ్వి అబిస్సిని యా విషయంలో జోక్యం కలిగించుకోకుండా ఉండేటట్లు ఇటాలియన్ నియంత ఏర్పాటుచేసుకొని ఉంటాడు. బహిరంగంగా ఈ విషయం చర్చింపబడలేదు. రహస్య సంభాషణలలో ఏదో స్వయంపాకంచేశారు. 'ప్రధానమైన ప్రెంచి ప్రమేయాలకు నష్టంలేకుండా ఇటలీ మైత్రి లభించిందికదా' అని లావెల్ మురిసాడు. 'ఈ ఎరమింగి ఫ్రాన్సు అబిస్సిని యా దురాక్రమణ విషయంలో తాటస్థ్యం వహిస్తుందికదా. ఇప్పటికి ఇంతే చాలాని ముస్కోలినీ సంతోషపడ్డాడు.

ఫ్రాంకో-సోవియటు సమాఖ్య అయిన తర్వాత లావెల్ మాస్కోకు వెళ్లి స్టాలిన్ తో మాట్లాడివచ్చాడు. అక్కడ సోవియటు వైమానిక బలం చూసి మెచ్చుకున్నాడు. కాని జర్మనీకి కోపం రాకుండా వ్యవహరించాలనే చిత్తవృత్తి ఆతన్ని బాధిస్తునే ఉంది. మాస్కో నుంచి వాపసువస్తూన్న లావెల్ ను వార్సా నగరంలో జనరల్ గోరింగు (Goering) కలుసుకున్నాడు. మార్షల్ పిల్సుడ్ స్కీ (Pilsudski) అంత్యక్రియలకు వారంతా సమావేశమయారు. గోరింగు అతి చమత్కారంగా సంభాషిస్తూ ఫ్రాంకో-సోవియటు సమాఖ్య విషయం ఎత్తుకున్నాడు. లావెల్ ఆశ్చర్యపడ్డాడు. 'నాగరక ప్రపంచకానికంతకీ ఒక్కటే శత్రు రాష్ట్రం ఉంది.



## లీగుకు అగ్ని పరీక్ష.

అది ఏది? సోవియటు రష్యా. ఇట్టి లోకగర్హితమైన బాలె విజమ్తో లావెల్ చేయి కలుపుతాడా? యూరపునుంచి విధ్వంసం చెయ్యవలసిన కమ్యూనిస్టులతో ఫ్రాన్సు మైత్రి నెరుపుతుందా? అని అన్నాడు గోరింగు. లావెల్ కుకూడా ఈ భయం లేకపోలేదు. అప్పటినుంచి లావెల్ రష్యా సమాఖ్య విషయమై నిరుత్సాహపరుడయ్యాడు. ఫ్రెంచి మంత్రిని హడలగొట్టి సంధిగ్ధావస్థలో పడవేసిన వాదమే బ్రిటనులోకూడా ప్రచారం చెయ్యబడింది. “యూరపు రాష్ట్రములన్నియు ఏకీభవించి కమ్యూనిజంను రూపు మాపాలి. కమ్యూనిస్టు ప్రమాదమే యూరపునంతను ఒక్క చోటికి చేరుస్తుంది. సక్రమవిధానమూ, ఆస్తి పాస్తులూ అంటే గౌరవంకల జాతులన్నీ రష్యావంకకు మరలాలి. యూరపు శత్రువులు అక్కడ ఉన్నారని భర్తనీలోలేరు.” అని నాజీలు ప్రచారం సాగించారు. ఫ్రాన్సులోను బ్రిటనులోనుకూడా పూర్వార్ధాచార పరాయణులంతా ఈ ఎర్రమింగారు. ‘ఫ్రాన్సు బ్రిటనులు రష్యాతో సఖ్యపడకుండా చేశామని నాజీలు లోలోపల హర్షించారు.

అబిస్సీనియా మీద దండప్రయోగం చెయ్యాలని రహస్యంగా ముస్సోలినీ ఏర్పాట్లు చేస్తున్నాడు. అబిస్సీనియా ఇటలీ వశమైతే ఆఫ్రికాలోని బ్రిటిషు ప్రాంతములకు ప్రమాదంఉంది. అందుచేత ఇటలీ దురాక్రమణమును బ్రిటను అడ్డగించవచ్చును. కాని ప్రపంచ ఆర్థికదుస్థితిలో తగుల్కొని బాధపడుతూన్న బ్రిటిషువారు సాహసించి ఇటలీపై యుద్ధం ప్రకటించరని ముస్సోలినీ అంచనావేసుకున్నాడు. హీట్లరు తన



పక్షాన ఉంటే ఫ్రాన్సును ధిక్కరించవచ్చునుగదా అని ఆతడు అనుకున్నాడు. హిట్లరు-ముస్సోలినీలు వెనిస్ లో కలుసుకున్నారు. హిట్లరు ఇటలీయొక్క గొప్ప మిత్రమని ఇటాలియన్ పత్రికలు స్త్రోతపాఠాలు చదివాయి. నాజీ సిద్ధాంతం ఫాసిస్టు సిద్ధాంతంవంటిదే కనుక హిట్లరు తనకు ఏకలవ్య శిష్యుడని ముస్సోలినీ అనుకునేవాడు. ఈ అసాధ్యశిష్యుడు గురువుకు పంగనామములు పెట్టనేర్చినవాడని అతడనుకోలేదు. ఇటలీ విదేశాంగనీతికి హిట్లరు అనుచరుడుగా ఉంటాడని ముస్సోలినీ ఆశ. కాని నియంతల ప్రథమ సమావేశంలో వారికి ఏమీ సామరస్యం కుదరలేదు. జర్మనీ యుద్ధానికి సిద్ధంగా లేదని హిట్లరు అన్నాడట. జర్మన్ ఆయుధధారణ పెరిగినకొలదీ యుద్ధంతో పనిలేకుండానే జర్మనీ కోరికలు ఈడేరుతాయని హిట్లరు చెప్పాడట. ముస్సోలినీకి విసుగు పుట్టింది. హిట్లరువలన లాభం లేదని ఫ్రాన్సు వంకకు మరలాలని ఇటలీ తెలుసుకుంది. ఫ్రెంచివారికి జర్మనీ-ఆస్ట్రియా సమ్మేళనం భయోత్పాతంగా కనబడుతూంది కనుక ఈ సమ్మేళనం కాకుండా, ఇటలీ ఫ్రాన్సుకు తోడ్పడే పద్ధతిమీద ఫ్రెంచివారిని కూడకట్టుకోవాలని ముస్సోలినీ ఎంచాడు. అతని పాచిక పారింది. లావెల్ మంత్రి మూలకంగా ఇటాలో-ఫ్రెంచి సఖ్యత ఏర్పడిన సమాచారం చెప్పియున్నాము.

ఫ్రాన్సు నోరు కట్టివేశామనే విశ్వాసం కలగగానే ముస్సోలినీ అబిస్సీనియా దండయాత్రకు కృతనిశ్చయపడ్డాడు. అయితే అబిస్సీనియా ఇటలీకి చేసిన అపచారం ఏమిటి? వాల్-వాల్ అనేచోట ఏదో సరిహద్దు జగడము



## లీగుకు అగ్నిపరీక్ష.

జరిగింది. ఇది వంకగాకొని ముస్సోలినీ అబిస్సీనియాను దం  
డించి ఇటలీ నామ్రాజ్యంలో కలుపుకోదలచుకున్నాడు.  
'రాజు తలచుకుంటే దెబ్బలకు కొదవా' అన్నట్లు దురాక్రమ  
ణకు పూనుకొన్న వారికి వంకలు దొరకకపోతాయా? అబిస్సీ  
నియావారు ఇటలీ వైఖరినిగురించి నానాజాతీసమితికి మొర  
పెట్టుకున్నారు. అబిస్సీనియాతో కల వివాదమును శాంతి  
పద్ధతులమీద పరిష్కరించుకోమని ఇటలీని లీగువారు  
కోరారు. ముస్సోలినీ ఇందుకు సుతరాం అంగీకరించనన్నాడు.  
పైగా లీగుమీదను బ్రిటిషువారిమీదను దూషణ పరంపరను,  
బెదిరింపులను ప్రయోగించాడు. బ్రిటను కనుక ఇటలీ ప్రయో  
జనములకు అడ్డుతగిలినట్లయి తే మధ్యధరాసముద్రంలో బ్రిటిషు  
నౌకాస్థానములను బాంబు చేయిస్తానన్నాడు. ఇటలీకి ఎవరు  
అడ్డువచ్చినాసరే వారు ఫాసిస్టుసైనికుల సన్నీలకు గురియయి  
పోతారని బెదరించాడు. ఇటలీకి గుణపాఠం నేర్పాలని  
బ్రిటిషుప్రతినిధులు నిశ్చయించుకున్నారు. లీగు శాసనము  
యొక్క ౧౬ వ సూత్రంప్రకారము, లీగు నియమాలకు  
వ్యతిరేకంగా ఎవరు యుద్ధానికి దిగుతారో వారిమీద ఆర్థిక  
సైనిక ఆంక్షలను ప్రయోగించాలని నియమండేంది. ఈ నియ  
మం ప్రకారం ఇటలీమీద ఆంక్షలను విధించాలని సర్  
సామ్యూల్ హోరు (Sir Samuel Hoare) గారు ప్రతిపాదిం  
చారు. 'జాతీసమితియొక్క పరపతి నిలబెట్టాలంటే, సమిష్టి  
క్షేమవిధానం ఆచరణలో ఉండాలంటే ఇప్పుడు ఇటలీ వైఖరిని  
తీవ్రంగా నిరోధించాలని ఆయన వాదించాడు. ఈ పరీక్షా  
సమయంలో జాతీసమితి నెగ్గుతుందో ఓడిపోతుందో దాని



రెండో ప్రపంచయుద్ధమా?

మీద లీగుయొక్క భావిదశ ఆధారపడిఉంటుందని బ్రిటను చెప్పింది. 'ఇటలీమీద ఆంక్షలు ప్రయోగిస్తే బ్రిటను సర్వ విధముల తోడ్పడుతుంద'ని హూరు చెప్పాడు.

కాని మంచి సుసమయంలో ఫ్రాన్సు నీళ్ళు నమలడం మొదలుపెట్టింది. లావెల్ గారు ఇటీవలనే రోమునందు మైత్రి సమాఖ్య చేసుకునివచ్చాడు. ఇంతలోనే ఇటలీమీద ఆంక్షలు వెయ్యడం ఎట్లాఅని ఆతడు ముందు వెనుకకు ఊగిసలాడి కాల హరణం చెయ్యడం మొదలుపెట్టాడు. ౧౯౨౪ నుంచీ ఫ్రాన్సు లీగుకోసమూ, సమిష్టి క్షేమసూత్రంకోసమూ చెవిని ఇల్లుకట్టుకు పోరుతూంటే బ్రిటను వినలేదు. మధ్య యూరపు రాజకీయాల్లో ఫ్రాన్సు ఉద్దేశంతో కలిసిరాలేదు. ఇప్పుడు ఇటలీ చర్యవలన బ్రిటిషువారి నైలు నదీతీర ప్రయోజనము లకు ప్రమాదం వస్తేమాత్రము ఫ్రాన్సు ఎందుకు కలగచేసు కోవాలని లావెల్ ఆలోచించుకొని ఉంటాడు. "ముస్సోలినీ ప్రతిష్ఠకోసం పాకులాడుతున్నాడుకాని నిజంగా అబిస్సీని యాను అంతనూ ఆతడు జయించబోడు. అబిస్సీనియాలో కొన్ని స్వల్ప విజయాలు కలిగినతర్వాత ఆతడు రాజీకి రాక మానడు. తొందరపడి ఆంక్షలువేసి ఇటలీకి ఆగ్రహం తెప్పించడం ఎందుక"ని ఆతని వాదము. అబిస్సీనియా విషయంలో బ్రిటను ఫ్రాన్సుల దృక్పథములు వేరువేరుగా ఉన్నట్లు తేలింది. ఇటలీకి కావలసిన సదవకాశము ఇట్టిదేకదా! ఫ్రాన్సు సహాయం లేకుండానే బ్రిటిషుప్రభుత్వము కొంత నౌకాబలమును మధ్యధరాసముద్రంలో నిలబెట్టింది.

జెనీవాలో వాగ్యుద్ధం జరుగుతూండగానే ముస్సోలినీ



## లీగుకు అగ్నిపరీక్ష.

అబిస్సీనియామీద దాడి నడిపించాడు. లీగువారు ఇటలీ మీద ఆర్థికమైన ఆంక్షలు ప్రయోగించారు. ఈ ఆంక్షలనైనా అన్నీ ఒక్కమాటు ప్రయోగించకుండా క్రమక్రమంగా ప్రయోగించాలని లావెల్ సమర్థించాడు. ఫ్రాన్సు తనతో కలిసి రాదని తెలుసుకొని బిటను క్రమంగా వెనుదియ్యడం మొదలుపెట్టింది. బిటిషువారొక్క-రే ఇటలీ ఆగ్రహమునకు గురికావడం ఎందుకని వారు తలచిఉంటారు. అందుచేత వారుకూడా ఇటలీని ప్రసన్నంగా చేసుకోవాలని యత్నించారు. ఆంక్షలు మాటవరుసకు అమలులో ఉండేవి కాని ఇటలీకి ఒత్తిడి కల్పించేటట్లు ఇవేమీ ప్రయోగింపబడలేదు. ఇటలీ సైన్యానికి సమృద్ధిగా నూనె సప్లయ ఉంటేకాని అబిస్సీనియాలో విజయం కలగదు. కావున నూనె ఆంక్షలు ప్రయోగిస్తే ఇటలీ కాళ్లుజాచిఉండేది. తప్పకుండా దారికి వచ్చి తన ధోరణి మార్చుకొనిఉండును. నూనె ఆంక్షలు ప్రయోగిస్తే యూరపులో యుద్ధం తప్పదని ముస్సోలినీ బెదిరించాడు. యుద్ధం పేరుచెప్పితే విముఖులుగాఉన్న డెమాక్రసీలు ఈ కడపటి బెదిరింపుకి లొంగిపోయారు. ఈ లోపులో ఇటలీని శృప్తి పరచడానికి హూరు-లావెల్ గార్లు ఒక పెద్ద పన్నాగం పన్నారు. రూషాయలో పదునాబుగు అణాలు అబిస్సీనియాదేశం ఇటలీకి ఇప్పిస్తామని సూచనలు చెయ్యబోయారు. ముస్సోలినీ వీటిని తిరస్కరించాడు. అబిస్సీనియా సాంతము ఇటలీ సామ్రాజ్యంలో కలవాలని పట్టుపట్టాడు. చివరకు ఆతని పట్టు నెగ్గింది. అబిస్సీనియా త్వరలోనే ఇటలీకి స్వాధీనం అయింది. హతభాగ్యులైన అబిస్సీనియా ప్రజలు



## రెండో ప్రపంచయుద్ధమా ?

విషవాయువులకు, బాంబులకు ప్రాణాలు అర్పించారు. వారి స్వాతంత్ర్యం నశించింది. ఇటలీ చర్యను వాగ్రూపంగా ఖండించడంలో ఒకరి నొకరు మించారు కాని యూరపుజాతులు ఎవరూకూడ నిరపరాధులైన అబిస్సీనియావారికి ఆత్మరక్షణకై ఆయుధాలుకూడా సప్లయిచెయ్యలేదు. జర్మనీమాత్రం కాపట్యం ఏమీ చూడెట్టలేదు. ఇటలీ చర్యను బహిరంగంగా ఆమోదించింది. ఆంక్షలను వెయ్యవద్దని ఎదుర్కొంది. ఈ ఉపకారమును ముస్సోలినీ మరచిపోలేదు. ఈ మైత్రియే క్రమంగా చిక్కబడి ముందుముందు రోము-బర్లినుకాడి (రోమ్-బర్లిన్ ఆక్సిస్)గా పరిణమించింది. ఫ్రాన్సు బ్రిటనులు తమ తటపటా యింపుమూలంగా ఇటలీని ఎదుర్కోలేక పోయారు. ఇటలీ మైత్రినిసంపాదించలేకపోయారు. రెండు విధముల వారు పరాజయంతిన్నారు.

యూరపు దృష్టిఅంతా ముస్సోలినీమీద లగ్నమయి ఉండగా చూసి తరుణం కనిపెట్టి హిట్లరు వెర్సాయిల్సు సంతి నిర్ణయాలను బలవంతంగా రద్దు చెయ్యడం మొదలుపెట్టాడు. జర్మన్ ప్రాంతమైన సార్ లోయ ౧౫ సంవత్సరములదాకా అంతర్జాతీయ కమిషనువారి అధీనంలో ఉండాలని షరతు ఉన్నదికదా! ౧౯౩౫లో ఈ ప్రాంతమందు ప్రజాసమ్మతి గైకొనబడింది. హిట్లరు సమగ్రమైన నాజీప్రచారం మూలకంగా సార్ ప్రజాసమ్మతి అనుకూలంగా నెగ్గించుకో గలిగాడు. సార్ ప్రాంతం జర్మనీకి లభించినట్లయితే నేను పూర్తిగా సంతృప్తిపడనని హిట్లరు ప్రాన్సుకు అభయం ఇచ్చాడు. ౧౯౩౫ లోనే వెర్సాయిల్సు నిర్ణయానికి వ్యతి



రేకంగా జర్మనీలో నిర్బంధ సైనికవరణ విధానము ఆచర  
 ణలో పెట్టాడు. దీని మూలకంగా జర్మనీలో అసంఖ్యాకమైన  
 సైన్యాలు సంసిద్ధమవుతున్నాయి. హిట్లరు కడు నేర్పరి. ఒక  
 చెంప పగిలేటట్లు కొట్టుతూ మరొకచెంప ముద్దుపెట్టుకునే  
 కపటం ఆతని సొమ్ము. సంధిసత్రాలను చించిపారవేస్తూ  
 క్రొత్త సమాఖ్యలను చేసుకుందామని పరరాజ్యాలకు ఆతడు  
 ఆశగొల్పుతూంటాడు. ముఖ్యంగా బ్రిటిషువారి సుముఖత్వం  
 సంపాదించాలని ఆతడు వెంటనే ఆంగ్లో-జర్మన్ నౌకా  
 సమాఖ్య చేసుకుంటానని తెలియబరిచాడు. నౌకాబలంలో  
 బ్రిటనుతో పోటీ పడడం తన అభీష్టము కాదని చెప్పి బ్రిట  
 నుకు మనోనిబ్బరం కలిగించాడు. సదరు సమాఖ్యప్రకారము  
 జర్మన్ నౌకాదళము బ్రిటిషు నౌకాబలంలో నూటికి 3౫  
 పాళ్లు చొప్పున మాత్రమే ఉంటుందని ఏర్పాటు. బ్రిటిషు  
 నౌకాధిపత్యమునకు ఇంక ఉపద్రవం లేదుకదాఅని బ్రిటిషు  
 వారు తృప్తిపడ్డారు. చర్చిలుగారొక్కరే ఇందులో ఆపద  
 లేకపోలేదని శకునం చెప్పాడు. కాగితంమీద జర్మన్ నౌకలు  
 బ్రిటిషు నావికబలంలో మూడవవంతునప్పటికీ, బ్రిటిషు  
 నౌకలు పురాతనము లవడంచేతనూ, జర్మనీ ఇప్పుడు క్రొత్త  
 గా నిర్మిస్తుందిగనుకనూ, ఈ రెండు నౌకాబలముల తార  
 తమ్యమూ ఒకటిలో మూడవ భాగం కాదని ఆతడు  
 వాదించాడు.



# ౫. సమిష్టి క్షేమవిధానము.

౧౯౩౬ సంవత్సరములో అంతర్జాతీయ రాజకీయా  
కాశమునందు విపత్తు మేఘాలు గుమికూడుతున్నాయి. ఇటలీ  
అబిస్సీనియామీద దౌర్జన్యంచేస్తోంది. నానాజాతిసమితి  
ఏమీ చెయ్యలేక తన అశక్తతను కనబరిచింది. బ్రిటను  
విచిత్రావస్థలో తగుల్కొని యూరపులో తన పలుకుబడిని  
ప్రయోగించలేకపోతోంది. బ్రిటను ఆయుధబలము ఇప్పుడు  
సమగ్రస్థితిలో లేదు. ప్రపంచ ఆర్థికదుస్థితిమూలంగా బ్రిటిషు  
ప్రభుత్వము, దేశముయొక్క ఆయుధబలంపైన ఎక్కువ  
ధనము వ్యయం చేయలేకపోయింది. జర్మనీ రహస్యంగా  
ఆయుధాలు నిర్మించుకుంటూందని తెలిసినతరువాత కూడా  
రెండు సంవత్సరాలదాకా ఆయుధనిర్మాణమునందు బ్రిటను  
తీవ్రప్రయత్నాలు చెయ్యలేదు. జర్మనీ వైమానికబలము  
బ్రిటనుకు ప్రమాదస్థానమని గుర్తింపబడిందికాని రెండుదేశాల  
వైమానికబలంలో తారతమ్యం ఎక్కువలేదని బ్రిటిషు ప్రభు  
త్వము ఊరడిలేది. చర్చిలువంటివారు కొందరు జర్మన్ వైమా  
నికబలము బ్రిటిషుబలంకన్న చాలాపెద్దదనియూ, నాల్గైదు  
సంవత్సరములలో రెండు వైమానికబలముల నడుమఉండే  
తారతమ్యం చాలా భయంకరంగా ఉంటుందని హెచ్చరిస్తూ  
వచ్చారు. నౌకాబలంలోకూడా నూటికి ౩౫ వంతు నిర్ణా  
యమువలన జర్మనీ నౌకాబలము బ్రిటను నౌకాశక్తిలో  
సగం మించిన బలం కలది అవుతుందని చర్చిలు వాదించాడు.  
ఈవిధంగా యూరపులో బ్రిటనుయొక్క గొప్ప పలుకుబడి  
తగ్గిపోవడమే కాకుండా బ్రిటిషు దీవుల క్షేమానికే ప్రమాదం  
పుట్టి పెరుగుతుందని ఆయన భయం వెలిబుచ్చాడు.



## సమిష్టి క్షేమవిధానము.

౧౯౩౩ మొదలుకొని ఇప్పటికి మూడున్నర సంవత్సరాలనుంచి జర్మనీలో పునరాయుధనిర్మాణం నిరంతరాయంగా జరుగుతూంది. లక్షలకొద్ది కార్మికులు దీనిలో నియుక్తులై ఉన్నారు. ఈ కాలంలో ఆయుధనిర్మాణమీద జర్మనీ ౧,౫౦౦,౦౦౦,౦౦౦ పౌండ్లు వెచ్చించిందని కొందరు అంచనా వేశారు. ఇంతపెద్ద మొత్తము జర్మనీ ఎట్లా వెచ్చించగలుగుతూంది? జర్మనీ ధనాధ్యమైన దేశము కాదే? దీనికి సమాధానము ఋణము చేయటం. దేశంలో ఉండే సర్వ ఆర్థిక శక్తులనూ ప్రభుత్వం చేతిలో పెట్టుకుంది. ఎడాపెడా అప్పు చేసి ఆయుధ యంత్రాగారములను నడిపిస్తుంది. జర్మనీ యొక్క దేశాదాయము మూడునాలుగు సంవత్సరములదాకా కుదువపెట్టి అప్పు వుట్టించి జర్మనీ యుద్ధానికి సిద్ధమవుతూంది. కాని హిట్లరుకు ఎన్నాళ్లు ఇట్లా అవిచ్ఛిన్నంగా ఋణాలు దొరుకుతాయి? దేశంలో అప్పు ఇచ్చే శక్తి తగ్గిపోతుంది. ఇంక ఎంతో కాలము ఆయుధయంత్రపు మరలు తిరగడానికి అవకాశంలేదు. ఆయుధనిర్మాణం ఆగిపోతే ఈ భయంకర పరిశ్రమలో ఉన్న కార్మికులంతా మళ్ళీ 'అన్న మో రామచంద్రా' అంటూ వీధుల పడతారు. నాజీ ప్రభుత్వముయొక్క జనరంజకత్వము కడముట్టుతుంది. మళ్ళీ విప్లవపరిస్థితులు ఎదుర్కుంటాయి. నాజీ ప్రభుత్వము ప్రజల నాకరిస్తూ ఉండాలంటే ప్రజాదృష్టిని గృహచ్ఛిద్రములమీద ప్రసరింపనీయక వారి భావాలంతా విదేశములవంక మరలించాలి. ప్రజలకు తమ దురవస్థనుగురించి వాపోవడానికి అవకాశం కలిగించకూడదు. నాజీ ప్రభుత్వము విదేశాంగ



నీతిలో విజయం పొందుతూంటే వారి ఇంటి పరపతి నిలుస్తుంది. 'హిట్లరు దేశగౌరవం పెంపొందిస్తున్నాడుకదా; మనం కొంతవరకూ కష్టాలు సహించాలని ప్రజలు అణగిమణగి ఉంటారు. జర్మనీ ప్రజలు దేశగౌరవం మూడర ఆకలిదప్పలనుకూడా గణించని ధీరులనడంలో సందేహంలేదు. వెర్సాయిల్సు విధానంమీద దాడి చేస్తూ జర్మనీని బంధించిన సంకెళ్ళను హిట్లరు తెంపగలిగినన్నాళ్ళూ ప్రజలు ఓపికపడతారు. కావున హిట్లరు తెంపరియై పొరుగురాజ్యాలను నిర్బంధించడానికి పూనుకున్నాడు. నాజీ ప్రభుత్వమునకు ఇంటనో బయటనో ప్రళయం తప్పదు. అందుచేత బయటి ప్రళయమే వారు నిశ్చయించారు. జర్మనీయొక్క ప్రచండఆయుధ నిర్మాణాన్ని బట్టిచూస్తే ఈ ప్రళయము త్వరలోనే వచ్చేటట్లు కనబడింది.

సార్ ప్రాంతం చేజిక్కించుకొని హిట్లరు తన దృష్టిని రైఖలాండు వంకకు మరల్చాడు. లోకర్నో సంతిషరతుల ప్రకారం రైనుప్రాంతంలో సైన్యాలు నిలపమనీ, అచ్చట దుర్గనిర్మాణములు చెయ్యమనీ జర్మనీవారు ఒప్పకున్నారు. కాని కేవల జర్మన్ భూమిలో ఆత్మరక్షణకై కట్టుదిట్టాలు చేసుకోకూడదని నిష్పాక్షికతెవరూ చెప్పలేదు. కాని ఫ్రాన్సుకు జర్మనీపై ఉన్న అనుమానంచేతనూ భయంచేతనూ ఈ షరతు విధింపబడింది. రైఖలాండులో బలాత్కారంగా సైన్యాలు నిలిపితే బ్రిటను ఫ్రాన్సులు ససైన్యంగా అడ్డుకుంటారేమోఅనే భయం హిట్లరుకు లేకపోలేదు. ఆతని సేనాపతులు చొరవచెయ్యకూడదని వాదించారట. కాని



## సమిష్టి క్షేమవిధానము.

హిట్లరుకు ఆత్మప్రత్యయం ఎక్కువ. “ప్రజాస్వామిక ప్రభుత్వములు సంధిపత్రాలు చించిపారవేస్తూంటే ‘మొట్టో, మొట్టో, అని కుయ్యడవచ్చునుగాని వారు ధైర్యం చిక్కబట్టి యుద్ధానికి దిగర”ని హిట్లరు విశ్వాసము. ఒకవేళ ఫ్రాన్సు ఎదురు తిరిగినచో జర్మన్ సైన్యాలు యుద్ధానికి తయారుగా లేవని హిట్లరు నేనానులు అన్నారు. “నా చొరవఫలితంగా ఫ్రెంచి సేనలు జర్మన్ పార్శ్వంతో అడుగుపెట్టినట్లయితే నేను వెంటనే ఆత్మహత్య చేసుకుంటాను. మీరు సమయోచితంగా దేశం కాపాడవచ్చును” అని హిట్లరు చెప్పాడట. విదేశాల్లో ఉన్న జర్మనీ ప్రతినిధులు రహస్యంగా ఆచోకీ మొదలు పెట్టారు, రైలాండులో జర్మనీ సైన్యాలు నిలిపితే వారు ఏమి చర్య తీసుకుంటారని. రైలాండు విషయంలో తాను సంప్రదింపులు జరపడానికి సిద్ధంగా ఉన్నానని హిట్లరు అభయం ఇస్తూండేవాడు. హఠాత్తుగా మార్చి ౧౯౩౬ లో జర్మన్ సైన్యాలు రైలాండు ఆక్రమించాయి. అదే గ్రుక్కలో హిట్లరు లోకర్నో సంధికి జర్మనీ కట్టుబడి ఉండదనియూ, రైలాండును ససైనికంగా చెయ్యడానికి జర్మనీ నిశ్చయించినదనియూ ప్రకటించాడు. ఫ్రెంచివారికి ఏమి చెయ్యాలో తోచలేదు. కాళ్ళు కాలిన పిల్లుల్లాగ లోకర్నో సంతకం చేసిన ప్రభుత్వాలకోసం ప్రాకులాడారు. బ్రిటను సహాయం లేకుండా ఫ్రాన్సు ఎట్టి చర్యనూ తీసుకోడానికి సాహసించలేదు.

జర్మనీమీద తీవ్రచర్య తీసుకోవాలని ఫ్రాన్సు వాదించింది. ఇతర లోకర్నో ప్రతినిధులు దీనిని ఆమోదించలేదు.



## రెండో ప్రపంచయుద్ధమా?

సోవియటువారు మాత్రమే ఫ్రాన్సును సమర్ధించారు. తమకు ఇష్టంలేని సమస్య వచ్చినట్లయితే యూరపు రాజకీయ వేత్తలు అంతు లేని వాగ్వియంంలో కాలయాపన చెయ్యగలరు. ఫ్రాన్సుకి ఇదే అవస్థపట్టింది. అబిస్సినియా సందర్భంలో ఫ్రాన్సు తమతో కలసి రాలేదు గనుక రైలాండు విషమ సమస్యలో బిటిషువారు ముఖ్యంగా ఉండిపోయారు. ఫ్రాన్సులోనే కొంతమంది యధాస్థితి వాదులు ఉన్నారు. 'జర్మనీ ప్రాంతమును జర్మనీ సైనికంగా చేసుకుంటే మనము లెపోయిందా', అని ప్రభుత్వాన్ని నిరుత్సాహపరిచారు. ఇదంతా ఫ్రాంకో-సోవియటు సమాఖ్యవలన వచ్చిన అనర్థపరంపరయని ఫ్రెంచి ధనాధ్యవర్తము గోలకెత్తారు. హిట్లరుకూడా ఇదే ప్రచారం చేశాడు. ఇంతలో బ్రిటనుకు విశ్వాసభంగం కలగ కూడదని హిట్లరు ఒక ప్రకటనచేశాడు. 'రైలాండులోకి పంపిన సైన్యం స్వల్పసంఖ్యాకంగా మాత్రమే ఉంటుంది. ఇప్పటినుంచి ౨౫ సంవత్సరములదాకా శాంతిని కాపాడడానికి జర్మనీ సిద్ధంగా ఉంది. వైమానిక సమాఖ్యకుకూడా జర్మనీ అంగీకరిస్తుంది. జర్మనీ నానాజాతి సమితిలో పునఃప్రవేశం చెయ్యడం ఆలోచిస్తుంది.' అని ప్రపంచానికి జోల పాడాడు హిట్లరు. 'అయినదేదో అయిపోయింది. ఇకముందైనా యూరపు వ్యవస్థను పునర్నిర్మాణం చెయ్యడానికి అవకాశాలు కనబడుతున్నాయని లండను టైమ్స్ పత్రిక బిటిషువారిని ఓదార్చింది

'ఓడ దాటేదాకా ఓడమల్లయ్య, ఓడ దాటినతర్వాత బోడమల్లయ్య' అన్నట్లు రైలాండు సైనికం చెయ్యడం



యుద్ధం లేకుండా, ఒక్క తుపాకి పేలకుండా జరిగిపోయిన తర్వాత హిట్లరు తాను వాగ్దానం చేసిన శాంతి సమాఖ్య మాటను ఎత్తడం మానేశాడు. ఆతని అవసరం గడిచి పోయింది. రైఖ్లాండులో దుర్గశ్రేణులు నిర్మించకుండా హిట్లరు ఊరుకుంటాడేమో అని ఆశపడ్డారు. కాని ఆ యాశ కూడా అడియాసయైపోయింది. రైఖ్ నదీతీరంవెంట జర్మనీ దుర్గాలు నిర్మించుకోగలిగితే జర్మనీమీద బలప్రయోగం చెయ్యడానికి బ్రిటను ఫ్రాన్సులకు అవకాశం చిక్కదు. పశ్చిమ సరిహద్దుమీద ప్రమాదభయం లేకపోవడంచేత జర్మనీ మధ్య యూరపులో తన ఇష్టంవచ్చినట్లల్లా వ్యవహరించడానికి వీలు కలిగింది. తూర్పు యూరపులోని చిన్న చిన్న రాజ్యాలు భయంచేత దిక్కులు చూస్తున్నాయి. కూలిపోతూ ఉన్న లీగును సమ్మి సమిష్టి క్షేమసూత్రం అవలంబముగా స్వీకరించడమా? లేక ప్రబల శక్తివంతముగా కనబడుతూన్న జర్మనీని ప్రసన్నంగా చేసుకొని సఖ్యపడడమా? ఈ విషయ సమస్యలో వారు తన్నుకుంటున్నారు.

ఏ అదనుచూసి జర్మన్ సైన్యాలు తనమీద పడతాయో అనే భయంచేత ఫ్రాన్సు తన తూర్పు సరిహద్దు మీద అభేద్యమైన దుర్గాలు నిర్మించుకుంది. వీటినే 'మాజినో' (Maginot) దుర్గశ్రేణి అంటారు. ప్రపంచకంలో ఎక్కడా ఇట్టి దుర్భేద్యమైన దుర్గపంక్తి లేదని వ్యూహజ్ఞులు చెప్పుతారు. విశేషభాగం ఇవి భూగర్భంలో నిర్మించబడ్డాయి. ఇందులో సైనికులకు సర్వ సౌకర్యములూ ఏర్పరుపబడ్డాయి. రైఖ్లాండు ససైనికం చెయ్యబడిన తర్వాత ఫ్రాన్సు ఈ



దుర్గాలను పొడుగించి ఉత్తరమున సముద్రతీరందాకా వ్యాపింపజేసింది. ఈ దుర్గశ్రేణుల చాటున నిలిచి జర్మనీయొక్క అసంఖ్యాక సైన్యాల్ని నిలవరించి ఆత్మరక్షణచేసుకోవచ్చును గదా అని ఫ్రాన్సు ఊరడిల్లింది. రైలాండును ససైనికం చెయ్యగానే బెల్జియం హోలండులకు ఎప్పుడో ఒకప్పుడు ప్రమాదం రాకతప్పదని తెలిసినవారు నిశ్చయించుకున్నారు.

హోలండు బెల్జియముల ప్రమాదమే తన ప్రమాదమని చిరకాలమునుంచీ బ్రిటను తలచింది. బెల్జియంకి ఆపద రాకుండా చూడడం బ్రిటను క్షేమానికి అవసరము. రైలాండును ససైనికం చెయ్యడంచేత తన క్షేమానికి భావికాలంలో విపత్తు రాగలదని బ్రిటను గుర్తించింది. బ్రిటను సరిహద్దు రై నదీతీరంమీద ఉందని బాల్టికా గారు వెనకట పార్లమెంటులో చెప్పాడు. కాని ఈ నీతిని ఆచరణలో పెట్టలేదు. ప్రస్తుత పరిస్థితులలో బ్రిటన్, ఫ్రాన్సు, బెల్జియం దేశాలు మూడూ కలిసి వ్యవహరించడం అవసరమని తేలింది. ఫ్రాంకో-బ్రిటిషు వైమనస్యములు జర్మనీ భయం చేత కరిగిపోయాయి. ఈ మూడు రాజ్యాలు అన్యోన్య సహాయం చేసుకోడానికి అంగీకరించాయి. “ఫ్రాంకో-సోవియటు సమాఖ్య విషయంలో తనకుగల ఆక్షేపణలను అంతర్జాతీయ న్యాయస్థానములో జర్మనీ చెప్పకోవాలి. రైలాండులో సైన్యాలు హెచ్చించకుండా వాగ్దానంచెయ్యాలి. ఇట్లా చెయ్యకపోతే ఫ్రాన్సు, బెల్జియం, బ్రిటను ప్రభుత్వాలు వెంటనే సైనిక సహకారపులు ఆరంభిస్తార”ని ప్రకటించారు. ఫ్రాన్సు బ్రిటనుల నడుమఉండే వైమనస్యాలు పోతున్నాయని



## సమిష్టి క్షేమవిధానము.

గుర్తించి జర్మనీ ఆందోళన పొందింది.

ఫ్రాన్సు బ్రిటనులు సన్నిహితసంబంధాలు పెంచు కుంటూంటే ఇటలీ జర్మనీలు అన్యోన్య మైత్రికోసం బీజాలు చల్లుతున్నాయి. హిట్లరు అధికారంలోకి వచ్చినప్పటినుంచీ కూడా ముస్సోలినీసఖ్యత సంపాదించడం లాభకరమని తెలుసుకుని తదనుకూలంగా వ్యవహరించడం మొదలుపెట్టాడు. నేషనల్ సోషలిజముకున్నా ఫాసిజంకున్నా మధ్యన గాఢ మైత్రి నెలకొంటూందని ౧౯౩౪ లోనే హిట్లరు ఉపన్యసించాడు. ముస్సోలినీని తృప్తిపరచడానికై, టైరోలు ప్రాంతం జర్మనీ వాంఛించదని హిట్లరు మాట ఇచ్చాడు. ఇంతమాత్రంతో ఫాసిస్టునాయకుడు పూర్తిగా తృప్తిపడలేదు. హిట్లరు స్నేహం వలన అతను అర్థించిన ప్రయోజనం వేరేఉంది. ఈ పేరు పెట్టుకొని బ్రిటను ఫ్రాన్సులను అదరబెట్టి మధ్యధరా సముద్రంలో ఇటలీకి విశేషాధికారం సంపాదించడమే ఆతని ప్రధానప్రయోజనం. మధ్య యూరపులో జర్మనీ బలపడడం ఇటలీకికూడా ఇష్టంలేదు. ముఖ్యంగా ఆస్ట్రియా, హంగేరీ, బాల్కను ప్రాంతము ఇవన్నీ ఇటలీ గిరిలో చేరినవని ముస్సోలినీ వాదము. ఆస్ట్రియా జర్మనీల సమ్మేళనము సంభవిస్తే ఇటలీ ఉత్తరసరిహద్దుకి ప్రమాదం కలదు. అందుచేత ఈ సమ్మేళనం నిరోధించడానికి ఇటలీ మొదట పూనుకుంది. ౧౯౩౪లో నాజీలు ఆస్ట్రియాలో కల్లోలం లేవదీశారు. ఆస్ట్రియా ఛాన్సెలరు డోల్ఫసు ( Dollfuss ) హత్య చెయ్యబడ్డాడు. ఈ దౌర్జన్య కలాపంలో హిట్లరు చెయ్యి లేకపోలేదని కొందరు అన్నారు. ఆస్ట్రియా సమ్మేళనం జరగకూడదని



రెండో ప్రపంచయుద్ధమా?

నిశ్చయించి ముస్సోలినీ తన సైన్యాలను బెన్నర్ కనుమకు తరలించి సిద్ధంగా ఉంచాడు. ఈ సందర్భంచూసి హిట్లరు తొందరపడడం క్షేమంకాదని తెలుసుకొని ఆస్ట్రియాలో కలవరం కలిగించడం తాత్కాలికంగా మానేశాడు. ఆస్ట్రియా స్వతంత్రస్థితిని జర్మనీ అంగీకరించింది. కాని నాజీప్రచారము నకు ఆస్ట్రియాలో కొన్ని సౌకర్యాలు లభించాయి. ఆస్ట్రియా విషయంలో ఇటలీ జర్మనీలు వేర్వేరు ఆశలు కలిగిఉన్నాయి. కనుక ఈ రెండురాజ్యాలు ఎప్పుడూ ఐకమత్యంతో వ్యవహరించ లేవుగదా అని బ్రిటను ఫ్రాన్సులు గమనించి సంతృప్తి పడ్డాయి.

కాని త్వరలోనే ఈ ఆశలు అపోహలని తేలింది. ఇటలీ అబిస్సినియా యుద్ధంలో తగుల్చాంది కనుక ఆస్ట్రియా విషయం ఎక్కువ జోక్యంకలిగించుకునే స్థితిలో లేదు. అందుచేత జర్మనీ ఆవకాశాలు ప్రకాశవంతములయ్యాయి. అబిస్సినియా యుద్ధం దీర్ఘమైనకొద్దీ ముస్సోలినీ హిట్లరువంక చూడవలసి వచ్చింది. ఫ్రాన్సు బ్రిటనులు కనుక తీవ్రంగా ఆర్థిక ఆంక్షలను ప్రయోగిస్తే జర్మనీ ఒక్కటే ఇటలీముప్పకు ఉపయోగపడేది. హిట్లరు, ఇటలీపై ఆంక్షలలో పాల్గొనలేదు. హిట్లరును ప్రసన్నం చేసుకోవాలని ముస్సోలినీ తనపూర్వ విదేశాంగ మంత్రిని తొలగించి తన అల్లుడు కొంటుసియానోను ఆ స్థానంలో పెట్టాడు. ఇతడు జర్మన్ పక్షపాతి అవడమే దీనికి కారణము. ముస్సోలినీగారి ఎరుకతో 'ఆస్ట్రియా-జర్మనీ' సమాధానము ౧౯౩౬లో జరిగింది. ఆస్ట్రియా ప్రత్యేక స్వతంత్రరాష్ట్రమనీ, ఆస్ట్రియాగృహవ్యవహారముల మీద రహస్యంగా కాని



## సమిష్టి క్షేమవిధానము.

బహిరంగంగా కాని ఎట్టిద బావునూ చెయ్యనని జర్మనీ అంగీకరించింది.

ఆస్త్రియా విషయం సమాధానం కుదరగానే అంతర్జాతీయ రాజకీయముల్లో భయంకర పరిణామమునకు మూల బీజము కాగల రోమ్-బెర్లిన్ కాడి ఏర్పడింది. ఇటలీ జర్మనీలు భావికాలంలో కలిసి వ్యవహరించడానికి ఏర్పాటు చేసుకున్నాయి. దీని షరతులు కొన్ని బహిరంగముగా తెల్పుబడినను కొన్ని రహస్యంగా ఉంచబడ్డాయి.

౧. ఇటలీ జర్మనీలు స్పెయిన్ వ్యవహారాల్లో కలిసి ఏకముఖంగా వర్తిస్తాయి.

౨. జెనీవాలో కూడ ఉభయరాష్ట్రములూ ఒకదాని కొకటి సమర్థించుకుంటూ నడవాలి. ఇటలీ చేసిన అభిప్రీతిని ఆశ్రయమును లీగు ప్రభుత్వాలు ఆమోదించేదాకా జర్మనీ తిరిగి జాతిసమితిలో చేరకూడదు.

౩. ఉభయరాష్ట్రములు పరప్రభుత్వాల్లో వేర్వేరుగా సంప్రతించక కలిసి వ్యవహరించాలి. ముఖ్యంగా ఫ్రాన్సును, ఫ్రాన్సు మిత్రరాజ్యములనూ దూరదూరంగా బహిష్కరించాలి.

రోమ్-బెర్లిన్ కాడి ఏర్పడినందుకు ముస్సోలిని చాల సంతోషం ప్రకటించాడు. ప్రపంచానికి ఈ మైత్రిని వెల్లడిస్తూ ఆతడు పెద్ద ఉత్సవాలు చేయించాడు. ఇటలీ జర్మనీలు జాతీయగీతాల్లో రోదోంతరములు చిల్లులుపడ్డాయి. ఇటలీ జర్మనీలు కలిసి 'ఇస్తావా, చస్తావా' అనేనీతిని అనుసరిస్తూంటే బిటను ఫ్రాన్సులు అన్యోన్యం పోరాడుకుంటూ రోమ్-బెర్లిన్ కాడి



లో చేరనేనా చేరుతాయి. లేదా ఏకాకులై నిల్చిపోతాయి. 'ఇంక ఉన్న బలవత్తురమైన శక్తి సోవియటు రష్యా. సోవియటు వారికి ఫ్రాన్సు బ్రిటనులకు పడిరాకుండా చెయ్యవచ్చును', అని నియంతలు గుణించుకున్నారు. 'ఫ్రాన్సు మిత్రములైన మధ్య యూరపు రాజ్యాలు, బాల్కను రాష్ట్రాలు ఇటలీ జర్మనీల శక్తి సామర్థ్యములూ, చొరవనూ గుర్తించి ఆత్మక్షేమంకోరి క్రిమంగా కాడివంక కే మరలుతారు,' అని వారు ఊహించారు.

నవంబరు ౧౯౩౬ లో జర్మనీ మరియొక అపూర్వ సమాఖ్యను పుట్టించి రాజకీయలోకాన్ని ఆశ్చర్యపెట్టింది. దీనిని ఆంటీ-కమింటర్క్ పాక్టు అంటారు. అనగా రష్యా వ్యతిరేక సమాఖ్య. జర్మనీ జపానులిద్దరూ సమాఖ్యదారులు. యూరపు వ్యవస్థకంతకూ సోవియటు ఒక్కటే మహామారి వంటిదని హిట్లరు నటించేవాడు. కావున రష్యాను యూరపు లోంచి తరిమివెయ్యడానికి సదరుసమాఖ్య ఏర్పడిందని లోకం భ్రమించాలని ఆతని ఉద్దేశము. అటు జపాను, రష్యా అంటే దద్దరిల్లుతూంది. చీనాలో తాను పూనుకొన్న దురాక్రమణకు రష్యా అడ్డుపడకుండా భయపెట్టాలని జపాను ఆశయము. రెండుప్రక్కలా ఇద్దరు ప్రబలశక్తులుండడంవలన సోవియటు శక్తి కుక్కిన పేనులా పడిఉంటుందని వారు విశ్వసించారు. అచిరకాలంలోనే ఇటలీకూడా ఈ సమాఖ్యలో చేరడంచేత ఇది త్రిభుజసమాఖ్య అయింది.

ఆంటీ-కమింటర్క్ సమాఖ్యయొక్క ఆంతరంగికోద్దేశమును దూరదృష్టికల ఏ కొద్దిమంది రాజకీయ వేత్తలు



మాత్రమే తెలుసుకున్నారు. నిజంగా రోమ్-బెర్లిన్ టోక్యో ప్రభుత్వాలు రష్యామీద పడదలచుకున్నాయా? అట్లా పడితే ఏమైనా లాభంఉందా? వారి ఉద్దేశం ఇది కానే కాదు. రష్యావంటి మహత్తరశక్తితో యుద్ధానికి పూనుకోవడంవలన గాయాలు తప్ప ఏమీ మిగులదు. రష్యానుంచి గుంజుకోదగ్గ పారితోషికము లేవీలేవు. అయితే ఎందుకీ శ్రమ? రష్యా వ్యతిరేక సమాఖ్యను ఒక కపట నాటకానికి తేరగా వాడదలచుకున్నారు. 'బ్రిటను, ఫ్రాన్సు, అమెరికా మున్నగు ధనాధ్య సామ్రాజ్యవాద దేశాలను కొట్టితే ఏదైనా లబ్ధి ఉంటుంది. ఈ దేశాలు తమతమ ప్రపంచవిస్తృత ప్రమేయాలను రక్షించుకోడానికి సంగ్రామంలో దిగే సూచనలు కనబడడంలేదు. వీరిమీద కొంత వేడి పుట్టిస్తే మెల్ల మెల్లగా వీరు తమ ఆయుధ పట్టులను త్రిభుజసమాఖ్యదారుల చేతికి అప్పగిస్తారు. వీటిని చేజిక్కించుకొని ఇంకా బెదిరించి ఉన్నదంతా అపహరించి ప్రజాస్వామిక ప్రభుత్వాలను పీల్చి పిప్పిచేసి పారవెయ్యవచ్చును. ప్రపంచాన్ని తిరిగి విభజించుకునే సుముహూర్తం వచ్చింది. డెమాక్రసీల అదృష్టదినాలు చెల్లిపోయాయి. విజయలక్ష్మి రోమ్-బెర్లిన్-టోక్యో జెండాలమీద వ్రాలడానికి ఉత్సాహపడుతుంది. నేర్పుతో ఆమెకు స్వర్ణశృంఖలములు తగిల్చి త్రిభుజంవంకకు లాగుకోవాలి,' ఇది వారి రహస్యసీతి. అయితే సామ్రాజ్యవాద దేశాలని కన్ను కప్పడం ఎట్లా? ఆరంభంలోనే వారిని బెదరకొట్టి వారు ఆత్మరక్షణకై నిలబడేటట్లు చేస్తే వేసిన ఎత్తు విఫలమవుతుంది. అందుకై త్రిభుజమే వారికి క్షేమకరమైన కవచ



మనే విశ్వాసం పుట్టించాలి. సామ్రాజ్యవాద దేశాలకు సామ్య  
వాదం అన్నా, కమ్యూనిజం అన్నా, సోవియటు విధానం  
అన్నా సింహస్వప్నము. ధనాధ్యవర్గము పాలిటి వినాశబీజము  
రష్యాలో మొలకెత్తి వృక్షమవుతూందని వారు కుమిలి  
పోతూంటారు. ఈ విషవృక్షంమీదపడి తెగనరికే సాహసులు  
దొరికితే వారికి ఏదో స్వల్ప లంచము ఇచ్చి ఈపుణ్యకార్యం  
చేయించడం ఆత్మక్షేమమునకు అవసరముగదా అని వారు  
అనుకుంటారు. తమ సామ్రాజ్యాల్లో ఒకవంతు అర్పించి  
యైనా సంఘవిప్లవం కోసం కంకణం కట్టుకొన్న సోవియటును  
నిర్జింపచెయ్యాలి. ఇది ధనాధ్యవర్గనీతి. ఊహపరులైన త్రిభుజ  
పాలకులు ధనస్వామికవర్గమువారి మనోభయములను పసి  
పట్టారు. పసిపట్టి సామ్యవాద విప్లవంమీద తాముకూడా  
కత్తికట్టినట్లు నటించడం మొదలుపెట్టారు. ఈ పేరు పెట్టు  
కొని సామ్రాజ్యవాదుల ఇనుప పెట్టెల్లో చెయ్యిపెట్టవచ్చును.  
ఆంటీ-కమింటర్మ్ సమాఖ్య యొక్క తత్వం ఇది. కాని  
సామ్రాజ్యవాదులు తమ ప్రమాదం గుర్తించలేకపోయారు.  
సోవియటు విధ్వంసానికి సర్పయాగం నడుస్తూందికదా అని  
చాలా ముచ్చటపడ్డారు. పైగా తామొక్క రక్తపు బొట్టు  
వ్యయించనక్కరలేదు. ఎంత లాభసాటి బేరమోకదా !

రోమ్-బెర్లిన్ కాడి ఏర్పడగానే ఇటలీ మధ్యధరా  
సముద్రపునీతిని అమలులోనికి పెట్టదలచింది. మధ్యధరా సము  
ద్రము ఇటాలియన్ ప్రయోజనమని ముస్సోలినీ వాదము.  
ఈసముద్రతీరంలో నివసించని బ్రిటనుకు ఇందులో ప్రాధా  
న్యం ఉండకూడదని ఇటలీ అభిప్రాయము. అట్లే ఫ్రాన్సుకు



కూడా అట్లాంటిక్ సముద్రతీరం ఉందిగనుక మధ్యధరా సముద్రంలో స్థానం అవసరంకాదు. ఇటలీ ప్రధానంగా మధ్యధరా సముద్రశక్తి గనుక ఇటలీకి ఈ జలభాగంమీద సంపూర్ణాధికారం ఉండాలి. అందులో పూర్వరోమిక సామ్రాజ్యమును పునఃనిర్మించదలకున్న ముస్సోలినీకి మధ్యధరాసముద్రాధిపత్యం అత్యవసరము. ఇటలీయొక్క వలస ఆశయములనుగురించి ఒక ఫాసిస్టుప్రతిక ఇట్లా వ్రాసింది. “నీస్, కార్సికా, మాల్యా మున్నగునవి ఇటలీయొక్క సహజ సరిహద్దులలో పడవలసిన వైనను ఇటాలియను ప్రభుత్వము క్రిందలేవు. ఫ్రాన్సు ఇటలీతో యుద్ధమునైనా ఎదురుచూడాలి. ఇట్లా అయితే ఫ్రాన్సుతన వలసదేశములన్నిటిని ఇటలీకి పోగొట్టుకొంటుంది. లేదా ఇటలీమైత్రిని సంపాదించాలంటే ఆసియా ఆఫ్రికాలలో తనకున్న వలసప్రాంతములలో విశేష భాగము ఇటలీకి ఇవ్వమీద ఇవ్వాలి. ఫ్రాన్సువంటి స్వల్ప జనసంఖ్య కలదేశమునకు ఇంతపెద్ద వలస సామ్రాజ్యము భరింపరాని వెల్లయేనుగు. ఇటలీయొక్క విఫలమైన వలసకోరికలను నిజంగా విప్పిచెప్పతున్నాము. ఆఫ్రికాఖండంలో మాకు కుడి ఎడమ భాగములకు కాలు చేతులు చాపుకోడానికి అవకాశం ఉండాలి. ట్రిపోలీని కేంద్రంగా తీసుకొని ట్యూనిస్ను, మొరాకోను మనం ఆక్రమించుకోవాలి. ఇటు ఈజిప్టులో కొంతతునక మరిచిపోరానిది. నైలునదిద్వారా మనం ఎట్టసముద్రించేరేటట్లు చూసుకోవాలి. ఇంక ఆసియాఖండంలో డోడికానీసు దీవులకూ, సైప్రసుకూ ఎదురుగా ఉన్న భూభాగము అంతా మన ప్రమేయం అని నొక్కి వక్కాణించ



వచ్చును.”

దీనిని బట్టి ఇటలీయొక్క వలస ఉద్దేశములు వ్యక్తమవుతున్నాయి. ఇటలీకన్ను వేసిన ప్రాంతాలన్నీ బ్రిటను ప్రాన్సుల అధీనంలో ఉన్నాయి. ఇటలీ మధ్యధరాధిపత్యము సార్థకం కావాలంటే సదరు ప్రదేశాలను నయంచేతనో భయంచేతనో చేజిక్కించుకోవాలి. బ్రిటను ప్రాన్సులకు మధ్యధరా సముద్రాధిపత్యం వలన ప్రయోజనం ఏమిటి ? దూరప్రాచ్య దేశములకూ, హిందూ దేశమునకూ త్వరలో చేరడానికి మధ్యధరా సముద్రము చాలా ముఖ్యమైన రహదారి. ఈ మార్గంమీద బ్రిటనుకు పట్టుతప్పితే ఆఫ్రికా ఖండమును ప్రదక్షిణంచేస్తూ వాస్కోడగామా దినములలో మాదిరిగా రావలసి ఉంటుంది. ఈదారి చాలా దూరభారము. కాని మధ్యధరా సముద్రంలో యుద్ధం తటస్థిస్తే కేఫ్ ఆఫ్ గుడ్ హోప్ మార్గమే బ్రిటనుకు క్షేమకిరమైనది. యుద్ధకాలంలో జిబ్రాల్టరునుంచి ఎట్ట సముద్రాంతందాకా ఉన్న 3000 మైళ్ళు కూడా శత్రువుల విమాన దాడికి, జలాంతర్గాములకూ ( సబ్మరైన్లు ) గురియైపోతాయి. మధ్యధరా సముద్రం ఎక్కువ వెడల్పులేదుగనుక దీనిలోనుంచి తప్పించుకొని దూరంగా పోవడానికి ఓడలకు అవకాశం చిక్కదు. ఇట్లు ప్రమాదవంతమైన ఈ రహదారికోసం ప్రాకులాడడం ఈరోజుల్లో కోరదగినది కాదని కొంతమంది బ్రిటను వ్యూహజ్ఞులు అన్నారు. పైగా బ్రిటనుకు మధ్యధరా సముద్రతీరములనుంచి ప్రధానమైన ముడిసరకులేమీ రావడంలేదుకదా! పోనీ ఈ మార్గమున బ్రిటనుకు నూనెవస్తువులు ఏమైనా సప్లయ అవుతున్నాయా



అంటే అదీలేదు. పర్షియా, ఇరాక్ మున్నగు దేశాలనుంచి ఎగుమతిఅయ్యే నూనెపదార్థములలో మూడువంతులు ఫ్రాన్సు తీసుకుంటుంది. ఒకవంతుమాత్రమే బ్రిటను తెచ్చుకుంటుంది. మధ్యధరాసముద్రతీర దేశాలు బ్రిటిషు ఎగుమతులను చాలా తక్కువగా కొంటాయి. అయితే బ్రిటను ఈ సముద్రమార్గం కోసం ఎందుకు దీక్షవహిస్తుంది? ఈ మార్గంగా ఇండియాకు, సింగపూరుకు త్వరలో చేరవచ్చును. రెండవది. యూరపు రాజకీయాల్లో బ్రిటనుకు పలుకుబడి గౌరవం ఉండాలంటే మధ్యధరాసముద్ర రాజ్యాంశమీద ఒత్తిడి తేగలశక్తి ఉంచుకోవాలి. ఒకవేళ ఇటలీతోకాని టర్కీతోకాని యుద్ధం తటస్థిస్తే ఈ దేశాలను బ్రిటన్లు నుంచిగాని, సూయజ్ కాలువ ముఖం నుంచికాని బ్లాకేడ్ జేస్తే చాలదు. ఆ దేశముల గృహసమీపానికి బ్రిటిషు నౌకాదళం తరలించి వాటిని లొంగదీయవలసివస్తుంది. ఇందుకైనా మధ్యధరాసముద్రాధిపత్యం కాపాడుకోవాలని బ్రిటిషువారు తలుస్తారు. ఈ సముద్రంలో ఇటలీ దురాక్రమణమును అరికట్టడానికై బ్రిటను, ఫ్రాన్సు, యుగోస్లావియా, గ్రీస్, టర్కీ దేశాలు ౧౯౩౬లో ఒకసమాఖ్య చేసుకున్నాయి.

ఫ్రాన్సుకు మధ్యధరాసముద్ర ప్రయోజనం ఏమిటి? ఫ్రెంచివారికి ఎప్పుడు ఒకతేభయము పీడిస్తుంటుంది. జర్మనీ నుంచి ఆత్మరక్షణచేసుకోడం ఎట్లా? జర్మనీ ప్రజాసంఖ్య హెచ్చుతూంది. జర్మనీలో ౭ కోట్ల జనులున్నారు. ఫ్రాన్సులో ౪ కోట్లకు మించలేదు. ఈ స్వల్పజనసంఖ్యతో జర్మనులను అడ్డుకోవడం ఎట్లా? వారు వెంటనే తమ ఉత్తర ఆఫ్రికా సామ్రా



## రెండో ప్రపంచయుద్ధమా?

జ్వం జాపకం తెచ్చుకొని ఊరడిల్లుతారు. ఆల్బీరియా, ట్యూనిసియా, మొరాకోలు వారి సామ్రాజ్యంలో చేరినవి. ఇంటికి సమీపంగా ఉన్నవి. జనసంఖ్య విస్తారంగా కలవి. ఇక్కడ సైనికుల్ని తయారుచేసి ఫ్రాన్సు స్వాతంత్ర్యాన్ని కాపాడుకోవాలని వారి వ్యూహము. ఈ వలస సైన్యాలని మధ్యధరా సముద్రం మీదుగా తెచ్చుకోవాలి. ఈ మార్గానికి ఎడా పెడా అపాయం కలగవచ్చును. జనరల్ ఫ్రాంకో రాక పూర్వము స్పెయిన్ దేశము ఫ్రాన్సు మిత్రముగా ఉండేది. ఆ కారణంచేత పిరనీస్ పర్వత సరిహద్దుమీద ఫ్రాన్సు సైన్యాలను నిలపవలసిన అవసరం లేకపోయేది. అట్లాగే బాలియారిక్ (Balearic) ద్వీపాలు స్పెయిన్ అధీనంలో ఉన్నంత కాలమూ ఆ చుట్టుపట్ల ఫ్రెంచి నౌకలను నిలపవలసిన అవశ్యకతకూడా లేదు. అందుచేత ఇటలీ దౌష్ట్యమునుంచి తన వలసప్రాంత మార్గమును కాపాడుకోడానికి ఫ్రాన్సు తూర్పున ఎక్కువగా శ్రద్ధవహించేది. టాలన్ నుంచి కార్సికా ద్వీపమూ, అక్కడనుంచి ట్యూనీసియాలోని బిస్కర్తావరకూ ఫ్రెంచి రక్షణ విధానము ఏర్పడింది. కాని ఫ్రాంకో అధికారంలోకి వచ్చినతర్వాత స్పెయిన్ కూడా శత్రుకోటిలో చేరే భయం ఫ్రాన్సుకు కలిగింది. ఇప్పుడు బాలియారిక్ దీవులనుంచికూడా తనకు అపాయం రాగలదని ఫ్రాన్సు తెలుసుకుంది.

ఇది ఇట్లుండ ఇటలీ, మధ్యధరాసముద్రాన్ని ఇటాలియన్ దిగుడుబావిగా చేసుకొనదలచింది. ఈ కార్యసిద్ధి కోసం స్పెయిన్ ప్రభుత్వం ఇటలీకి మిత్రీతిని ఉండాలి. జర్మనీకికూడా స్పెయిన్ ప్రభుత్వాన్ని తన చెప్పచేతల్లో ఉంచు



## సమిష్టి క్షేమవిధానము.

కోవాలని అభిలాష ఉంది. ఆక్సిన్ వారు ఉభయులూ ఏకాభి  
ప్రాయప్రేరితులైయున్నారు. స్పెయిన్ లో ప్రస్తుతం ఉన్న  
ప్రజాస్వామిక ప్రభుత్వము ఇటలీ జర్మనీల అడుగుజాడల్లో  
నడిచే ప్రభుత్వం కాదు. ఫ్రాన్సు బ్రిటనులు రిపబ్లికన్ స్పెయిన్  
ప్రభుత్వానికి అనుసరణీయములుగా ఉన్నాయి. ఈ ప్రజా  
స్వామిక ప్రభుత్వాన్ని కూలదోసి తమ అనుచరులుగా ఉండ  
దగినవారిని అధికారంలోకి తీసుకురావాలని హిట్లరు ముస్సోలి  
నీలు నిశ్చయించేసుకున్నారు. తమ యభిలషితమును నెర  
వేర్చుకోడానికి వాహక క్రొత్త మార్గం కనిపెట్టారు. దేశంలో  
అంతర్యుద్ధం లేవదీసి ఒకపక్షానికి సహాయం ఇచ్చి వారికి  
విజయం లభించేటట్లు చెయ్యడం వారి ఎత్తు. తాము కలుగ  
చేసుకున్నట్లే డెమాక్రసీలుకూడ స్పెయిన్ లో కలగచేసుకో  
కుండా ఉండడానికి వారు జాగ్రతపడ్డారు. జనరల్ ఫ్రాంకో  
మున్నగువారి నాయకత్వమున స్పెయిన్ అంతర్యుద్ధం ఆరంభ  
మయింది. స్పెయిన్ నుంచి కమ్యూనిజమనే విషాన్ని విరిచి  
అట్లాంటిక్ తీరప్రజలను ఈ దుష్టసిద్ధాంతము నుంచి కాపాడ  
డమే తమ ఆదర్శమైనట్లు ఫ్రాంకో సేనానియు, ఆతని  
ప్రాపులైన నియంతలును నటించజొచ్చిరి. ఇటలీకి మిక్కిలి  
అభిమతమైన మధ్యధరాసముద్ర సమాక్రమణమునందు  
హిట్లరు తోడ్పడడానికి ప్రతిఫలంగా ముస్సోలినీ ఆస్ట్రీయా,  
జెకోస్లోవేకియా ల విషయం హిట్లరు తనకు ఇష్టంవచ్చినట్లు  
వ్యవహరించడానికి అంగీకరించాడు.

తిరుగుబాటు ఆరంభించే ముందు వేలకొలది తుపాకులూ,  
రివాల్వరులూ స్పెయిన్ లోకి రహస్యంగా చేరవేశారు.



## రెండో ప్రపంచయుద్ధమా?

స్పెయిన్ లోని అంతర్భుద్ధ నాటకానికి భరతవాక్యమందాకా సర్వవిధములైన ఏర్పాట్లూ ఇటలీ జర్మనీలు చేశారు. రిపబ్లికన్ (స్పెయిన్ ప్రభుత్వము) ప్రభుత్వము నాలుగువారాల్లో కూలి పోతుందని లెక్కవేశారు. తిరుగుబాటుదారులు కొద్ది దినము ల్లోనే మాడ్రిడ్ నగర సమీపానికి చొచ్చుకుపోయారు. కాని ప్రజాస్వామిక సైనికులు దేశభక్తి పూరితులై పర్వ తాల్లా నిలబడేసరికి ఫ్రాంకో ముందుకు నడవలేకపోయాడు. హిట్లరు ముస్సోలినీలు తమ అంచనా తప్పిపోయిందని తెలుసు కుని అపారమైన సేనలను, ఆయుధములను ఫ్రాంకోకి పంప డానికి పూనుకున్నారు. బ్రిటను ఫ్రాన్సులు రోమ్-బెర్లిన్ కాడి వారు స్పెయిన్ లో తలపెట్టిన కార్యం తెలుసు కున్నారు. కాని వారి ఆటలను కట్టించలేకపోయారు. స్పెయిన్ లో తాముకూడా జోక్యం కలిగించుకుంటే కోతిపుండు బ్రహ్మ రాక్షసి అయినట్లు యావత్తు యూరపును యుద్ధాగ్నులు అలుముకుంటాయేమో అని భయపడ్డారు. ఇక వీరు చెయ్య దగినది ఏముంది? ఇతర ప్రభుత్వాలుకూడా స్పెయిన్ లో జోక్యం కలిగించుకోని ఏర్పాటుచెయ్యాలి. ఇందుకని వారు స్పెయిన్ విషయంలో తటస్థవిధానమును అవలంబించాలని నిశ్చయించుకున్నారు. ఇటలీ జర్మనీలుకూడా వీరి ఒత్తిడివలన ఈ తటస్థవిధానంలో పాల్గొంటామన్నారు. స్పెయిన్ లో పోరాడుకుంటూన్న ఏ పక్షానికీకూడా బయటివారు ఎట్టి సైనిక ఆయుధసహాయము చెయ్యకూడదు. ఇదియే తటస్థ విధానము. బ్రిటను ఫ్రాన్సులు అనుకొన్న ప్రకారం స్పెయిన్ కు ఆయుధాలు చేరకుండా కట్టుదిట్టాలు చేసుకున్నాయి. దీని



ఫలితంగా స్పెయిన్ ప్రజాస్వామిక వాదులకు ఆత్మరక్షణకై ఆయుధాలు దొరకలేదు. ఇటలీ జర్మనీలు తటస్థవిధానమును మన్నించాలని అనుకోలేదు. వారు రహస్యంగా ఫ్రాంకోకు చేయవలసినంత సహాయం చేస్తూనే ఉన్నారు. ఫ్రాంకో నెగ్గి తీరాలని వారు బహిరంగంగానే పట్టుపట్టారు. హాస్వద్వప్తులైన ధనస్వామిక ప్రభుత్వాలు నిజంగా స్పెయిన్ లో కమ్యూనిజం చిత్రవధ చెయ్యబడుతుంది-ఇది ఒక అయోచి తోపపన్నమైన మేలేలనుకొని ఉంటారు. ప్రజాదరం పొందిన ప్రభుత్వం కూలిపోతోంది. నియంతల గుప్పెట్లో ఉండే 'మిడతం భొట్టు' విజయంపొందుతున్నాడు. ఇది బ్రిటను ఫ్రాన్సుల క్షేమానికి గొడ్డలిదెబ్బయని ఎందరో వ్యూహజ్ఞులు చెవినిల్లుకట్టుకొని పోరాడు. కాని వారి హితవాక్యములు అరణ్యరోదనం అయ్యాయి.

ఇటలీ జర్మనీలు స్పెయిన్ ప్రభుత్వాన్ని కీచుమని పిస్తూఉండగా జపాను ఏదో వంకపెట్టి ౧౯౩౭లో చీనామీద దురాక్రమణకు పూనుకుంది. చీనాకును తనకునూ నడుస్తూన్నది యుద్ధముకాదనియు, ఇది కేవలము స్వల్పాంశమనియు, అందుచేత బ్రిటను కాని అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాలుగాని జోక్యం కలిగించుకొని చీనాకు సహాయం చేస్తే వారికి దూర ప్రాచ్యదేశాల్లో ఉన్న ప్రమేయాలమీద కత్తి కడతానని జపాను బెదరించింది.



# ౧. సమిష్టి క్షేమమే శరణ్యము. రెక్క

౧౯౩౨ సంవత్సరంలో రోమ్ - బెర్లిన్ - టోక్యో  
కాడి ప్రభుత్వాలు అన్యోన్య సహాయం చేసుకుంటూ విజృంభిస్తున్నాయి. ఒకరు దురాక్రమణ చేస్తూంటే రెండవవారు బాహుటంగా కాకపోయినా రాజకీయపు ఎత్తులతో తమ మిత్రులను సమర్థిస్తుండేవారు. మరియు వారొక చమత్కారం చేసేవారు. ఏదో ఒక చిన్న అంశంమీద వారు తమ శక్తిని ప్రదర్శించేవారు. వారి కోరిక కొనసాగకపోతే యూరపునంతా అల్లకల్లోలంలో ముంచేస్తామని బెదిరించేవారు. 'ఇది ఒక్కటే మా కడసారి కోర్కె,' అని ఓదార్చేవారు. కడుపునిండిన సామ్రాజ్యదేశాలు ఈ చిన్న విషయం కోసం యుద్ధవిషభాండమును పగులకొట్టడం ఎందుకని దురాక్రమణ నాదులకు లొంగిపోయేవారు. అప్పుడే నియంతల శక్తి హద్దుమీరిపోతూంది. ప్రజాస్వామికములు తమకు తెలియకుండానే వెనకంజలు వేస్తున్నాయి. యూరపుమీద యుద్ధంఅనే అగ్నిపర్వతం పటాపంచలు కాకుండా ఉండాలంటే నానాజాతిసమితి ఛాయలో శాంతిని కోరే ప్రభుత్వాలన్నిటినీకూడకట్టడం అవసరమని గుర్తిస్తున్నారు. ఈ ప్రభుత్వాలంతా ఎవరికివారు వేరేవేరే నియంతృ దేశాల్తో లాలోచీపడక సమిష్టిక్షేమవిధానంమీద వ్యవహరించాలని పలువురు నీతిజ్ఞులు అన్నారు. ఇట్లా గుమికూడిన ప్రభుత్వాలన్ని కలిసి దురాక్రమణవాదుల్ని మించిన యుద్ధశక్తిని సమకూర్చుకోవాలి. ఈ సమిష్టి బలాన్ని చూసి దురాశాపరులు వెరచి శాంతిభగ్గుతకు వెనుదీస్తారని ఆశింపబడింది.

సమిష్టిక్షేమవిధానమును గూర్చి బ్రిటనులో చర్చలు



గారు సమర్థతతో వాదించేవాడు. పార్లమెంటులో ఆయన చెప్పినమాటలు చాలా దూరదృష్టితో కూడిఉన్నాయి. “యుద్ధపు ఆయుధములమీద చేయు వ్యయము నుబాగా ఖర్చు అనుకొనే దినాలు ఎన్నడో వెళ్ళిపోయాయి. ఆ మంచి రోజులు మళ్ళీవస్తే రావచ్చును. కాని భయంకరమైన ఈ ౧౯౩౬, ౧౯౩౭ సంవత్సరములు మన ఆయుధాలు విస్తరించే కాలంకాదు. మనము అచిరకాలంలో ప్రపంచ విధ్వంసకమైన సంగ్రామం ఎట్లా నిరోధించగలమో ఆలోచించాలి. సమష్టి క్షేమవిధానములో మనం చేరుటవలన నష్టంకన్న లాభమే ఎక్కువఉంది. ఈ పద్ధతి విజయవంతమయిందంటే మరియొక ఘోరాతిఘోరమారణ కర్మను తప్పించడంలో మన దేశం కూడా పాలుగొన్నట్లవుతుంది. ఒకవేళ సమష్టిక్షేమవిధానంలో తగినంతమంది చేరక అది విఫలమవుతుందనుకోండి. అయినప్పటికీ మన ప్రమాదస్థితి ఇంతకన్న గభీరతరం కాజాలదు. మహాశక్తివంతములైన బ్రిటను ఫ్రాన్సులు రెండూ కలిసినా యంటే ఎట్టి దురాక్రమణవాదికూడ వారివంక కన్నెత్తి తేరి పారి చూడడు. సమష్టిక్షేమం అంటే మీఅభిప్రాయమేమిటి? నానాజాతి సమితిని చాలుచేసుకొని జర్మనీకి విరుద్ధంగా ఒక ప్రబలతరమైన శత్రుకూటమును జమచెయ్యడంకాదా? జర్మనీ అయుధవంతమగుతుందంటే అదంతా రష్యా భయంచేత కాదా అని వాదిస్తారు. కాని ఈవాదం నిలవదు. నిజంగా జర్మనీ కనుక రష్యాభయంచేత ఆందోళనపడుతుంటే జర్మనీ కూడా ఈ సమష్టిక్షేమవర్గంలో పాల్గొనవచ్చునుకదా. అటు పైన సోవియటు జర్మనీమీద దౌర్జన్యం చేస్తే సమష్టిక్షేమ



ప్రభుత్వాలన్నీ రష్యామీద కత్తి కట్టవచ్చును," అని చర్చలు అన్నాడు.

కాని బిటిషుప్రభుత్వమునకు ఈ వాదం రుచించలేదు. వారింకా నియంతలను సమాధానపరచవచ్చుననే విశ్వాసమును వీడలేదు. బ్రిటనుఫ్రాన్సుల అస్థిరత్వమును చూచి యూరపులోని చిన్నజాతులవారు తమ తమ క్షేమంకోసము రోమ్-బెర్లిన్ లతో సఖ్యపడడమే మంచిదని తలుస్తున్నారు. అందుకు యుగోస్లావియా దారితీసింది. యుగోస్లావియా కొన్ని అధ్యక్షుడు స్టాయాడినోవిచ్ (Stoyadinovitch) అనే ఆయన ఆక్సిస్ ప్రభుత్వాల్లో సఖ్యపడడానికి ప్రాకులాడాడు. బాల్కన్ ఎంటింటేని లెక్కనేయక, యుగోస్లావియా బల్గేరియాతో మైత్రీ పాటించింది. ఇది బాల్కన్ క్షేమానికి ఒక మొట్టికాయ. అట్లే ఇతడు ఇటలీతోకూడా ౧౯౩౭ లో చెలిమిచేసుకున్నాడు. యుగోస్లావియా స్వతంత్ర విదేశాంగ నీతిని అవలంబించడని ఇటలీతో ఒప్పకున్నాడు. రుమేనియాలో టిటులెస్కూ (Titulescu) మంత్రి ఉన్నంతకాలమూ జాతీసమితి విధానమునందు ఆదరము ఉండేది. కాని ఆక్సిస్ వారి మైత్రీని సంపాదించుకోడానికి రుమేనియా రాజు కెరోలుకూడా ఉత్సుకుడైయున్నాడు. అందుచేత ఆయన టిటులెస్కూను పదవిలో నుంచి తప్పించివేశాడు. పోలండు బహిరంగంగానే జర్మనీపై అభిమానం చూపిస్తుంది. తూర్పులోకర్నోకు పోలండు అంగీకరించలేదు. పైగా రుమేనియా పోలండులు రహస్యంగా ఒక ఏర్పాటుచేసుకున్నాయి. జెకోస్లోవేకియామీద జర్మనీ పడినట్లయితే రష్యా సేనలు జెక్కుల సహాయానికి సైన్యాలు



పంపదలచుకొన్నప్పుడు ఆ సైన్యాలకు దారి ఇవ్వకూడదని వారి తంత్రము. సోవియటుమీద ఈ రెండుదేశాలకు ఎంత మాత్రము సుముఖతలేదు. రుమేనియా పోలండుదేశాలు క్రమంగా ప్రజాస్వామికతత్వంమీద వైముఖ్యం చూపిస్తున్నారు. జెకోస్లావేకియా ఒక్కటిమాత్రము తన పూర్వ దృక్పథమును మార్చుకోకుండా ఫ్రెంచివారి మైత్రిని పాటిస్తుంది. జర్మనీ పత్రికలు జెక్కు ప్రజాస్వామికంలో అంతః కలహాలు రేపడానికి ప్రచారం చేస్తున్నాయి. జెకోస్లావేకియాకు ఫ్రాన్సునుండి రష్యానుండి సహాయపేక్ష ఉంది. బాల్కను రాజకీయాల్లో టర్కీకి ఫ్రాముఖ్యత హెచ్చుతూంది. మాంట్ ర్యా కన్వెన్షన్ ఏర్పాటుప్రకారము డార్డెనల్సు జలసంధిలో టర్కీ ప్రాబల్యం హెచ్చింది. టర్కీవారు ఫ్రాన్సునాయకత్వం అంగీకరించేటట్లు సూచనలు కనబడ్డాయి. ఫ్రాన్సు జాగ్రత్తపడి ఈ సామనస్యాన్ని ఉపయోగించుకొని ఫ్రాన్సు-రష్యా-జెకోస్లావేకియా-టర్కీ దేశాలను గుదిగుచ్చి స్నేహసమాఖ్య చేసుకోవలసిఉండెను. కాని డార్డెనల్సులో ఫ్రెంచి పలుకుబడి పెచ్చుపెరగడం బ్రిటనుకు పూర్తిగా సమ్మతంకాదు. అందుచేత బ్రిటను వైఖరి తెలియక టర్కీ సామనస్యాన్ని ఫ్రాన్సు ధ్రువపరచుకోలేదు.

ఈ లోపులో సమయంకనిపెట్టి తూర్పు యూరపుపై తన ఆర్థికపాశాన్ని బిగించడానికి జర్మనీ తొందరపడుతూంది. ఆర్థికస్నేహము రాజకీయ స్నేహముగా పరిణమించవచ్చునని జర్మనీ ఆశ. జర్మనీకి ఆహారపదార్థాలు ముఖ్యంగా గోధుమలు మున్నగునవి డాన్యుబు ప్రాంతంలోనుంచిరావాలి. ఇచ్చట



రెండో ప్రపంచయుద్ధమా?

పండిన గోధుమపంటనంతనూ జర్మనీ ఒక్కటే కొనగలదు. అయితే దిగుమతులకోసం చెల్లించడానికి జర్మనీవద్ద సగదు ధనంలేదు. అయితే ఏమిటిమార్గము? జర్మన్ ఆర్థికవేత్త డాక్టరు హెట్ గారు ఒకవిధమైన వస్తువినిమయ మార్గం అవలంబించి జర్మనీ చిక్కులను గట్టెక్కించాడు. ఇతనిని జర్మనీపాలిటి ఆర్థిక మాంత్రికుడని ప్రశంసిస్తారు. బాల్కను రాష్ట్రాలు ఆహారపదార్థాల ఎగుమతి రూపంగా జర్మనీకి అప్పపెడతాయి. ఈ అప్పతీర్చడానికి జర్మనీ తన యంత్ర నిర్మిత వస్తువులు ఎగుమతిచేస్తుంది. వస్తువినిమయ పద్ధతిమీద బాల్కనులు జర్మనీకిచాలా పెట్టుబడిపెట్టాయి. ఈ జర్మనీ బాకీపడిన మొత్తములే బాల్కనులమీద జర్మనీ పాశాన్ని విగిస్తాయని డాక్టరుహెట్ కనిపెట్టాడు. “ఈరోజుల్లో అప్ప దారుజుట్టు బాకీదారుని చేతులో ఉంది. బాకీదారు ఋణము చెల్లించలేకపోతే ఆతనికి అప్పచెల్లించే సౌకర్యాలు అప్ప దారు కలిగించాలి. లేకపోతే ఇదివరలో పెట్టిన ఋణముకు తిలోదకాలు విడుచుకోవాలి” అని హెట్ గారి ఆర్థికనీతి. ఆర్థికసంబంధముల మూలముగా బాల్కనులు జర్మనీ బాహు బంధంలో తగుల్కొంటున్నాయి.

స్పెయిన్ లో ‘జోక్యంలేదు’ అనే పద్ధతి నడుస్తూనే ఉంది. ఫ్రాంకో సేనానికి సులభ విజయం లభించలేదు. మాడ్రిడ్ పట్టుబడడంకాని, స్పెయిన్ ప్రజాస్వామిక ప్రభుత్వం కూలడంగాని జరుగలేదు. తమ ఆశితుడుగెలనాలనే దీక్షతో ఇటలీ జర్మనీలు ఫ్రాంకోకు విస్తారమైన సైన్యసహాయం చేస్తున్నాయి. ఫ్రాన్సు రష్యాలనుంచి స్పెయిన్ ప్రభుత్వానికి



కొంతవరకు ఆయుధ సప్లయజరిగిందికాని విజయంపొందడానికి చాలినంత ధారాళంగా జరుగలేదు. ఫ్రాంకో విజయం ఫ్రాన్సుకు భయకారణంగా ఉంది. స్పెయిన్ పితూరీదారు లగు తోడుపడే మిషమీద ఇటలీ సైన్యములు బాలియారిక్ దీవులమీద పట్టుచిక్కించుకున్నాయి. కానరీదీవుల్లోను, స్పెయిన్ కు చెందిన మొరాకో ప్రాంతంలోనూ జర్మనులు స్థానం కల్పించుకున్నారు. ఈవిధంగా ఫ్రాన్సు బ్రిటనుల మధ్యధరా సముద్రశక్తికి ప్రమాదం ఎదుర్కొంటూంది. బాలియారిక్ దీవులమీది నౌకాశ్రయములూ, వైమానికాశ్రయములూ శత్రుగతం అవడంచేత ఫ్రెంచివారు ఉత్తర ఆఫ్రికాతో రాక పోకలు జరిగించడం యుద్ధసమయంలో సులభసాధ్యంకాదు. ఫ్రాన్సును భయపెట్టడానికై ముస్సోలినీ బహుళసంఖ్యాక సైన్యములను అకారణంగానే లిబియాలో చేరుస్తున్నాడు. ఫ్రెంచి ట్యూనీసియామీద ఇటలీ కన్నులు ఉన్నాయని అంద రెరింగిన విషయమే. స్పెయిన్ గృహకల్లోలంలో వేలు పెట్టడంచేత ఇటలీ జర్మనీలకు ఎన్నో లాభాలు అప్పుడే కలుగుతున్నాయి. ఫ్రాన్సుకు ఆత్మరక్షణ భారం ఎక్కువైంది. ఇప్పుడు పిరన్నీస్ పర్వత సరిహద్దునుకూడా ఫ్రాన్సు కాపాడు కోవాలి. ఇది రోమ్-బర్లిన్ కాడికి హర్షజనకమైన సన్ని వేశము. ఇదిగాక స్పెయిన్ నుంచి విస్తారంగా యుద్ధావసరము లైన ముడిసరకులు, పాదరసము, ఇనుము, రాగి మున్నగు నవి ఇటలీ జర్మనీలకు లాభసాటిగా దొరుకుతున్నాయి.

౧౯౩౭ ఆరంభంలోనే బ్రిటను - ఇటలీలనడుమ 'ఘరానా మనుష్యుల సమాఖ్య' జరిగింది. మధ్యధరాసము



దంలో 'యథాస్థితి'ని తలక్రిందు చేయకుండా ఉండడానికి ముస్సోలినీ అంగీకరించాడు. బ్రిటను ఆయుధ పునర్నిర్మాణోద్యమంలో తలములుకగా దిగిఉంది. బ్రిటను తన అసహాయ స్థితికి అదరి, బ్రహ్మాండమైన ఆయుధనిర్మాణం పూనుకుంది. కొద్ది సంవత్సరాల్లో దేశరక్షణకోసం ౧,౫౦౦,౦౦౦,౦౦౦ పౌండ్లు ఖర్చుపెట్టాలని బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది. బ్రిటను యొక్క సంరంభంచూసి నియంతలు తమ దుడుకుచేతలను సరిదిద్దుకొంటారని కొంతమంది బాలప్రాయంగా ఊహించారు. హిట్లరు లోకాన్ని ఆశ్చర్యంలో ముంచుతూ ఒక ప్రకటన చేశాడు. "ప్రాన్సుకూ జర్మనీకి వివాదం కలిగించవలసిన అంశములు నా మనుష్యబుద్ధికి గోచరించవు. హాలెండు బెల్జియముల మీద మా కెట్టి దురుద్దేశములేదు. కావలిస్తే ఈ రాజ్యాలను తటస్థదేశాలుగా పరిగణిస్తామని హామీ ఇవ్వడానికి జర్మనీ సిద్ధంగాఉంది." ఈ లోపులో బార్ట్లెగారు ప్రధాని పదవికి రాజీనామా ఇచ్చాడు. నెవిలీ చేంబర్లెన్ గారు ౧౯౩౭ లో ప్రధాని అయ్యాడు. ఇక్కడ నుంచి రెండుసంవత్సరాలదాకా యూరపు రాజకీయాలు నానాటికి అధ్వాన్నంలో దిగబడిపోయాయి. ఈ ప్రమాద కాలము చేంబర్లెన్ నాయకంగా గడిచిపోయింది. చేంబర్లెన్ శాంతిప్రియుడు. శాంతిప్రియుడేకాదు.. శాంతి సంపాదనకై తాను 'నిరంతర పర్యటనశీలుడను' అని ఆతడు చెప్పుకున్నాడు. ఈ పర్యటనయొక్క విషాదపరిణామము త్వరలోనే తెలయ గలదు. చేంబర్లెన్ గారు తన నీతిని 'ఎఫీస్ మెంటు' (సాంత్య నము) అని నామకరణం చేశాడు. అనగా నియంత రాజ్యా



## సమిష్టి క్షేమమే శరణ్యము.

లకు నారి అభిలషితములను పూర్తిగా ఇచ్చి వారిని సుముఖం చేసుకుని వారినికూడా 'సమిష్టిక్షేమరంగం'లోకి గొనివచ్చి యూరపుశాంతిని కాపాడడము ఈయన లక్ష్యము. చేంబర్లేన్ ఆదర్శము మహత్తరమైనది. లోకం అంతా అభినందించదగినది. కాని సాంత్యనసీతిలో ఇతనికి విజయం ఎంతవరకూ సిద్ధిస్తుందనే సమస్యమిద ఎంతో చర్చ బయలుదేరింది. నియంతల రాజ్యతృష్ణను ఇతడు నిజంగా తృప్తిపరచగలడా? ఇందుకు అవసరమైన త్యాగాలకు బ్రతుకు ఒప్పుకుంటుందా? ఇతరదేశాలు సమ్మతిస్తాయా అనే ప్రశ్నలకు ముందుముందు సమాధానం దొరుకుతుంది. ఆరంభంలోనే చేంబర్లేన్ మంత్రికి మధ్యధరాసముద్రంలో విషమసమస్య ఎదుర్కున్నది. ఓడ దొంగలగుంపోకటి జలాంతర్గాములలో వచ్చి పడవలను ముంచివెయ్యడం సాగించింది. ఈ ప్రమాదం ముదిరిపోవడం చూసి బ్రిటనుఫ్రాన్సులు తీవ్రచర్య తీసుకోడానికి నిశ్చయించాయి. నియాన్ ( Nyon ) సమావేశంలో మధ్యధరా సముద్రమునందు నౌకా గస్తీ ఏర్పాటుచెయ్యాలని నిర్ణయింపబడింది. ఇటలీ దీనికి మొదట ఒప్పలేదుకాని తరువాత అభిప్రాయం మార్చుకుంది. దొంగలభయం నిశ్శేషంగా పోయింది. చేంబర్లేన్ గారికి ముస్సోలినీమీద సదభిప్రాయం కలిగింది.

నియంతలతో సఖ్యబంధములు వృద్ధిచేసుకుంటే యూరపులో యుద్ధభయం తొలగించి శాంతి చిత్రమును గట్టిచేయవచ్చునని చేంబర్లేన్ విశ్వసించాడుగదా! నాజీ ప్రభువర్గంతోను, ముస్సోలినీతోను ముఖాముఖ సంప్రదిస్తే వారి



మనస్సులో ఉండే భయసంశయాలు తీర్చవచ్చునని ఆతడు తలిచాడు. శాంతిని కొనితెచ్చే విధానాన్ని చేంబర్లెన్ గారు అచిరకాలంలోనే ఆచరణలోకి తెచ్చాడు. ఈ ఉద్దేశంతో బ్రిటిషుమంత్రి హాలిఫాక్సు ప్రభువు ౧౯౩౭ సంవత్సరం ఆఖరులో నక్కవేటపేరు చెప్పకొని సేనాపతి గోరింగుగారి ఆహ్వానమీద బర్మినగరం ప్రయాణంకట్టాడు. హాలిఫాక్సు ప్రభువు నాజీ ఉన్నతాధికారులను దర్శించిఉంటాడు. హిట్లరును సందర్శించి ఆయనతోకూడా మాట్లాడాడు. ఈ ప్రయాణంలో రాజకీయోద్దేశం ఏమీ లేదని ప్రకటించారు. హాలిఫాక్సు ప్రభువు భారతదేశపు రాజప్రతినిధిగా మనకు పరిచితుడు. ఈయన ఉదారస్వభావుడని అంటారు. దైవభీతి కలవాడు. పరమ క్రైస్తవచార సంపన్నుడట. చేంబర్లెన్ కు ఈయన కుడిభుజంవంటివాడు. కుటిల రాజనీతికినీ, మంచితన మునకూ చుక్కెదురు. హాలిఫాక్సు ప్రభువు మెత్తని స్వభావము, సులభవిశ్వాసము ఎన్నో అన్యధాలకు ముందు ముందు కారణమైంది. హాలిఫాక్సు ప్రభువు హిట్లరు మున్నగు వారితో చేసిన సంభాషణలేమిటి? ఈచిదంబర రహస్యం తరువాతకాని విడివడలేదు. ఇటీవల గత మహాయుద్ధంలో తన వద్దనుంచి గుంజకొన్న వలసప్రదేశాలను కక్కమని జర్మనీ అడుగుతూంది. కాలనీలవిషయంలో పునర్విమర్శనమంటే బ్రిటిషు సామ్రాజ్యంలో సంచలనం కలుగకతప్పదు. అందుచేత ఈ సమస్యను దూరదూరంగా వాయిదా వేయించాలి. హిట్లరుకు అన్యత్ర లాభాలు చూపిస్తే ఆరుసంవత్సరముల దాకా వలసప్రదేశాలమాట జర్మనీ ఎత్తదని ఆతడు అన్నాడు.



## సమిష్టి క్షేమమే శరణ్యము.

బహుశః ఇదే సందర్భంలో జర్మనీ ఆస్ట్రీయా సమ్మేళనమును, బ్రిటన్ తీవ్రంగా నిరోధించదని హిట్లరు తలచిఉంటాడు.

ఇప్పుడు వలసప్రదేశ సమస్య హఠాత్తుగ ఎందుకు తలయెత్తింది? జర్మనీకి కాలనీలెందుకు? దీనికి సమాధానము నాజీల ఆర్థికనీతిలో దొరుకుతుంది. జర్మనీ ఆర్థిక విధానం ఎటువంటిది? వారు ఇప్పటికి కొన్ని సంవత్సరాల నుండి యుద్ధసాధనాలమీద కుబేర మొత్తాలు సెలవుచేస్తున్నారు. ఇంక ధనప్రవాహం కట్టుబడుతుంది. ఆయుధనిర్మాణం నిలిచిపోకూడదు. ప్రజలనుంచి ధనప్రవాహం జారీగా ఉండాలంటే నిత్యావసరములను వారు మితపరచుకోవాలి. “వెన్నవిడిచి తుపాకులు సంపాదించాలి,” అను సూక్తి నాజీ ప్రభువుల నాలుకమీద ఆడుతుండేది. జర్మనుప్రజలు ఈ త్యాగంకోసం సిద్ధంగానే ఉన్నారు. అయినప్పటికీ జర్మనీకి మరొక చిక్కువచ్చింది. జర్మన్ యంత్రాగారములకు కావలసిన ముడిపదార్థాలు శరపరంపరగా దొరకాలి. ముడిపదార్థాలను కొనుక్కోడానికి జర్మనీవద్ద బంగారంలేదు. అందుచేతనే జర్మనీ తన ఎగుమతులు వృద్ధిచేసుకుని తన దిగుమతులకు వినిమయంగా చెల్లించుకోవాలి. ఈ ఉద్దేశంతోనే హిట్లరు ఇట్లా సూత్రీకరించాడు, “జర్మనీ విస్తారంగా ఎగుమతిచేసుకోవాలి; లేదా నశించిపోవాలి.” నాజీ ఆర్థిక వేత్తలు సదరుసమస్యను ఇట్లా చర్చిస్తుంటారు: “ఎగుమతులు చెయ్యడానికి క్రొత్త భూభాగాలులేవు. ఉన్నవన్నీ ధనస్వామిక దేశాల ఇనుపగుప్పిడిలో ఉన్నాయి. ముడిపదార్థాలు ధారాళంగా లభించడానికి, వాటివెలక్రింద యంత్రనిర్మిత వస్తువులు



రెండో ప్రపంచయుద్ధమా?

జర్మనీ విధించిన ఖరీదులమీద కొనుక్కోడానికి సిద్ధపడే భూభాగాలు జర్మనీ అధీనంలో ఉండాలి. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యం బ్రిటను నిర్మిత పారిశ్రామిక వస్తువులు కొనుక్కోని బ్రిటనుకు కావలసిన ముడిపదార్థాలు ఎగుమతీచేస్తుంది. బ్రిటనుకు బంగారపు కరవులేదు గనుక తాను కొనుక్కొన్న పదార్థాలకు సొమ్ము చెల్లించగలదు. తన ఫ్యాక్టరీవస్తువులనే కొనమని సంపూర్ణంగా నిర్బంధించవలసిన ఆవశ్యకత బ్రిటనుకులేదు. జర్మనీకి ఈ ఆవశ్యకత తప్పలేదు. జర్మనీ కోరిన వస్తువులు ఎగుమతీచేసి జర్మనీ విడుదల చేయగల సరకును జర్మను షరతులమీద కొనుక్కోనే దేశాలు మాకు కావాలి.” పూర్వపు జర్మన్ కాలనీలు ఈసందర్భంలో ఉపయోగపడతాయని వారు విశ్వసించారు. జర్మన్ కాలనీలను అనుభవిస్తూన్న వారు వాటిని వాపసుచెయ్యడానికి ఇష్టపడడంలేదు. వారు ఈ కారణాలను ఉదహరిస్తూంటారు. “జర్మనీ ఎప్పుడూకూడా తన వలససామ్రాజ్యాన్ని చక్కగా ఉపయోగించుకోలేదు. ౧౯౧౪ యుద్ధానికి పూర్వంకూడా జర్మన్ వలసప్రదేశాలనుంచి ఎగుమతి దిగుమతీలు చాలా తక్కువగా ఉండేవి. కాలనీలనుంచి ధనం పితుక్కునే కాశల్యం జర్మనులకులేదు. ఇవే కాలనీలు జర్మనీనుంచి తొలగిపోయిన తర్వాత సర్వసంపత్సమృద్ధి కలిగి ఉన్నాయి. వీటిని ఇప్పుడు మేము విడిచిపెడతామా? అసలు ఈ వలసప్రదేశాల్లో నివసిస్తూఉన్న ప్రజాసమూహములు జర్మనీ హస్తగతం అవడానికి బొత్తిగా నిరాకరిస్తూన్నారు. నోరులేని ఈ అనాగరికమూకలను వారి సమ్మతి లేకుండా నాజీ ప్రభుత్వానికి మేము బలిచేస్తే మేము భగవదాజ్ఞను



వ్యతిరేకించినవారముకామా? కావున జర్మనీ తన వలస దేశాల విషయంలో నిరాశచేసుకోవడమే ఉత్తమపద్ధతి" అని వీరు వాదిస్తారు.

అయితే జర్మనీ బయట ప్రపంచంలో విస్తరించడానికి సామ్రాజ్యవాదులు ఇష్టపడకపోతే యూరపులో నైనా 'స్థలం' ఇస్తారాలేదా? జర్మనీ ఆర్థికప్రయోజనాలను ప్రసరింపచేయడానికి ఇంటి చుట్టుపట్లనే ప్రయత్నించాలి. అనగా చుట్టూ ఉన్న చిన్న చిన్న రాజ్యాలను మెడవంచివాటిని జర్మన్ ప్రయోజనాలకు స్థానాలుగా చేసుకోవాలి. అనగా కాలనీలు ఏవిధంగా జర్మనీకి ఉపయోగపడతాయో ఈ రాజ్యాలుకూడా ఆవిధంగానే ఉపయోగించాలి. జర్మనీ పారిశ్రామిక వస్తువులను కొనుక్కొని జర్మనీకి కావలసిన ముడి పదార్థాలు ఎగుమతి చేయాలి. కావున ఈ ప్రాంతములన్నీ వ్యవసాయదేశములుగా ఉండి జర్మనీ పారిశ్రామికస్థితికి హంగుదారులుగా ఉండాలి. ఈ చిన్న రాజ్యాలు జర్మనీ చెప్పినట్లు నడుచుకుంటాయా? జర్మనీకి ఉపగ్రహాల్లాగ చుట్టూ తిరుగుతూంటాయా? దీనికి ఆ రాజ్యాలు ఒప్పుకోకపోతే వాటి స్వాతంత్ర్యం నిర్మూలించి వాటిని బలప్రయోగంచేత జయించాలి. ఇది నాజీ వాదము. ౧ కోట్ల జర్మనీప్రజల జీవస్థితికి ఈ విధానము అత్యవసరమని వారు అంటారు. మా ప్రజాసమూహం తిండిలేకుండా ఉంది. వారికి విస్తరించడానికి స్థలంలేదు. కాలనీలు మాకు ఇవ్వకపోతే యూరపు తూర్పు భాగంలో విస్తరించడానికి మాకు అవకాశం ఇవ్వండి అని నాజీలు చెప్పతారు. 'ఇదంతా బూట



## 96 రెండో ప్రపంచయుద్ధమా ?

కము. జర్మనీయొక్క సామ్రాజ్యకాంక్షయే దీనికంతకూ మూలం' అని జర్మనీ ప్రతిపక్షులంటారు. “అయితే ఇతర సామ్రాజ్యములకు ఏ నీతి ఉచితమయిందో ఆ నీతి జర్మనీకి మాత్రం కాకపోతుందా? కాదంటే మానుతుందా?” అని జర్మనువారు బదులుచెప్తారు.

డాక్టరు షాట్ (Schacht) బాల్కను రాజ్యాల్లో అవలంబించిన ఆర్థికనీతికి ఇదే మూలసూత్రము. జర్మనీ యుద్ధశక్తినిగురించి పొరుగు రాజ్యాలవారు భయభ్రాంతులై జర్మన్ కోరికలు మన్నించడమే క్షేమం అనుకుంటున్నారు. బాల్కను రాష్ట్రములన్నీ జర్మన్ ఆర్థిక చక్రంలో ఇమడడానికి యత్నిస్తున్నాయి. యుగోస్లావియా బల్గేరియాలు జర్మనీకోరికనట్లు జర్మనీకి అవసరమైన ముడిపదార్థాలు, ముఖ్యంగా నూనె విత్తులు పండించడానికి అంగీకరించాయి. రుమేనియాకూడా జర్మనీ ప్రసాదంకోసం ఎదురుచూస్తూంది. హంగేరీ స్వతహాగా నాజీ అభిమానంకల దేశమేకదా. జెకోస్లావోవేకియా ఒక్కటిమాత్రమే పెడసరంగా ఉంది. జెకోస్లావోవేకియాలో జర్మను వ్యాపారంకన్న బ్రిటిషువ్యాపారమే ఎక్కువగా ఉండేది. ఇది నాజీలను కొరకొరలాడించి జెక్కులకు భావికాలంలో ముప్పు తెచ్చిపెట్టగల విషయంగా కనబడుతుంది. జర్మనీకి లొంగనిదేశాలను బలప్రయోగంచేత నిర్మించడమే నాజీలు తలపెట్టిన విధానము. టర్కీకూడ జర్మనీకి సులభంగా లొంగేటట్లులేదు. బ్రిటిషువారు టర్కీలో ధనం పెట్టుబడిపెట్టడం జర్మనీకి ఇష్టంలేదు. టర్కీ ప్రజాస్వామికము జర్మను ఆర్థిక సరిహద్దులోనిదని జర్మనీ తలుస్తుంది. పర్యవ



సానమేమిటంటే-జర్మనీ ప్రపంచమహా ప్రభుత్వముల్లో ఒకటి కావాలి. దీనికితగిన ప్రజాశక్తి, శౌర్యోత్సాహములూ జర్మనీలో పొంగిపొర్లుతున్నాయి. ఆరంభంలో జర్మనులు 'వెన్న ఇచ్చి తుపాకులు' అనేనీతిని అవలంబించారు. తరువాత 'జర్మనీ ఎగుమతి చెయ్యాలి-లేకపోతే స్తంభించిపోవాలి' అని వ్యవహరించారు. ఈ నీతికిమూడు అంగములుఉన్నాయి. ముడిపదార్థములను సప్లయచేసే ప్రాంతాలను జయించుకోడం మొదటిది. జర్మన్ మూలధనం పెట్టుబడిపెట్టడానికి, జర్మను వస్తువులకొనడానికి అవసరమైన దేశాలమీద జర్మనుపలుకు బడిని రుద్దడం. ఈ దేశాలను సమూలంగా జయించ నక్కర లేదు. ఆరాజ్యాలు జర్మన్ ఆజ్ఞబద్ధులై ఛాయామాత్ర స్వాతంత్ర్యం కలవారైనా అంగీకారమే. ఇది రెండవ అంగము. జర్మనీకి అవసరమైన కూలిజనాన్ని కూడ అందుబాటులో పెట్టుకోవడం మూడవ అంగం. నాజీలు తమ ముందుంచుకొన్న ఆర్థిక విధానమే జర్మన్ దురాక్రమణకు విధాయకబీజమైంది. క్రమంగా ఎగుమతులతో మాత్రమే జర్మనీ తృప్తి పడేట్లు లేదు. జర్మనీ పెద్దసామ్రాజ్యాన్ని నిర్మించుకోవాలి. దీనికి నానాదేశ విజయంతప్పదు. హిట్లరు తన విజయ డిండిమను మ్రోగించడానికి ఇంకా సాహసించడంలేదు. తరువాత తరువాత ఆతడు బహిరంగంగానే ఇట్లాచెప్పాడు. "ఎగుమతులు మాత్రమే జర్మనీ కష్టాలను గట్టెక్కించలేవు. జర్మనీకి కొత్త 'స్థలం' కావాలి." జర్మనీకి ముడిపదార్థాలు ఆహారపదార్థాలు నిరంతరంగా సప్లయచేసే భూభాగములను జర్మనీ బలాత్కారంగా రాబట్టుకోవాలి. జర్మనీ విజయకాంక్షను డెమాక్ర



98  
రెండో ప్రపంచయుద్ధమా?

సీలు తీవ్రంగా నిరోధించారంటే భయానకయుద్ధం రాక  
మానదు. జర్మనీ నశించడానికైనా సిద్ధపడుతుంది కాని తన  
సామ్రాజ్య సంరంభమును మానదు. జర్మనీ జీవితమునకు  
ఇది కొంత అవసరం అనికూడా తేటబడింది. యూరపుయొక్క  
ఆగ్నేయభాగమూ, ఏషియామైనరు ప్రాంతమూ జర్మనీకి  
కావలసిన వస్తువులన్నీ సప్లయిచేయ్యగల కామధేనువులని  
నాజీ ఆర్థికమంత్రి ఫంక్ (Funk) అన్నాడు. జర్మనీ  
దృష్టి ఇక్కడ లగ్నమయి ఉందన్నమాట.

హాలిఫాక్సు ప్రభువు శాంతిపర్యటనమునకై వెడలి  
కందిరీగల పుట్టను గెలికివచ్చాడన్నమాట. కాలనీల విష  
యంలో తొండలు విడిపించకుండా ఉన్నదానికి ప్రతిఫలంగా  
హిట్లరుకు మధ్య యూరపులో జర్మనీ అధికార ప్రాబల్యం  
వృద్ధి నొందించుకోడానికి అవకాశం లభించింది. ఆస్ట్రీయా  
ఆక్రమణమును బ్రిటను బహిరంగంగా ఆమోదించ నక్కర  
లేదు. జర్మనీ చర్యమీద బ్రిటను యుద్ధానికి దిగకుండా,  
చూసీ చూడనట్లు ఊరుకుంటే చాలు హిట్లరు తక్కినదంతా  
అల్లుకుపోతాడు. ప్రజాస్వామిక ప్రభుత్వాలతో కత్తికట్టి  
యుద్ధంచేసే శక్తి జర్మనీకి ఇంకా రాలేదని ఆతడు గుర్తించి  
యుండవచ్చును. అందుచేత ఎట్లాగైనా వారు తన చర్యను  
యుద్ధంతో నిరోధించకుండా జాగ్రతపడడం ఆతని మతము.

బ్రిటిషు విదేశాంగనీతి ఈవిధంగా గందరగోళంలో  
పడిపోయి, హిట్లరు ముస్సోలినీలు కోరదగిన మార్గంలో నడవ  
మొదలుపెట్టింది. ఫ్రాన్సు ఈ నడుమ బ్రిటను నడిచిన  
త్రోవనే నడుస్తోంది. నియంతలకు భయకారణమైన సోవి



యటు రష్యాలో ఏమిజరుగుతుంది? సోవియటు సైన్యం  
లోని పెద్దపెద్ద సేనాపతులంతా షితురీదారులనే నెపంమీద  
ఉరితీయబడుతున్నారు. అందుచేత సోవియటు సైన్యము  
యొక్క యుద్ధశక్తి క్షీణించి నియంతలకు భయకారణం  
కొంతవరకు తొలగిపోయింది.

---



## 2. సాంత్వన నీతి.

చేంబర్లన్ ప్రధాని అవలంబించిన సాంత్వన నీతి ఫలితములు ౧౯౩౮ సంవత్సరం ఆరంభంనుంచీ కనబడ జొచ్చాయి. ముస్సోలినీగారి సౌమనస్యం సంపాదించాలని చేంబర్లన్ చూస్తున్నాడు. ఇంతట్లో వేతకబోయిన తీగ కాళ్ళకు తగిలినట్లు ఇటాలియన్ నియంతస్వయంగా బ్రిటను మైత్రిని కాంక్షించడం మొదలుపెట్టాడు. ఈ గాలి ఇట్లా ఎందుకు విసిరింది? ముస్సోలినీకి ఇంటి కష్టములు దొంతగులుగా పెరిగిపోతున్నాయి. ఇటలీ ప్రజలు అబిస్సీనియా యుద్ధం కోసమూ, స్పెయిన్ అంతఃకలహంకోసమూ ఎంతో అలిసి పోతున్నారు. పన్నులభారం మితిమీరిపోయింది. ఆర్థికస్థితి దుర్భరంగా ఉంది. ఇటలీకి కావలసిన ముడిపదార్థాలు కొనుక్కోడానికి ధనంలేదు. అబిస్సీనియాలో ఏదో స్వర్గం కనబడుతుందనుకున్న ఇటలీ ప్రజలకు ఎంతో నిరాశ కలిగింది. ఈ దేశాన్ని వృద్ధిచేసి లాభాలు సంపాదించాలంటే ఎంతో పెట్టుబడి పెట్టాలి. చర్చిలుగారు చెప్పినట్లు 'అబిస్సీనియాదేశము వేటకాని వీపుమీద పడిఉన్న శవము'లా ఉంది. ముస్సోలినీకి ఇప్పుడు బ్రిటిషుసహాయం కావలసివచ్చింది. లండను నగరంలోకాని అప్పు పుట్టేటట్లు లేదు. అందుచేత ముసిముసి నవ్వులతో ముస్సోలినీ చేంబర్లన్ వంక తిరిగాడు. ఇక నేముంది? బ్రిటిషుప్రధాని ఉబ్బిపోయాడు. తాను ఎదురు చూస్తూఉన్న సుముహూర్తం సమీపించింది. అబిస్సీనియా ఆక్రమణమును మన్నించి, ఇటలీ సామాజ్యభాగంగా అంగీకరించి, ముస్సోలినీకి కొంత పెట్టుబడి పెట్టితే ఆతడు తృప్తిపడి శాంతిస్థాపనలో తనకు తోడ్పడతాడని చేంబర్లన్



అనుకున్నాడు. అప్పుడు విదేశాంగ కార్యదర్శిగా ఉన్న ఈడేన్ ( Eden ) గారు నానా జాతిసమితి సరిహద్దుల్లో ఇటలీతో సంప్రదింపులు జరపాలి కాని వేరువేరుగా వ్యవహరించడం క్షేమదాయకంకాదని వాదించాడు. సమిష్టిక్షేమ విధానం బలపరచడం ఈతనికి ఇష్టము. ఈడేన్ ఉన్నంత కాలమూ బ్రిటిషు విదేశాంగనీతి ఇటలీకి అనుకూలంగా ఉండదని ముస్సోలినీ గుర్తించి ఆతనిని తొలగిస్తేనేకాని బ్రిటనుతో సమాధానము కుదరదని బెదిరించాడు. ఇటలీ నియంతను ఎట్లాగైనా సమాధానపరచాలని చేంబర్లెన్ నిశ్చయించి ఇటలీతో సంప్రదింపులను తాను స్వయంగా చెయ్యడానికి పూనుకున్నాడు. ఈడేన్ రాజీనామా ఇచ్చి వెళ్ళిపోయాడు. హలిఫాక్సు ప్రభువు ఆస్థానే నియోగింపబడ్డాడు. ఈయన చేంబర్లెన్ ను కాదని తనస్వంత విదేశాంగ కార్యదర్శికి ఉద్వాసన చెప్పతూంటే చిల్లర రాజ్యాలమాట చేప్పేదేమిటి? సమిష్టి క్షేమవిధానసూత్రం గాలికి ఎగిరిపోయింది.

ఈ లోపులో హిట్లరు ఊరికే ఉండలేదు. ఆస్ట్రియా మీద ఆతడు తన పాశంబిగిస్తున్నాడు. ౧౯౩౬లో ఆస్ట్రియా ప్రత్యేక రాజ్యమని ఆతడు అంగీకరించినా ఆవాగ్దానమును ఆతడు మన్నించలేదు. జర్మను జాతివారెక్కడెక్కడున్నా సరే వారందరినీ జర్మనీ అధికారం క్రిందికి తెచ్చి జర్మన్



జాతిని ఏకీకరణం చెయ్యడం ఆతని జీవితాదర్శములలో ఒకటి. ఇంతేకాక జర్మనీ ప్రాంతములని ఆతడు తలచిన వాటినికూడా జర్మనీసరిహద్దులో కలుపుకోడం హిట్లరు కార్యక్రమంలో ప్రధానాంశము. ముందు ఆస్ట్రియాను జర్మన్ ప్రభుత్వంకిందికి తేవాలని ఆతడు పూనుకున్నాడు. ఆస్ట్రియాలో ఇదివరకే అనేకరహస్య నాజీవర్గములు ఏర్పడి పనిచేస్తూన్నాయి. దేశంలో ఇంచుమించు అరాజక పరిస్థితులు ఉంటున్నాయి. ఆస్ట్రియా రాజ్యపు నాజీలు దేశంలో తిరుగుబాటు చేయించి కల్లోలం పుట్టించడానికి ప్రయత్నిస్తున్నట్లు ఒకకుట్ర బయలుపడింది. ఈకుట్ర దారులకు జర్మనీ సానుభూతి సహాయాలు ఉన్నాయి. నాజీ తిరుగుబాటు ద్వారా మీద ఆస్ట్రియా ప్రభుత్వం చర్యతీసుకోడానికి పూనుకోగానే జర్మన్ సేనలు 'రక్తపాతం నివారించుటకై' ఆస్ట్రియా మీద పడతాయి. ఇదిఎత్తు. కానికుట్ర అసమయంలో బయలుపడి పోయింది. నాజీ కుట్రనాయకుడైన డాక్టరు టావ్స్ను ఆస్ట్రియా ప్రభుత్వం అరెస్టుచేసింది. ఆస్ట్రియా ఛాన్సెలరు డాక్టరు షూస్నిగ్ను హిట్లరు తనవద్దకు పిలిపించుకొని వానిని గట్టిగా బెదిరించాడు. నాజీనాయకుడైన సేన్ ఇన్ క్వార్టరును ఆస్ట్రియా ప్రభుత్వంలోకి తీసుకొని నాజీ ఖైదీల నందరినీ విడుదల చేయకపోతే జర్మన్ సైన్యాలు ఆస్ట్రియామీద నడుస్తాయని మందలించాడు. డాక్టరు షూస్నిగ్ విధిలేక హిట్లరు కోరికలను కొన్నింటిని అంగీకరించాడు. నాజీల ఔద్ధత్యం మితిమీరి పోతూంది. ఆస్ట్రియా జర్మనీతో కలిసి ఏకరాష్ట్రం అవడం షూస్నిగ్కు ఇష్టంలేదు. అందుచేత ఆతడు మార్చి ౧౯౩౮



లో అఖిలప్రజాసమ్మతి గైకొంటామని ప్రకటించాడు. ఆస్తియా ప్రజలు స్వతంత్ర రాజ్యంగా ఉండాలని అఖిల షిస్తూన్నట్లు ఋజువుచెయ్యాలని ఆతని తలంపు. హిట్లరు కోరిన ఆస్తియా-జర్మనీ సమ్మేళనం చెడిపోయే సూచనలు కనబడజొచ్చాయి. ఇంక ఆలసించి లాభంలేదని హిట్లరు ప్రజాసమ్మతి ఆపివేయవలసినదని ఆస్తియా ప్రభుత్వమును శాసించాడు. అట్లు చేయకపోయినచో జర్మను సైన్యాలు ఆస్తియామీదికి నడుస్తాయి. నాజీలు కనుక తమ దుష్ట ప్రచారం విరమిస్తే ప్రజాసమ్మతి నిలుపుతానని డాక్టరు షూస్ నిగ్ బదులుచెప్పాడు. హిట్లరు ఉగ్రుడైపోయాడు. డాక్టరు షూస్ నిగ్ వెంటనే తన పదవికి రాజీనామా ఇచ్చి సేన్ ఇన్ క్వార్టరుకు ఛాన్సెలరు పదవి ఇయ్యకపోతే ఆస్తియామీద బలప్రయోగం చెయ్యబడుతుందని హిట్లరు తిరిగి అంత్య సందేశం పంపాడు. అప్పటికప్పుడే జర్మన్ సేనలు ఆస్తియా చొరబడి వియన్నా వంకకు పరుగెత్తివస్తున్నాయి. వెర్సాయిల్సు సంధివలన పుట్టిన ఆస్తియా అస్తమించింది. వెర్సాయిల్సు నిషేధించిన ఆస్తియా-జర్మనీ సమ్మేళనము జరిగింది. హిట్లరు పట్టుదల నెగ్గింది.

ఆస్తియా సమ్మేళనము హిట్లరుకు లాభసాటి బేరం గానే పరిణమించింది. జర్మనీయొక్క ప్రజాశక్తి వృద్ధిపొందింది. జర్మనీకి విశేషంగా ముడిపదార్థాలు లభించాయి. మాగ్నెటైట్ (ముడిఇనుముగల పదార్థము) ముఖ్యంగా ప్రపంచకాని కంతకూ ఆస్తియానుంచే ఎగుమతి అవుతుంది. ఇది ఇప్పుడు జర్మనీ హస్తగతమైంది. ఇదిగాక జర్మనీకి అత్యవసరమైన నగదుసాము



ఆస్ట్రీయాలో దొరికింది. జర్మనీ నగదు లేక చిక్కుపడుతూంది. ఆస్ట్రీయానుంచి ౨౯౦,౦౦౦,౦౦౦ మార్కుల బంగారం జర్మనీ వశపర్చుకుంది. ధనవంతులైన వియన్నా యూదువర్తకులను నాజీలు దోచిదోచి విస్తారమైన ధనము సంపాదించారట.

ఆస్ట్రీయా జర్మనీతో కలవడంతోనే జర్మను సైన్యాలు బ్రెన్నరు కనుమమీద నిలబడ్డాయి. ఇటలీకి జర్మను సైన్యాలు ఇంత దగ్గరగా ఊడడం ఇటాలియనులకు సమ్మతం కాదు. కాని మధ్యధరా సముద్రంలో ఇటలీ ఆధిపత్యము సంపాదించి పెట్టడానికి హిట్లరు తోడ్పడతానని వాగ్దానం చెయ్యడంచేత ముస్సోలినీ ఆస్ట్రీయా ఆక్రమణను నిరోధించలేదు. ఫ్రాన్సు నివ్వెరపడిపోయింది. బ్రిటనులో అనేకాభిప్రాయాలు వెలువడ్డాయి. “ఆస్ట్రీయా ప్రజలు జర్మను జాతివారు. జర్మను జాతి అంతా ఏకత్వం పొందకుండా మనం ఆగబట్టగలమా? ఇది న్యాయంకూడా కాదు. ఆస్ట్రీయా సమ్మేళనం పూర్తి అయింది కనుక హిట్లరు తృప్తి పడతాడు. ముందు ముందు యూరపు శాంతికి భయకారణం లేదు,” అని ఊరడిల్లారు. జర్మనీ పౌరుగు వారైన చిన్న రాజ్యాలు భయకంపితములయ్యాయి. ముఖ్యంగా జెకోస్లావేకియా ఆందోళనలో పడిపోయింది. హిట్లరు దురాక్రమణకాంక్షకు జెక్కు రాజ్యము గురియవుతుందేమో అని జెక్కులు విచారగ్రస్తులైపోయారు. హిట్లరు ఉద్దేశించిన కార్యక్రమం ఒకటితరువాత ఒకటి సఫలీకృతమవుతుంది. ఆతని పరపతి ఇంటాబయటా కూడా దుర్నిరీక్ష్యంగా ఉంది. జెకోస్లావేకియా ఇప్పుడు శత్రు మధ్య గతమైంది. ఆ రాజ్యముయొక్క రహదారులన్నీ ఇప్పుడు అమిత



దేశాల్లోంచి ఉన్నాయి. యుగోస్లావియానుంచి ముడిపదార్థాలు తెచ్చుకోడం కష్టంగా ఉంది.

ఆస్ట్రియా సమ్మేళనం పూర్తి అవగానే యూరపు దృష్టులన్నీ జెకోస్లావేకియావంక తిరిగాయి. హిట్లరు భయంకర కరవాలము ఈ చిన్న రాజ్యంమీద ఎప్పుడు పడుతుందో అని లోకం చూస్తుంది. చతురమతియైన హిట్లరు ఇతర ప్రభుత్వాల్ని జోక్యోట్టాలని తెలుసుకున్నాడు. పోలండును కాని జెకోస్లావేకియాను కాని దౌర్జన్యానికి గురిచేయడం జర్మనీ ఆశయం. కాదని మార్చి ౧౯౩౮ లో హిట్లరు వాగ్దానంచేశాడు. జెకోస్లావేకియాకు నమ్మకం పుట్టేటట్లు ఈ వాగ్దానాలు తిరిగితిరిగి చెయ్యబడ్డాయి. జర్మనీ-జెకోస్లావేకియాలనడమ ౧౯౩౯ లో జరిగిన 'మధ్యవర్తి పరిష్కార నియామకము' ఇప్పటికీ అమలులో ఉందనీ, జెకోస్లావేకియాకు భయములేదనీ బారన్ వాన్ న్యూరాథ్ నచ్చ చెప్పాడు. ఆస్ట్రియా సమ్మేళనం అయిన తర్వాత ఫ్రాన్సు రష్యాలు జెకోస్లావేకియాకు తాము ఇదివరలో ఇచ్చిన సహాయ హామీని తిరిగి ప్రకటించి, జెకోస్లావేకియామీద దురాక్రమణ జరిగితే తాము యుద్ధానికి పూనుకుంటామని హెచ్చరించాయి. బ్రిటను కూడా జెక్కులకు సహాయహామీ ఏదైనా ఇస్తుందా అని పార్లమెంటులో అడుగగా చేంబర్లెన్ ప్రధాని ఇందులకు ఒప్పుకోలేదు. కాని బ్రిటనుకున్నా ఫ్రాన్సుకున్నా అన్యోన్య సహాయ సమాఖ్య లుండడంచేతనూ, ఫ్రాన్సు ఏ కారణంచేతనైనా యుద్ధంలో దిగితే బ్రిటను కూడా దిగవలసివస్తుంది గనుకనూ, జెకోస్లావేకియామీద జర్మనీ



దురాక్రమణ జరిపితే బ్రిటిషువారినికూడా యుద్ధంలోకి దింపే పరిస్థితులేర్పడకపోవని హెచ్చరించాడు. జెకోస్లావేకియాకు ఇంతమంది ప్రబలమిత్రులు ఉండడంచూసి హిట్లరు జాగ్రత పడ్డాడు. కాని ఆతడు దీక్షించిన అఖిల జర్మన్ ఏకీకరణానికి ఎట్టి అడ్డంకులను ఆతడు మన్నించదలచుకోలేదు.

గత యుద్ధానంతరం ఏర్పడిన చిన్న రాజ్యాలలో జెకోస్లావేకియా, పరిపాలనా సౌష్ఠవమునందేమి, ప్రజాస్వామిక ఆదర్శాభిమానమునందేమి, పారిశ్రామిక కాశలమునందేమి అగ్రస్థానం వహించింది. జర్మనీయొక్క బెదిరింపులకు లొంగని ధైర్యసైర్యములు కల చిన్నజాతి జెక్కు ప్రజాస్వామిక మొక్కటే. నానాజాతీయమిత్రులందును, సమిష్టిక్షేమవిధానము నందునూ జెక్కు అధ్యక్షుడు డాక్టరు బెనిష్ గారికి విశ్వాసం మెండు. యూరపు తూర్పుభాగంలో ఫ్రాన్సుయొక్క పరమ మిత్రము జెకోస్లావేకియా. ఫ్రాన్సుమీద ఎప్పుడైనా హిట్లరు కత్తికట్టవలసివస్తే వెనకనుంచి జెకోస్లావేకియా జర్మనీమీద పడకుండా ఉండాలి. జెక్కుప్రజాస్వామికముయొక్క వ్యూహ స్థితి జర్మనీకి చాలా అపాయకరమైనది. “జెక్కు రాజ్యము ఒకపోడుగైన బల్లి ఆకారంగా కనబడుతుంది. ఈ బల్లి వెన్ను పోలండును తాకుతూఉంది. దీనియొక్క కడుపు హంగేరీ, ఆస్ట్రియాలమీద నిలిచింది. దీని ముక్కు జర్మనీ లోపలికి చొచ్చుకుపోయింది,” అని ఒకరు వ్రాశారు. ఈ బల్లిముక్కు భాగము వజ్రకఠినమైనది. ఈ ప్రాంతంలో సుడేటన్ పర్వతాలు జర్మనీ బొహేమియాలనడుమ పెట్టని కోటలా



ఉంటాయి. ఈ పర్వతాల నాశ్రయించి జెక్కులు ప్రేంచివారి  
మాజినో దుర్గపంక్తివంటి దుర్భేద్య కట్టడములను  
గిం, 000, 000 పొండ్లు ఖర్చుపెట్టి నిర్మించుకొని ఆత్మరక్షణకు  
సిద్ధంగా ఉన్నారు. పైగా వారివద్ద ౧౫ లక్షల దిట్టరి  
పైన్యమూ, ౨౦౦౦ విమానసంఖ్య ఉంది. ఇటువంటి జెక్కు  
ప్రజాస్వామికమును వీర్యవంతంగా ఉంచడం హిట్లరు భావి  
కార్యక్రమమునకు తేమంకాదు. దీనిని ప్రతారించడం ఎట్లా  
అని సమస్య.

జెకోస్లావేకియాకు విపద్భీజము అక్కడ ఉండే  
సుడేటన్ జర్మనులో ఉంది. వీరి సంఖ్య ౩౫ లక్షలదాకా  
ఉంది. ఈ సుడేటనులు పర్వతములకివతల వలసవచ్చిన  
వారు. వెర్సాయిల్సు సంధినాటి అల్పసంఖ్యాకవర్గ నియామ  
కము ప్రకారము ఈ జర్మనులకు కొన్ని సౌకర్యాలు ఇవ్వ  
వలసిఉంది. కాని జెక్కులు ఈ నిర్ణయమును విశేషముగా  
మన్నించినట్లు కనబడదు. సుడేటన్ జర్మనులను ఉపకరణంగా  
ఉపయోగించి జెక్కు అధికారాన్ని కూలద్రోయడానికి  
హిట్లరు ఎత్తువేశాడు. కానాడ్ హెల్లీ అనే సుడేటన్  
జర్మన్ నాయకుని దగ్గరకు తీసుకొని హిట్లరు వానిమూలంగా  
సుడేటన్ ప్రాంతంలో వ్యతిరేకప్రచారం సాగించాడు.  
ఏప్రిల్ ౧౯౩౮లో హెల్లీ కొన్ని షరతులు కోరాడు.  
వీటిని కారల్స్ బాడ్ షరతులు అంటారు. సుడేటన్ జర్మను  
లకు జెక్కు రాజ్యంలోనే స్థానికస్వపరిపాలనాధికారం ఉండా  
లని కోరాడు. ఇది యుక్తమే. ఇదిగాక సుడేటనులలో జర్మ  
నీలోవలె నేషనల్ సోషలిజం స్థాపించనివ్వాలనీ, జెక్కుల



విదేశాంగనీతి జర్మనీకి అనుగుణంగా ఉండాలనీ కోరాడు. దీనికి జెక్కు ప్రజాస్వామికము ఒప్పకోలేదు. రష్యా, ఫ్రాన్సుల మైత్రిని వారు గర్హింపపూనుకోలేదు. ఇట్లుండగా చేంబర్లెన్ అమెరికా పత్రికలతో ప్రసంగిస్తూ, “బ్రిటను ఫ్రాన్సులు కాని రష్యాకాని జెకోస్లావేకియా స్వాతంత్ర్యం కోసం యుద్ధం చెయ్యజాలవ”ని అన్నాడు. ఇది తెలవగానే హిట్లరు జెక్కుల పని పట్టాలని నిశ్చయించాడు. జర్మన్ పత్రికలు జెక్కు రాజ్యాన్ని విపరీతంగా దూషించడం మొదలుపెట్టాయి. సోదర జర్మనులను జెక్కులు అష్టకష్టాలు పెడుతున్నారని తీవ్రప్రచారం సాగించాయి. జర్మను సైన్యాలు వ్యూహాశిక్షణ మిషన్లుకొని జెకోస్లావేకియా సరిహద్దుల మీదికి నడిచాయి. జెక్కు సరిహద్దులమీద జర్మనీ పడి నట్లయితే ఫ్రాన్సు చూస్తూ ఉరుకోదని ఫ్రాన్సు తీవ్ర హెచ్చరిక ఇచ్చింది. కథ అడ్డం తిరిగేట్లుండని హిట్లరు తట పటాయించాడు. చేంబర్లెన్ గారి సాంత్వననీతి వెంటనే ఆతనికి జ్ఞాపకంవచ్చింది. చేంబర్లెన్ గారు జెక్కు సమస్యను అన్వయించడానికి రన్నిమన్ ప్రభువును జెకోస్లావేకియాకు పంపించాడు. ఈయన మూడునెలలు సాముచేసి సుడేటన్ నాయకుని షరతులను అంగీకరించమని జెక్కు ప్రభుత్వాన్ని బలవంతం చేశాడు.

ఇంతటితో కథ ఆగితే బాగుండేది. కాని హిట్లరును పూర్తిగా తృప్తిపరచాలంటే సుడేటన్ జర్మను ప్రాంతమును ఆతనికి సమర్పించడమే జెకోస్లావేకియాకు క్షేమంకరమని లండను టైమ్సుపత్రిక జ్యోష్యంచెప్పింది. ‘మల్లీ జర్మన్-జెక్కు



సంఘర్షణ బయలుదేరింది. హిట్లరు స్వయంగా డాక్టరు బెనిష్ ను నిందిస్తూ మాట్లాడాడు. ఏదో కొంప మునుగు తుందని యూరపు ఆతురతోడింది. యూరపులో యుద్ధాగ్ని రవుల్తోంది. అప్పుడు యూరపు శాంతిని కాపాడడానికి చేంబర్లెన్ ప్రధాని గగ్గి సెప్టెంబరునాడు హిట్లరువద్దకు ప్రయాణం కట్టాడు. ఏదో సమాధానం కుదురుద్దామని ఆతని ఉద్దేశం. హిట్లరు ఖండించాడు. జెకోస్లావేకియా సరిహద్దు జిల్లాలను, వారి మాజినో దుర్గపంక్తితో సహా జర్మనీకి సవ్యంగా ఇచ్చేస్తే నేనని. లేకపోతే బలవంతంగా ఆక్రమిస్తానన్నాడు. చేంబర్లెన్ విచారచ్ఛాయతో లండనుకు వచ్చేసి ఫ్రెంచి మంత్రులను ఆహ్వానించి సంప్రదించాడు. వీరొక ప్రణాళిక తయారుచేశారు. నూటికి ౫౦ మందికి మించిన జర్మనులు నివసించే ప్రాంతాలన్నీ జెకోస్లావేకియా జర్మనీకి ఇచ్చే య్యాలి. ఇట్లా ఇవ్వకపోతే బ్రిటనుఫ్రాన్సులు జెక్కులకు సహాయం చెయ్యజాలవు. తమమిత్రులే శత్రులవడంచూసి జెక్కు అధ్యక్షుడు విధిలేక ఈ షరతులకు ఒప్పుకున్నాడు. కాని హిట్లరు తృప్తిపడలేదు. చేంబర్లెన్ గారు హిట్లరును రెండవపర్యాయం దర్శించాడు. ఈమాట హిట్లరు చేంబర్లెన్ ముందర ఒక పటంపడవేసి, “ఈపటంలో గుర్తుపెట్టిన ప్రాంతాల్లోనుంచి జెక్కులు తక్షణం వెళ్ళిపోవాలి. మరికొన్నింటిలో ప్రజాసమ్మతి తీసుకోవాలి. లేకపోతే యుద్ధం తప్పదు” అని బెదిరించాడు. చేంబర్లెన్ మరీ కుంగిపోయాడు. నిరాశపడి పోయాడు. ఆంగ్లో-ఫ్రెంచి ప్రణాళిక హిట్లరు కోరికలన్నీ చాలవరకు అంగీకరించింది. ఇక కలహకారణం కనబడదు.



అయినప్పటికీ బ్రిటనుకు అతిదూరంలో ఉన్న ప్రజలనడుమ వుట్టిన ఈ కలహంలో బ్రిటిషువారికి ఏమీ ప్రమేయంలేదనీ, బ్రిటను, జెక్కులకోసం యుద్ధం చెయ్యదనీ చేంబర్లెన్ ఉపన్యసించాడు. హిట్లరు కోరేది ఇటువంటి చిత్తవృత్తియే. అతని గుప్పిడిలో ఉన్న పిట్టకు ఎవరూ సహాయంరాకూడదు.

జర్మన్-జెక్కువివాదము శుతిమించి రాగాన పడు తూంది. ౨౯ సెప్టెంబరు లోపులో జెక్కుప్రజాస్వామికం లాంగకపోతే హిట్లరు సైన్యాలు జెక్కు రాజ్యం మీదపడతాయి. యూరపు యుద్ధమేఘములు కారుకమ్ముకుంటున్నాయి. బ్రిటిషు నౌకాదళము యుద్ధసన్నద్ధం కావాలని ఆజ్ఞ ప్రకటింపబడింది. అమెరికా అధ్యక్షుడు హిట్లరుకు తంతి కోడుతున్నాడు తొందర పడవలదని. ముస్సోలినీకికూడా యుద్ధంలో దిగడం ఇష్టంలేదు. అతడు హిట్లరు బండికి బ్రేకు వేస్తున్నాడు. ఇంత గడబిడలో సోవియటు వారిమాట వినబడలేదు. హిట్లరు బౌద్ధత్యాన్ని అరికట్టడానికి శాంతి కక్షలో చేరమని సోవియటును ఎవ్వరూ ఆహ్వానించలేదు. జెకోస్లావేకియా మీద జర్మనీ దురాక్రమణచేస్తే సోవియటు బ్రిటను ఫ్రాన్సుల సహాయానికి వస్తుందా అని మొదట బ్రిటిషు ప్రతినిధి, లిట్విన్‌వును ఆడిగాడు. బ్రిటను ఫ్రాన్సులు యుద్ధంలోకి దిగితే తప్పక సైన్యసహాయంచేస్తామని, అంతటితో ఆగక వెంటనే ఈ మూడురాజ్యాలవారు సైనిక సంప్రతింపులు చెయ్యాలనీ సోవియటు ప్రతినిధి ప్రతిపాదించాడు. కాని ఈ మిత్రహస్తము తృణీకరింపబడింది. మొత్తంమీద ఆంగ్లో—ఫ్రెంచి సంరంభమును చూసి హిట్లరు మరొక్క మాట



సాంత్వన కామధేనువును పితకాలనుకున్నాడు. హఠాత్తుగ ఆతడు శాంతిప్రియుడై చేంబర్లన్, డేలేడియర్, ముస్సోలినీ గార్లు మ్యూనిక్ నగరంలో తనతో వచ్చిమాట్లాడ వలసిందని ఆహ్వానం పంపాడు. తాను యుద్ధంవలన సంపాదించగల డోలేదో అనే సందేహంకల కోర్కెలను వీరు ఎట్లాగెనా ప్రసాదిస్తారని ఆతనికి విశ్వాసంఉంది. ఈ సమావేశమునకు సోవియటును బహిష్కరించారు. 'పెళ్ళికి పెళ్ళి కొడుక్లాడానా' అన్నట్లు అసలు ఎవరిభాగ్యరేఖ మ్యూనిక్ లో వక్రతమం చెయ్యబడుతుందో అట్టి జెకోస్లావేకియా ప్రతినిధులను ఈ మహారాజ్యాలవారు సమావేశంలో చేరనియ్యలేదు. చివరకి వీరు పాతాళ హోమామంచేసి తేల్చినదేమంటే.

౧. జెకోస్లావేకియా తన సరిహద్దు జిల్లాలనూ, తన మాజినో దుర్గపంక్తిని సురక్షితంగా జర్మనీకి అప్పగిస్తూ వారం రోజుల్లో అక్కడినుంచి తొలగిపోవాలి.

౨. జర్మనీ, ఇటలీ, బ్రిటను, ఫ్రాన్సు ప్రతినిధులుగల అంతర్జాతీయ ఉపసంఘమువారు ఇంకా ఏభాగములు జర్మనీకి చెందాలో నియామకంచేసి, అవసరమైనచోట్ల ప్రజాసమ్మతి ఏర్పాటుచేసి జెక్కు-జర్మన్ సరిహద్దులను తిరిగినిర్మిస్తారు.

జెకోస్లావేకియా ఇప్పుడు చెప్పలేనిదైనయ్యంలో పడిపోయింది. మిత్రులా జారవిడిచారు. శత్రువులు బలపడ్డారు. ఆత్మవినాశనముకన్న మార్గం కనబడలేదు. జర్మనీతో ఏకాకియై వారు ఏమి నిగ్రహించగలరు? బ్రతికిఉంటే బలుసాకు తినవచ్చుననే నీతి ఎటువంటివారికి ఒక్కొక్కప్పుడు శరణ్యం అవుతుంది. వారు అవమానదుఃఖించేత కుంగి కుంగిపోయి



తమ నిస్సహాయత్వమునకు లొంగిపోయారు. చేంబర్లెన్ ప్రధాని శాంతినికాపాడి హిట్లరువద్ద ఒకకాగితం సంపాదించాడు. దీని ప్రయోజనం ఏమిటంటే. జర్మనీ బ్రిటనుల నడుమ “యుద్ధం ఉండకూడదు” అని వీరుభయలూ వ్రాసుకున్నారు. ఈ కాగితం పుచ్చుకొని చేంబర్లెన్ గారు బ్రిటనుచేరేసరికి ప్రజల ఆనందమునకు మేరలేదు. పూర్వం విజయరథం ఎక్కివచ్చిన సీజరుకు కూడా ఇంత ఆతిథ్యం జరగలేదు. యుద్ధభయం గడిచిపోయిందికదా అని అమాయక ప్రజలు ఆనందభాష్యములు కురిపించారు. “ఇంక మనతరంలో యుద్ధభయంలేదు” అని గంభీరంగా చేంబర్లెన్ ఉపన్యసిస్తూ హిట్లరు ఇచ్చిన కాగితాన్ని ప్రదర్శించాడు.

అక్కడ హిట్లరు ఒక్క- గుండుపేలకుండా జెకోస్టా వేకియాను చీల్చి చెండాడగలిగినందులకు విపరీతంగా సంతోషించాడు. ఆతనికి అపారమైన లాభం కలిగింది. జెక్కుల ఆత్మరక్షణ సాధనాలైన దుర్గాలు తనకి వశం అయ్యాయి. అందుచేత జెక్కులిక ప్రక్కలో బల్లెంలాగ ఉండజాలరు. జెక్కుల రైల్వేలు జర్మనీ వశం అయ్యాయి. వారి బొగ్గు గనులలో సగానికి మించి జర్మనీ పాలబడ్డాయి. జెక్కుల గాజు పరిశ్రమలో నూటికి ౫౫ వంతులున్నా, నేత పరిశ్రమలో నూటికి ౪౯ వంతులున్నా, జెక్కుపారిశ్రామిక ప్రజల్లో మూడవవంతున్నా జర్మనీకి వశం అయిపోయాయి. ఇంకేముంది? జెక్కుల వెన్నెముక విరిగిపోయింది. వారింక లేవలేరు. బ్రిటను ఫ్రాన్సుల భయగస్తతచేతనై తేనేమి, వారి అంధప్రాయమైన నీతిచేతనై తేనేమి తూర్పు యూరపులో



వారికి పరమమిత్రము, బలవత్తరమునైన జెకోస్లావేకియా ప్రజాస్వామికము చిన్నాభిన్నమయిపోయింది. జర్మనీ పలుకుబడి పరభయంకరం అనిపించింది. డెమాక్రసీలు ఆరిపోతూన్న గడ్డి మంటలు అనిపించాయి. జెకోస్లావేకియా బలిని గురించి చర్చలు ఇట్లా విమర్శించాడు. “జర్మనీ నియంత బల్లమీద ఉన్న భోజనపదార్థములను తానై గుంజుకోకుండా ఒకటి తరువాత ఒకటి మనం వడ్డించడానికి ఒప్పుకున్నాడు. ఆతడు పిస్తలు గురిపెట్టి ఒక పౌండు తెమ్మన్నాడు. మనం ఇస్తామన్నాము. తిరిగి పిస్తలు గురిచేసి రెండు పౌండు ఇస్తారా ఇవ్వరా అని గద్దించాడు. చివరకు ఆతడు ౧ పౌండు ౧౭ పిల్లింగుల ౬ పెన్నీలు పుచ్చుకోడానికి అంగీకరించి, ‘చూశారా మీమీద కరుణచూపించాను. మీరు నాయెడ సుముఖులైఉండాలి’ అన్నాడు..... మనము సంపూర్ణమైన రంధ్రమైన అపజయం అనుభవించాము.”

మ్యూనిక్ మహావిషవృక్షముయొక్క విషఫలములు తరువాతగాని కోతకురా లేదు. మ్యూనిక్ నీతివిషయమై ప్రపంచక మంతటనూ వాదోపవాదాలు బయలుదేరాయి. జెకోస్లావేకియా విపత్సమయమున బ్రిటను ఫ్రాన్సులు యుద్ధమునకు సిద్ధముగాలేరనియూ, వారి నైమానికబలము జర్మనీ బలముకన్న హీనముగా నుండెననియు, జిబ్రాల్టరు వంటి ఆయువు పట్టుస్థానంలో విమానవ్యతిరేక ఫిరంగులు లేవనీ అందుచేత అసమయంలో హిట్లరుతో యుద్ధానికి దిగడం క్షేమకరంకాదని వాని కోరికలను ప్రసాదించాలనీ కొందరు అన్నారు. చేంబర్లెన్ గారి సాంత్వన నీతితో ఏకీభవించక



డఫ్ కూపరు బ్రిటిషు మంత్రివర్గంనుంచి రాజీనామా ఇచ్చి తొలగిపోయాడు. డాక్టరు బెనిష్ తన దేశావమానమును భరించలేక జెకోస్లావేకియా అధ్యక్షపదవి విడిచిపెట్టి దేశాంతర గతుడై పోయాడు.

మ్యూనిక్ లో జరిగిన కపటనాటకము వలన డెమా క్రసీలకు ఏమి ప్రయోజనం లభించింది? ఫ్రాన్సు ఎందుకు జెకోస్లావేకియాకు ఇచ్చిన హామీని తృణప్రాయంగా త్రోసి పారవేసింది? ఫ్రాన్సు ఇప్పుడు నామకః మొదటి తరగతి ప్రభుత్వాల్లో చేరినా అంతర్వివాదముల వలన కలిగిన దౌర్బల్యం చేత క్రమంగా తన వ్యక్తిత్వమును పోగొట్టుకొని బ్రిటను అడుగుజాడల్లో నడిచే రెండవ తరగతి శక్తిగా పడిపోయింది. బ్రిటను యొక్క యుద్ధవిధానము గత సంవత్సరములలోని అజాగ్రతవలన సర్వసిద్ధంగా లేదు. అందుచేత హిట్లరును ఢిక్కరించి సద్భైర్యంగా ఆతని అత్యాశను అరికట్టే చొరవ బ్రిటనులో అప్పుడు లేదు. ప్రజాస్వామికములు యుద్ధానికి తయారవడానికి కొంత వ్యవధికావాలను కున్నారు. మ్యూనిక్ వలన వ్యవధి లభించిందికాని ఒకమూలనుంచి వారిప్రక్కన నిలబడిపోర దగిన మిత్రరాజ్యములన్నీ ఒకటి వెంబడి ఒకటి కూలిపోతున్నాయి. ముఖ్యంగా మ్యూనిక్ విషపరిణామము బాల్కన్సుల్లో కనబడుతుంది. బాల్కన్సుల్లోని 25,000,000 ప్రజలు, ధాన్యసమృద్ధిగలవారి దేశములూ నాజీ సింహాసనానికి నివాళి ఇచ్చినట్లయింది. జెకోస్లావేకియా సమస్యమీద బ్రిటను ఫ్రాన్సులు, రష్యాను చెయికలుపుకొని సైర్యంతో



జర్మనీని అడ్డుకొనిఉంటే ఈ బాల్కనురాష్ట్రములన్నీ ధైర్యం  
చిక్కబట్టిఉండును. కాని అట్లా జరగకపోడంచేత బంగారం  
పండే డాన్యూబు నదీప్రాంతమంతా హిట్లరుకు అరచేతిలో  
అరటిపండులా వచ్చిపడింది. మ్యూనిక్ వ్యతిరేకులైన వారు  
ఇట్లా వాదించారు. “ఈరోజున డెమాక్రసీలు ఆత్మక్షేమంకోరి  
నాజీ దురాశ అనే భూతానికి చిన్నచిన్న రాజ్యాలను ఒకటి  
తరువాత ఒకటి బలివేసుకుంటూ వెడితే ఇట్లా ఎంతదూరం  
ఎన్నాళ్లు పోగలుగుతారు? ఎప్పుడో ఒకనాడు ఈ దురా  
క్రమణ భూతం వీరి నెత్తిని కొట్టకపోతుందా? ప్రజాస్వామిక  
ములను మాత్రం దయదలచి విడిచిపెడుతుందా? ఆ దుర్ద్దినం  
వచ్చినప్పుడు వీరు మిత్రసహాయం లేక ఏకాకులై తమ  
దౌర్భాగ్యమునకు కళ్ళంపట రక్తం ఓడ్చుకుండా ఉంటారా?”  
అని శోకించారు.



మ్యూనిక్ తరువాత యూరపు వాతావరణంలో క్షణికశాంతి రేఖలు కనబడ్డాయి. కాని అంతలోనే ఈమెలుపు అదృశ్యమై తిరిగి చిమ్మచీకటి అలముకొనజొచ్చింది. మ్యూనిక్ నుంచి తెచ్చిన “యుద్ధం ఇకలేదు” అనే కాగితాన్ని ప్రదర్శిస్తూనే చేంబర్లేన్ ప్రధాని బ్రహ్మాండమైన మొత్తములు ఆయుధనిర్మాణంకోసం కోరుతున్నాడు. నిజంగా యుద్ధభయం తొలగిపోతే ఆయుధనిర్మాణ సంరంభం ఎందుకని పామరులు అంతా ఆశ్చర్యపడజొచ్చారు. హిట్లరు అనేకమార్లు తాను చేసిన వాగ్దానాలు చించిపారేశాడుగదా! ప్రస్తుత వాగ్దాన ములకుమాత్రం అంతకన్న ఎక్కువ విలువ ఏముందని సం దేహపరులు అడిగారు. “నిజమేకాని హిట్లరు ఇప్పుడు వాగ్దానం నాతో చేశాడు” అని చేంబర్లేన్ సమాధానం చెప్పాడట. సుడేటన్ జర్మను సమస్య పరిష్కారం అయింది కనుక హిట్లరు చల్లబడతాడని ఆశాపరులు అనుకున్నారు. రెక్కలు తెగకొట్టబడిన జెకోస్లావేకియాకు బ్రిటను ఫ్రాన్సులు తిరిగి హామీ ఇచ్చారు. ఈ హామీవలన జెక్కులస్థితి మునుపు ఎప్పుడు లేనంత బలపడిందని చేంబర్లేన్ వాక్రచాచాడు. లోకం నమ్మింది. మ్యూనిక్ లాంటి శ్రమలేని విజయం ఇప్పించి నందుకు హిట్లరు బ్రిటిషు రాజకీయజులకు కృతజ్ఞుడై యుంటాడని తలంచిన తలంపు శుద్ధ పొరపాటైంది. జర్మనీ వ్యవహారాల్లో బ్రిటిషువారి జోక్యం ఎంతమాత్రమూ సహించనని, అతడు ఈడెన్, చర్చిలు, డఫ్ హూపరు గార్లను యుద్ధోన్మాదులని తీవ్రంగా విమర్శించాడు. మ్యూనిక్ తరువాత హిట్లరు జర్మనీలోని యూదుల భరతంపట్టాడు. ఏదో వంకపెట్టి వారి



వద్ద పేరుకొని ఉన్న ధనపుకొండలను దోచుకుని ప్రభుత్వ ములో డబ్బులేని కొరతను తీర్చుకుంటున్నాడు. ఒక జర్మనును ఎవడో యూదువాడు చంపిన నేరమునకై హిట్లరు యూదు సంఘంమీద ౧౩,౦౦౦,౦౦౦ పౌండ్ల జర్మానా విధించాడట.

నాజీజర్మనీ చేత భలీ అనిపించుకుందామనే ఇతర రాజ్యాలుకూడా దురదృష్టవంతులైన యూదులమీద నల్లేరు మీదికి బండిలా నడుస్తున్నారు. ఇందులో హంగేరీ పూర్తిగా నాజీ శుశ్రూషచేస్తూంది. చాలాదినములనుంచి హంగేరీకి జర్మనీపై అభిమానంఉంది. జెకోస్లావేకియా ఆపత్సమయంలో పోలండు హంగేరీలు కూడా కత్తులునూరుకొని సిద్ధంగా కూర్చున్నాయి. జెక్కులనుంచి ఈరెండుదేశాలుకూడా కొంత భూభాగం లాగుకొనికాని తృప్తిపడలేవు. జెకోస్లావేకియా కూలిపోయినతర్వాత హంగేరీ మునుపటికన్న ఎక్కువగా జర్మనీ అదుపాజ్ఞలో చిక్కింది. హంగేరీకూడా హిట్లరుకు ప్రీతిదాయకమైన ఆంటీకమింటరన్ సమాఖ్యలో చేరి నాజీ అభిమానం చూపెట్టుకొంది. జర్మనీ కన్నులు చాలకాలము నుంచీ రుమేనియామీద ఉన్నాయి. రుమేనియా పెట్రోలున్నూ, గోధుమపంటయూ జర్మనీకి చాలా అవసరములు. జెమాకోవ్స్కిలతో జర్మనీ యుద్ధంలో చిక్కుకుంటే రుమేనియా నుంచిమాత్రమే నూనెపదార్థములు జర్మనీకి సప్లయి అవాలి. సముద్రాలమీద దూరదేశాలనుంచి రావడానికి వీలులేదు. అందుచేత రుమేనియా ప్రభుత్వాన్ని ఎట్లాగైనా చెప్పి చేతల్లో ఉంచుకోడం జర్మనీకి అవసరం. మ్యూనిక్ సమాఖ్య తరువాత రుమేనియా భయగ్రస్తమైంది. తత్ఫలితంగా



జర్మనీ-రుమేనియా వ్యాపారసమాఖ్య ఏర్పడింది. రుమేనియా యొక్క ఆర్థికజీవితము జర్మనీ అనుకూలాలకు సరిపడేటట్లు ఏర్పాటుచెయ్యడమే దీని ముఖ్యోద్దేశము.

జెక్కు ప్రజలు కూలిపోయిన తమ రాజ్యసాధమును దుఃఖభారంచేత క్రుంగిపోయిన హృదయాల్తో పునః నిర్మించు కుందామని ప్రయత్నిస్తున్నారు. ఇంతలో హిట్లరు తిరిగి వారి మీద లంఘించి జెకోస్లావేకియాను యూరపు పటమునుంచి తుడిచిపారేశాడు. ఆతడు శత్రుశేషమును మిగల్చదలచుకో లేదు. జెకోస్లావేకియా మళ్ళీ తలయెత్తడం ఆతనికి ఎంత మాత్రమూ ఇష్టములేదు. శేషించిన జెక్కు రాజ్యం నిర్మూలించడానికి ఆతడు ఒక క్రొత్త ఎత్తుపన్నాడు. జెకోస్లావేకియా రాజ్యంలో భాగస్థులైన స్లావేకియా ప్రజలు నాజీ ప్రోత్సాహంచేత జెక్కులమీద ఎదురుతిరిగారు. వారు స్వతంత్ర రాష్ట్రంగా ఉంటామని ప్రేగు. ప్రభుత్వాన్ని నిరసించారు. హిట్లరు జెక్కుల అధ్యక్షుని పిలిపించి ఆతనిని భయభ్రాంతుని గావించి బొహిమియా, మొరేవియా ప్రాంతములను జర్మనీ సంరక్షణక్రిందకు తీసుకుని జర్మనీలో కలుపుకున్నాడు. స్లావేకియాకు నామకార్థపు స్వాతంత్ర్యం అంగీకరించాడు. జర్మనీకి భక్తులైన హంగేరీవారికి జెకోస్లావేకియా ప్రజాస్వామికంలో భాగంగా ఉండిన రుథీనియా ప్రాంతం బహుమతీగా ఇచ్చాడు. దీనివలన పోలండు హంగేరీలు చిరకాలంనుంచీ కోరుకొంటూన్న ఏకసరిహద్దు ఏర్పడి వారు చాలా మురిసిపోయారు. ౧౫ మార్చి ౧౯౪౦ తో జెకోస్లావేకియా ప్రజాస్వామికం అస్తమించింది. బొహిమియా, మొరేవియాలు కలుపుకోడం



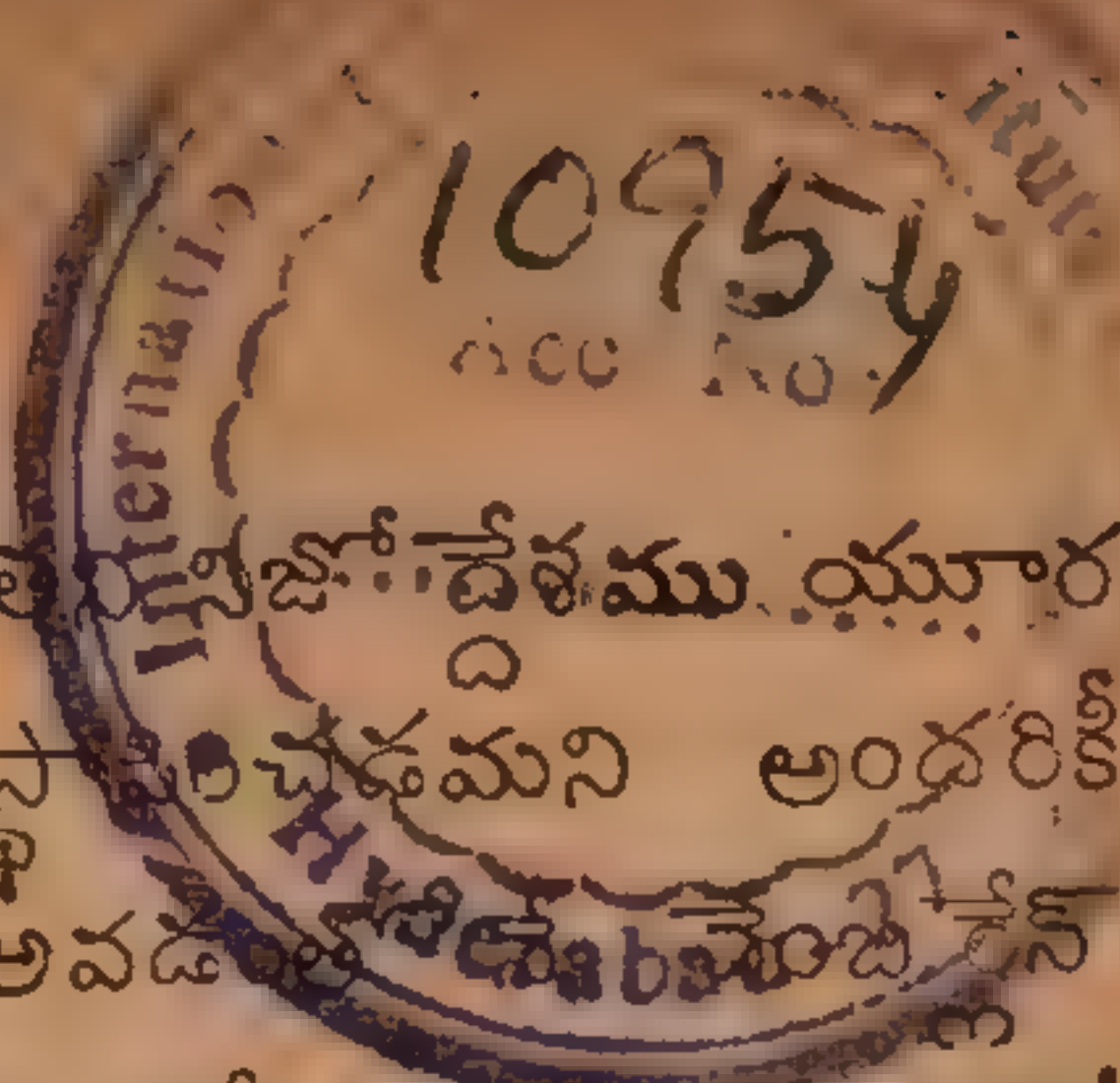
చేత జర్మనీ ప్రజాశక్తి ౧౫,౦౦౦,౦౦౦ పెరిగింది. ఎన్నో  
వ్యావసాయక సాధనములూ, అపారమైన కట్టెనరకులూ,  
జగత్ప్రసిద్ధమైనస్కోడా ఆయుధనిర్మాణ యంత్రాగారములు,  
వేలకొలది తుపాకులు ఫిరంగులు, మందుగుండు సామాను;  
౬ కోట్ల పౌండ్ల నగదు బాగారము ఇవన్ని హిట్లరుకు  
చేజిక్కాయి. ఇదివరలో జెకోస్లావేకియా, ఆయుధనిర్మాణ  
వ్యాపారంలో చాల పేరుపడిసింది. బాల్కను రాష్ట్రము  
లన్నింటికి ఇక్కడనుంచే ఆయుధసామగ్రి సప్లైయేడి. స్కోడా  
యంత్రాగారములు జర్మనీ వశం అవడంచేత బాల్కను  
రాష్ట్రాలకు గొప్ప చిక్కువచ్చిపడింది. ఆత్మరక్షణకై వారికి  
ఆయుధముల సప్లై పడిపోయింది. ఆస్ట్రియా జెకోస్లావేకి  
యాలు అస్తమించినతరువాత ఆగ్నేయ యూరపు అంతా  
హిట్లరుకు వాహ్యుళి ప్రదేశమై పోవడం ఆశ్చర్యంకాదు.  
జర్మనీయుక్క బ్రహ్మాండమైన యుద్ధశక్తికి తోడు ఈ చిన్న  
రాజ్యాలలో గృహకక్ష్యలూలు, వాటిని భయభ్రాంతములు  
చేశాయి. రుమేనియాలో అల్పసంఖ్యాకసమస్య; యుగోస్లావి  
యాలో క్రోటు-సెర్బు (Croat-serb) వినాదము. జర్మనీ తనకు  
తోచినప్పుడల్లా ఈ అల్పసంఖ్యాక వర్గాన్ని రెచ్చకొట్టి అంత  
ర్యుద్ధపుట్టించి శాంతి స్థాపించే నెపంమీద ఈరాజ్యాలమీద  
పడగలదు. కావున యుగోస్లావియాకూడా నాజీ సామనస్యం  
కోసం ప్రాకులాడుతూంది.

బిట్లను ఫ్రాన్సులు, హిట్లరు భుక్త శేషమైన జెకోస్లా  
వేకియాకు ఇచ్చిన అభయంమాటేమిటి? హిట్లరు విజయ  
తంత్రంచేత ప్రజాస్వామికములు ద్విగ్భాంతి చెందిపోయాయి.



ఏమిచెయ్యాలో తోచలేదు. మార్చి ౧౯౩౯ లో జెకోస్లా  
వేకియామీద వచ్చిన ఆపత్తు హిట్లరు కృతంకాదు, అది  
అంతర్వివాదంకనుక బ్రిటను ఇచ్చిన హామీ ఇప్పుడు వర్తింప  
వని చేంబర్లేన్ సమాధానం చెప్పాడు. కాని శాంతిప్రియు  
డైన చేంబర్లేన్ హృదయంలోకూడా క్రోధాగ్ని, తిరస్కార  
భావమూ, విషాదమూ పెచ్చుపెరిగిపోయాయి. రెండు  
సంవత్సరములనుంచి ఆతడు సాంత్వనమంతయును ఉపాసిస్తు  
న్నాడు. జర్మనీ ఇటలీ నియంతలను తృప్తిపరచి శాంతి  
కాపాడాలని చూశాడు. వారికి స్వప్నంలో కూడా, గొంగళి  
పురుగుకు విభూతివలె ద్వేష్యములైన, నానాజాతీసమితిని,  
చిన్న రాజ్యముల హక్కులనూ, స్పెయిన్ ప్రజాస్వామిక  
ప్రభుత్వమును, సోవియటు రష్యాను, చేంబర్లేన్ దూర  
దూరంగా పరిహరిస్తూవచ్చాడు. కాని ఏమిలాభము? ఎప్పటి  
కప్పుడు కొత్త దురాక్రమణ కథయేకాని శాంతిస్థాపనకు  
సూచనలు లేవు. ౧౯౩౨ నుంచి దురాక్రమణసిద్ధాంతము  
చాలా విజయవంతంగాఉంది. చీనా, అబిస్సీనియా, స్పెయిన్,  
ఆస్ట్రియా, జెకోస్లావేకియా ప్రాంతములన్నీ ఒకటితర్వాత  
ఒకటి దురాక్రమణకు గురియయిపోతున్నాయి. ఐశ్వర్యవంత  
ములై, అసమగయుద్ధసన్నాహం కలిగిఉన్న బ్రిటిష్ ఫ్రెంచి  
సామ్రాజ్యాలు ఎంతకాలం ఇట్లా నిరపాయంగా ఉండగలవు?  
ఇన్నాళ్ళు హిట్లరు దోషభూయిష్టమై జర్మనీ అవమానమునకు  
కారణమైన వెర్సాయిల్సు సాధి నిర్ణయములను తుడిచివేస్తు  
న్నాడు. ఆతనిఉద్దేశం ఇంతమాత్రమే అని ప్రజలు అనుకున్నా  
రు. కాని ఆతడు జర్మనుజాతివారుకాని జెక్కులను ఎప్పుడైతే





జర్మనీలో కలుపుకున్నాడో అప్పుడే ఆతని జోషా దేశము యూర  
పుపై జర్మన్ యాజమాన్యమును సాధించుటమని అందరికీ  
వెల్లడిలయింది. ఈరహస్యంరూఢి అవడంతో జర్మనీలో  
తన యత్నములన్నీ బూడిదలోపోసిన పన్నీరులయిందికదా!  
అని ఆందోళనలో పడిపోయాడు. “ఇదేమైనా పాతచొర  
వయా, కొత్త సాహసకార్యమా? చిన్న రాజ్యములమీద  
ఇది ఆఖరు దౌర్జన్యమా లేక ఇంకా ఇట్టివి ప్రదర్శింపబడతా  
యా? ప్రపంచమునంతనూ దౌర్జన్యబలంచేత అణచివేసి  
తాండవమాడడానికి ఇది మొదటిమెట్టా?” అని ఆతడు సందే  
హపరంపరలలో మునిగిపోయాడు. లోకంతంతాకూడా ఇదే  
ధోరణిలో పశ్చింపుకుంటూంది.

మొదటి భాగము  
సమాప్తము.



## రెండో ప్రపంచ యుద్ధమా?

రెండవభాగము అచ్చులోనున్నది.

(ఈ రెండవభాగములో, నేటికీనీ జరుగుచున్న యుద్ధమునుగురించి  
వ్రాయబడినది.)

\* సవరణ : పుట. ౧౪.

పంక్తి	౧౦	లాసేక్	బదులు	పాసేక్ (Posen).
”	౧౯	Csar	బదులు	Saar.



122

BLANK PAGE



రెండుపూటలైనను సరిగా తిండికి దొరకక మలమల  
మాడుచున్న కోట్లకొలది హతభాగ్యులకు జీవగట్టయేది ?

**రాట్నము ! ఖద్దరు పరిశ్రమ !!**

ఖద్దరే దేశము నుద్ధరించును.

అందులో శుద్ధమైనట్టి సుందరమైన ఖాదీ, మనసుకు నేత్రము  
లకు ఆనందదాయకము. ఎన్నియో రంగులలో చౌకధరలకు  
మన రాష్ట్రమందే వడికి నేయబడిన ఖద్దరు ఎచ్చట  
దొరకును ?

**భాగ్య న గ ర**

**ఖాదీ వస్త్రాల యము.**

సుల్తాన్ బజారు హైద్రాబాదు-ద.

దసరా, దీపావళి పండుగలకు స్వదేశ, స్వరాష్ట్ర వస్త్ర  
మునే ధరించుడు. అన్నిరకములు, అన్నివిధములైన ఉడుపు  
లకు తగినట్టిబట్ట మావద్ద దొరకును. ధరలు మునుపటికన్న  
చాల తగ్గింపబడినవి.



# కలకుంట వెంకన్న నేషనల్ సోషియల్ క్లబ్

హెడాఫీసు: మహంకాళి వీధి, సికింద్రాబాద్-ద.



బ్రాంచులు:—

నార్కటు వీధి సికింద్రాబాద్.

అష్టల్ గంజు హైదరాబాద్.

మావద్ద:—

యక్స్ ప్రెసు నం. ౧౧౧

రాంలెటు

రాణాలెటు

నాలెటు

గోల్డెన్ లెటు

౧౯౩౮ నేషనల్

సర్వైజు

సర్వీసు

సికిందరు

టైగరు బ్రాండు ఫీసేలు

సెప్టాల్ సోఫు

గ్రీస్

మోటరు టైరుగోలా

కే. వి. గోలా

షేరు గోలా

333. గోలా

౧౧. గోలా

అయిదు బాణములు

క్యాట్ బ్రాండు

రైఫల్ బ్రాండు

వివిధ సబ్బులు.

టాయిలెటు

మహాత్మా

నేషనల్

జాహారు

సువాసన సబ్బులు

దారములు

షంబాజి

తువారు ౧౨౪

సిగర్ మిషన్

వివిధ రంగులవి.

మా సబ్బుతో బట్టలు పరిశుభ్రముగా చలువచేసినవానివలె తయారగును. నిజాంరాష్ట్రమున పేరుకెక్కిన సబ్బులు, మంచిసువాసనకలిగి, ముఖమునకు వన్నెతెచ్చు టాయిలెటుసబ్బులు ఇప్పుడు సిద్ధమగుచున్నవి. ఇక విదేశముల సబ్బులు ఎందుకు కొంటారు?

ఒకసారి వాడిన మీకే తెలియును.





వెండిబంగారము దగ్గర ఉన్నంత  
మాత్రములో ఏమిసౌఖ్యము?  
నిపుణత్వముతో నగను నాణ్య  
ముగా చేయగల అంగడిలో  
మీవస్తువులను తయారు చేయించు  
కొనుడు.

## కబలవాయి సత్యనారాయణ

వెండి బంగారము, రవ్వల వర్తకులు,  
పెద్దగడియారము చౌరస్తా సుల్తాన్ బజారు,  
హైద్రాబాదు-ద.

కవిధములైన బంగారుగాజులు నెక్ లేసులు, ఉంగరములు;  
చిత్రవిచిత్రములైనసామాన్లు, వాగరిక అలంకారములు సిద్ధముగనున్నవి.  
యునన్నవో నమ్మకముమీద, గ్యారంటీతో మీయిష్టపూర్వకముగా  
మునకు చేయించి యివ్వగలము. ఒకమారు పరీక్షించిన మీకే తెలియును.

## బొంబాయి వెళ్ళు స్టోర్సు

గౌలీగూడా, హైద్రాబాదు-ద.

పలురకములగు కలములు ఫౌంటెన్ పెన్లు క్రొత్తవి సరస  
నధరలకు అమ్ముబడును. పాతవి చౌకగా రిపేరు చేయ  
బడును. ఫౌంటెన్ పెన్లమీద, గ్రామఫోను రికార్డ్లమీద  
వర్ణాక్షరములతో మీపేరులను వేయించుకొనుడు.

## కావలెను.

తెలంగాణాలోను, బ్రిటిషుఇండియా ఆంధ్రజిల్లాలలోను, మాప్రచురణము  
ను అమ్ముటకు మంచికమీషనుమీద ఏజెంట్లు (ప్రతినిధులు) కావలెను.

వివరములకు: వ్యవస్థాపకుడు,

ఆంధ్ర కే స రి గ్రంథ మాల.



Use Always Ready Made Clothes  
of  
**PATANGAY  
BROS.**  
HYDERABAD (DN)

Look for this Mark

in your ready made clothes

మోన పోకుడు!  
మా ప్రేడ్ మార్కు  
చూసి కొనుడు

అందమే ఆనందము!  
కాలమే ద్రవ్యము!!  
ద్రవ్యమే సర్వము!!!

కౌత్త సరకు!  
మామూలుధరలే!!  
క్రొత్త డిజైన్లు!!!

కాబట్టి అందమగు పనితనమునకు ఆనందించి, కుట్టి సిద్ధముగా నుంచిన బట్టలను చాకధరలకుకొని, మీ కాలమును, ద్రవ్యమును భద్రపరచుకొనుడు.

మా వద్ద

హనావా, రివేరా, సిల్కు, మస్లిన్ మొదలగు రకములలో సిద్ధపరుపబడిన, కోట్లు, పట్టోస్టు షర్టులు, షేర్వానీలు, పూనా ప్యాంట్లు, లాగులు, నెక్కర్లు మొదలగునవి దొరకును.

ముఖ్యముగా చిన్నపిల్లలకు వలయు ఫ్రాకులు, గౌస్టు, నెక్కర్లు, అన్ని సైజులలో అన్ని రంగులలో దొరకును. స్త్రీలకొరకుగూడా, తయారైన వస్త్రముల తెప్పించినాము. ఫ్యాషన్ కు 'పతంగే బ్రదర్స్' పెట్టింది పేరు.

## పతంగే బ్రదర్స్

హెడాఫీసు:- సాలార్ జుగ్ బిల్డింగ్, హైదరాబాద్-దక్షిణ.  
బ్రాంచీలు:- కింగ్స్ వే, పాత జేలువీధి, శికింద్రాబాద్.  
వరంగల్. ఔరంగాబాద్.

అ. కే. గ్రంథమాల.



127

# TELUGU UNIVERSITY LIBRARY

అ.అ.అ.

Acc. No. 16147

Call No. 940.53 H19R

Author జి. వంశీమంతురాయ

Title రెండవ పంచాయతీ మా?

Due on Blank Borrower's Signature Blank [Returned on Blank]

REFERENCE  
Telugu University  
LIBRARY  
FOR ISSUE

1. Books / Journals should be returned on or before the due date.
2. Borrowers are responsible for every book / journal taken by them and will be expected to pay for any book / journal damaged, defaced or lost.

Help to keep the book fresh and clean  
~~~~~



128